

**Program Ochrony Środowiska
gminy Zgorzelec
aktualizacja na lata 2013-2016
z perspektywą do roku 2020**

Poznań, 2013

Spis treści

1	Wstęp	7
1.1	Podstawa prawna opracowania	7
1.2	Cel i zakres opracowania	7
1.3	Koncepcja dokumentu	8
1.4	Założenia struktury dokumentu i jej zawartość	11
1.5	Metodyka tworzenia Programu	13
1.5.1	Główne uwarunkowania Programu	13
1.5.2	Przyjęte założenia metodyczne	14
1.6	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	16
2	Założenia i uwarunkowania Programu	17
2.1	Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla krajowego	18
2.1.1	Synteza wytycznych wynikająca z polityki ekologicznej państwa	18
2.1.2	Synteza wytycznych wynikających z Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010	25
2.1.3	Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020	26
2.1.4	Uwarunkowania wynikające z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	29
2.1.5	Uwarunkowanie wynikające ze Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – Perspektywa 2020 r.	30
2.1.6	Uwarunkowania wynikające z realizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014	31
2.2	Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla wojewódzkiego	32
2.2.1	Uwarunkowania wynikające ze zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	32
2.2.2	Uwarunkowania wynikające z realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011 – 2020	33
2.2.3	Uwarunkowania wynikające z realizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego	34
2.2.4	Uwarunkowania wynikające z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012	34
2.2.5	Uwarunkowania wynikające z realizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015	47
2.3	Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla powiatowego	49
2.3.1	Uwarunkowania wynikające z realizacji strategii Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2004 – 2014	49
2.3.2	Uwarunkowania wynikające z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2004 – 2008 z perspektywą na lata 2009 – 2012	51
3	Charakterystyka gminy Zgorzelec	52

4	Identyfikacja problemów ekologicznych – ocena wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Zgorzelec na lata 2009 – 2012 na podstawie Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska	52
5	Strategia ochrony środowiska do 2020 roku	54
5.1	Działania o charakterze systemowym	54
5.1.1	Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych	55
5.1.2	Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym – uporządkowanie struktury przestrzennej gminy i utrzymanie jej ładu.....	56
5.1.3	Edukacja ekologiczna – podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i urzędników w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska	57
5.1.4	Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska	62
5.1.5	Rozwój turystyki ekologicznej i rekreacji.....	64
5.1.6	Podniesienie współpracy transgranicznej	67
5.1.7	Odpowiedzialność za szkody w środowisku	68
5.1.8	Osadnictwo	70
5.2	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.....	71
5.2.1	Ochrona przyrody i krajobrazu.....	71
5.2.2	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	74
5.2.3	Ochrona powierzchni ziemi i gleby	76
5.2.4	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	78
5.2.5	Gospodarowanie zasobami kopalin.....	80
5.3	Środowisko i zdrowie – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.....	81
5.3.1	Relacja środowisko a zdrowie	81
5.3.2	Jakość i ochrona wód	82
5.3.3	Jakość powietrza atmosferycznego	87
5.3.3.1	System transportowy	87
5.3.3.2	Emisja niska	92
5.3.3.3	Emisja przemysłowa	93
5.3.3.4	Energia odnawialna	96
5.3.4	Ochrona przed hałasem	97
5.3.5	Promieniowanie elektromagnetyczne	99
5.3.6	Poważne awarie	100
5.4	Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii	102
5.4.1	Wodochłonność i materiałochłonność gospodarki	102
5.4.2	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	103
5.5	Ochrona dziedzictwa kulturowego	105
5.5.1	Podniesienie stanu środowiska kulturowego i jego ochrona	105
5.5.2	Promocja bogatych walorów dziedzictwa kulturowego Łużyc Górnych	106
5.6	Gospodarka odpadami	107
5.6.1	Odpady komunalne	110
6	Prognozowany stan środowiska w 2020 roku	115
6.1	Edukacja ekologiczna	116
6.2	Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe.....	116
6.3	Gleby	116

6.4	Kopaliny.....	117
6.5	Zasoby wodne	117
6.6	Powietrze atmosferyczne.....	117
6.7	Hałas	118
6.8	Promieniowanie elektromagnetyczne.....	118
6.9	Awarie	118
6.10	Gospodarka odpadami	118
7	Plan operacyjny na lata 2013 – 2016	119
8	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska.....	136
8.1	Wprowadzenie.....	136
8.2	Instrumenty polityki ochrony środowiska.....	137
8.2.1	Instrumenty prawne.....	138
8.2.2	Instrumenty finansowe.....	143
8.2.3	Instrumenty społeczne.....	145
8.2.4	Instrumenty strukturalne	148
8.2.5	Instrumenty planistyczne	149
8.3	Upowszechnianie informacji o stanie środowiska.....	150
8.4	Organizacja zarządzania środowiskiem	150
8.4.1	Wprowadzenie.....	150
8.4.2	Ogólne zasady zarządzania środowiskiem	150
8.4.3	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska.....	152
8.4.4	System ocen realizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z proponowanymi wskaźnikami	154
8.4.4.1	Monitoring i ewaluacja Programu.....	155
8.4.4.2	Mierniki ekorozwoju	156
8.5	Główne działania w ramach zarządzania Programem.....	161
9	Aspekty finansowe wdrażania „Programu Ochrony Środowiska”	161
9.1	Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	162
9.2	Zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocowe..	164
9.2.1	Fundusze unijne	164
9.2.2	Fundusze 2014 – 2020.....	166
9.2.3	Europa 2020.....	166
9.3	Bank Ochrony Środowiska.....	168
9.4	Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013 (RPO)	169
9.5	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	170
9.6	LIFE+.....	171
9.7	Program Małych Dotacji Globalnego Funduszu Środowiska	173
9.8	Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2013-2016	173
10	Podsumowanie	174

Spis tabel

Tab. 5-1 Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w regionach gospodarki odpadami komunalnymi województwa dolnośląskiego – RIPOK – zał.

2 do uchwały nr XXIV/617/12 zmienionej uchwałą z dnia 8 listopada 2012 nr XXVIII/803.....	109
Tab. 5-2 Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów gospodarki odpadami – IŻ – zał. 3 do uchwały nr XXIV/617/12 zmienionej uchwałą z dnia 8 listopada 2012 nr XXVIII/803/2012.....	110
Tab. 5-3 Ilości zmieszanych odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Zgorzelec w latach 2011 – 2012 – wg GUS.....	111
Tab. 7-1 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie przyrody i krajobrazu na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN).....	120
Tab. 7-2 Plan operacyjny na lata 2009-2012 w zakresie turystyki na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	121
Tab. 7-3 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony środowiska wodnego na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	122
Tab. 7-4 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony środowiska wodnego na terenie gm Zgorzelec (w tys. zł).....	123
Tab. 7-6 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie edukacji ekologicznej na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN).....	127
Tab. 7-7 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	128
Tab. 7-8 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie monitoringu na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	135
Tab. 7-9 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie hałasu i pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	135
Tab. 7-10 Inne zadania ujęte w planie operacyjnym na lata 2013-2016 na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)	136
Tab. 8-1. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego.....	156
Tab. 8-2. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony środowiska wodnego.....	157
Tab. 8-3. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego.....	158
Tab. 8-4. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony środowiska glebowego	158
Tab. 8-6. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym	159
Tab. 8-7. Lista mierników realizacji w zakresie edukacji ekologicznej.....	159
Tab. 8-8. Lista mierników realizacji w zakresie awarii	159
Tab. 8-9. Lista mierników realizacji w zakresie racjonalizacji wykorzystania materiałów i surowców	159
Tab. 8-10. Lista mierników realizacji w zakresie rozwoju turystyki	160
Tab. 8-11. Lista mierników realizacji w zakresie zapobiegania szkodom w środowisku	160
Tab. 8-12 Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.....	161
Tab. 9-1. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2009-2012 (w tys. PLN) wynikające z realizacji programu operacyjnego.....	173

Spis rycin

Ryc. 1-1 Proces generowania celów ekologicznych do 2020 roku wraz z kierunkami działań i celów.....	9
Ryc. 1-2 Struktura prac nad Programem ochrony środowiska dla gminy Zgorzelec.....	10
Ryc. 1-3 Relacje pomiędzy strategiami, planami i programami w procesie generowania celów ekologicznych dla gminy Zgorzelec	14
Ryc. 2-1 Układ dokumentów strategicznych	27

Ryc. 2-2 Podział Województwa Dolnośląskiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi (<i>Wojewódzki Plan Zagospodarowania Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012</i>).....	37
Ryc. 5-1 Region Zachodni Gospodarki Odpadami.....	108
Ryc. 8-1 Schemat zarządzania Programem	152
Ryc. 8-2 Relacje między podmiotami i instytucjami uczestniczącymi w realizacji Programu	153

Załączniki

Załącznik nr 1	Charakterystyka stanu środowiska w gminie Zgorzelec.
----------------	--

1 Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Prawo ochrony środowiska obowiązujące w Polsce od 2001 roku nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa (Art. 17.1 Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm. tekst jednolity). Obowiązek ustawowy jest formalną przesłanką dla utworzenia programu, istnieją jednak przesłanki faktyczne, związane z planowanym, zrównoważonym rozwojem gminy.

Program Ochrony Środowiska jest przygotowywany na okres 4 lat, z długoterminową perspektywą na kolejne 4 lata. Co 2 lata organ wykonawczy gminy sporządza raport z realizacji programu, który następnie przedkłada radzie gminy (Art. 18.2 Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm. tekst jednolity).

Niniejszy projekt „Programu Ochrony Środowiska gminy Zgorzelec na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” został opracowany na podstawie umowy zawartej pomiędzy Wójtem Gminy Zgorzelec a przedsiębiorstwem BBF Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu.

1.2 Cel i zakres opracowania

Nadrzędnym celem, będącym jednocześnie wizją gminy Zgorzelec jest hasło: **Przyjazna i zasobna gmina**. Jest ono zgodne z przyjętą Strategią rozwoju gminy.

Obowiązek realizacji zasady zrównoważonego rozwoju spoczywa na wszystkich obywatelach Polski. Wynika on z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art.5). Zrównoważony rozwój stanowi naczelną zasadę polityki państw - członków Unii Europejskiej i Organizacji Narodów Zjednoczonych, jak również Polityki Ekologicznej Państwa.

Obowiązek opracowania i aktualizacji Programów ochrony środowiska (POŚ) został wprowadzony w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (tekst jednolity Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 z późn. zm.), w której w art. 17 organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska.

Programy służą osiągnięciu celów wyznaczonych w polityce ekologicznej państwa.

Należy podkreślić, że cele niniejszego dokumentu są zgodne z zarysowaną wizją rozwoju powiatu zgorzeleckiego i województwa dolnośląskiego i ujęte w dokumentach wyższego szczebla, a których celem jest dążenie do racjonalnego gospodarowania zasobami środowiskowymi regionu.

Zakres opracowania jest ściśle związany z zakresem obowiązującego „Programu Ochrony Środowiska na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku”, co pozwoliło wypracować jednorodne zasady oceny wdrażania zrealizowanych i nie zrealizowanych

założeń oraz rozwiązań środowiskowych funkcjonującego dokumentu na terenie gminy Zgorzelec wraz z określeniem najważniejszych bieżących potrzeb środowiskowych regionu.

1.3 Koncepcja dokumentu

Założenia koncepcyjne dokumentu oparte zostały na metodyce przyjętej w poprzednim Programie Ochrony Środowiska. Niniejszy Program, podobnie jak poprzedni, jest uwarunkowany przyjętą przez Sejm RP „Polityką ekologiczną państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016”.

Zgodnie z obowiązkiem wynikającym z Art. 14.1 Ustawy Prawo ochrony środowiska, Program Ochrony Środowiska dla gminy Zgorzelec powinien wyznaczać:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowych.

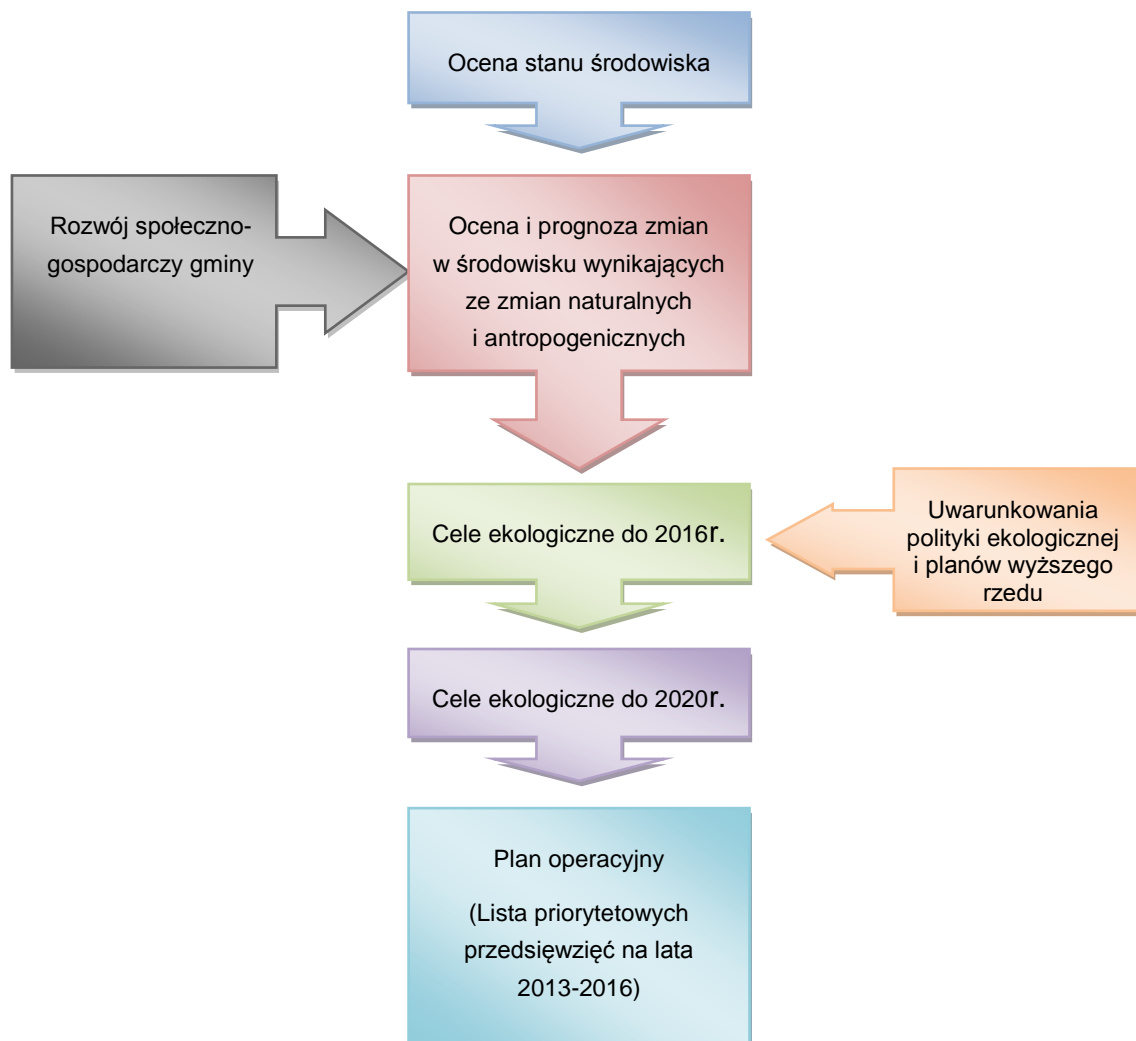
Artykuł 1 ustawy Prawo ochrony środowiska brzmi: „Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- zasady ustalania:
 1. warunków ochrony zasobów środowiska,
 2. warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
 3. kosztów korzystania ze środowiska;
- obowiązki organów administracji;
- odpowiedzialność i sankcje.

Rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki województwa dolnośląskiego i ich relacje ze środowiskiem przedstawione są dla trzech podsystemów: społeczeństwa, przestrzeni i gospodarki. Systemy te charakteryzuje przenikanie o cechach współdziałania, które zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, powinny podlegać zmianom prowadzącym do minimalizacji konfliktów.

Kierując się przesłankami i wytycznymi zawartymi w prawie ochrony środowiska, a także w planach i programach wyższego rzędu, cele ekologiczne zostały zdefiniowane dla dwóch okresów, tj.:

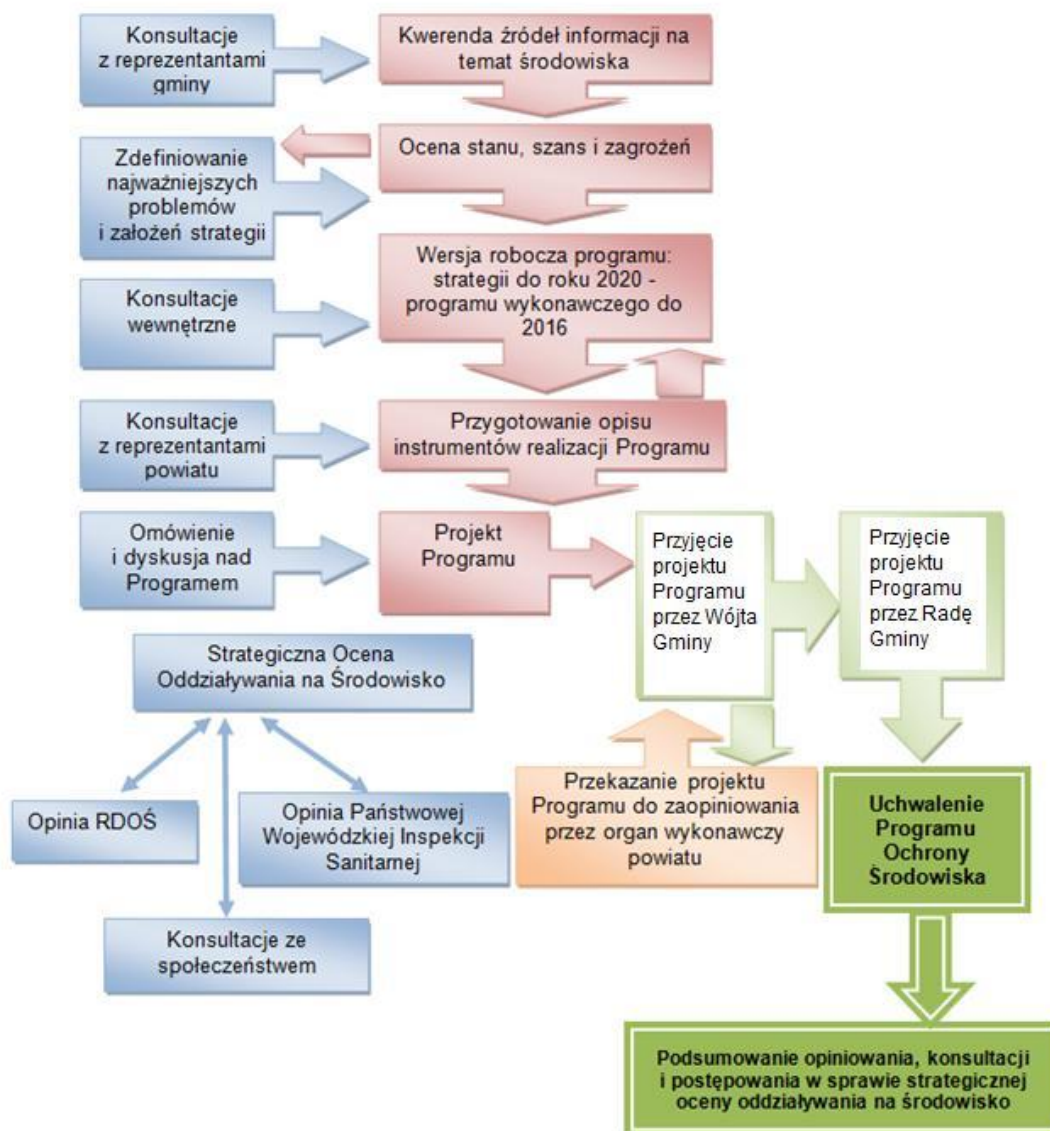
- cele ekologiczne długoterminowe: do 2020 roku (docelowy okres niniejszego Programu) wraz z kierunkami działań;
- cele ekologiczne krótkoterminowe: 2013-2016 roku wraz z listą priorytetowych przedsięwzięć.

Ryc. 1-1 Proces generowania celów ekologicznych do 2020 roku wraz z kierunkami działań i celów

Proponowany program ochrony środowiska jest w ścisłej relacji ze strategią rozwoju województwa, jako dokumentem nakreślającym rodzaj i skalę działalności gospodarczo-społecznej w tym obszarze. Dokumenty traktowane są jako determinanta zmian zachodzących w środowisku, zarówno w korzystnym jak i niekorzystnym kierunku. Kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju musi być realizowane w samym środowisku w związku z dynamiką procesów w nim zachodzących i w związku z okolicznościami wpływającymi na te procesy.

Tak więc, na tle głównych dziedzin rozwoju i związanych z nimi kierunków presji na środowisko oraz na podstawie diagnozy i prognozy stanu środowiska, a także uwarunkowań polityki ekologicznej następuje sformułowanie celów ekologicznych i strategii realizacji tych celów.

Ryc. 1-2 Struktura prac nad Programem ochrony środowiska dla gminy Zgorzelec

Ważnym elementem Programu jest przyjęty do realizacji system jego wdrażania. Instrumentami zarządzania środowiskiem przydatnymi w tym zakresie, są:

- opracowania ekofizjograficzne,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- programy rozwoju lokalnego,
- procedury określania dopuszczalnych warunków korzystania ze środowiska (np. pozwolenia zintegrowane),
- procedury związane z lokalizacją inwestycji i techniki określania wpływu na środowisko (raport o oddziaływaniu na środowisko),
- postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,

- procedury przeglądów ekologicznych,
- procedury oceny ryzyka środowiskowego i zdrowotnego,
- procedury dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- opłaty za korzystanie ze środowiska.

Niniejszy Program będzie pełnił rolę narzędzia zarządzania środowiskiem na poziomie gminy. Przewiduje się, że zarządzanie programem będzie realizowane z wykorzystaniem wyników monitorowania procesów zachodzących w kwalifikowanych obszarach analizy – w otoczeniu realizowanej polityki ekologicznej. "Program ochrony środowiska województwa dolnośląskiego" nakreślający w sposób ogólny główne kierunki działań na rzecz ochrony środowiska w skali całego województwa, należy postrzegać jako źródło wytycznych co do formułowania programów powiatowych i gminnych.

1.4 Założenia struktury dokumentu i jej zawartość

Struktura Programu oparta jest głównie o zapisy dokumentów, którymi są:

1. Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2008 Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

Definiuje ono ogólne wymagania w odniesieniu do Programów Ochrony Środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin. Zgodnie z ustawą (Art.14 ust.1 POŚ), program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

2. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016

Dostosowana do wymagań ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami tego dokumentu Program powinien definiować cele średniookresowe (dla okresu 8-letniego) i zadania na okres najbliższych czterech lat oraz Monitoring realizacji Programu i nakłady finansowe na jego wdrożenie. Cele i zadania ujęte w kilku blokach tematycznych:

- kierunki działań systemowych;
- ochrona zasobów naturalnych;
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,

3. "Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym",

Podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów. W aktualizacji gminnego programu powinny być uwzględnione następujące kwestie:

- zadania własne gminy, (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- zadania koordynowane, (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

Założono, iż Program musi mieć formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymagań prawnych, pojawiania się nowych problemów, bądź nie wykonania niektórych przedsięwzięć w terminach przewidzianych w tym Programie - dokument opracowany w 2013 roku, będzie cyklicznie (co 4 lata) aktualizowany. Program ochrony środowiska gminy Zgorzelec pozostaje w ścisłej relacji z "Wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska dla województwa dolnośląskiego", "Strategią rozwoju województwa dolnośląskiego" oraz strategiami i planami zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin i powiatu. Z dokumentów tych wynikają podstawowe kierunki rozwoju społecznego i gospodarczego omawianego obszaru i związane z nimi kierunki presji na środowisko. Dokument zawiera następujące rozdziały:

Rozdział 1 Wstęp

Rozdział, w którym przedstawiono podstawę prawną opracowania, cel i zakres dokumentu, koncepcję struktury Programu, metodykę realizowanych prac oraz informacje na temat strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Rozdział 2 Założenia i uwarunkowania Programu

Rozdział ten prezentuje:

- uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne Programu,
- limity racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska,
- krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne priorytety w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, w tym obszary specyficzne o najbardziej niekorzystnym w skali gminy stanie środowiska i występujących zagrożeniach środowiska.

Rozdział 3: Charakterystyka Gminy Zgorzelec

Rozdział opisuje podstawowe informacje charakteryzujące gminę Zgorzelec w aspekcie aktualnego stanu środowiska – Załącznik 1 do dokumentu.

Rozdział 4: Identyfikacja problemów ekologicznych – ocena wdrażania Programu Ochrony Środowiska gminy Zgorzelec

W rozdziale przedstawiono rekomendacje wynikające ze stanu realizacji Programu ochrony środowiska oraz komentarz dotyczący realizacji poszczególnych celów ekologicznych.

Rozdział 5: Strategia ochrony środowiska do 2020 roku

W rozdziale przedstawiono przyjęte cele ekologiczne i sposoby ich realizacji. Wyróżniono działy omawiające kompleksowo problematykę w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska naturalnego w kontekście działań systemowych i ochronnych, jak również problematykę w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zadania o charakterze systemowym ujęto w czterech grupach:

- ochrona środowiska w ujęciu systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- środowisko i zdrowie – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
- ochrona dziedzictwa kulturowego,
- gospodarka odpadami.

Rozdział 6: Prognozowany stan środowiska w 2020 roku

W rozdziale przedstawiono ogólną prognozę stanu środowiska w 2020 roku, w ujęciu poszczególnych elementów środowiska (woda, powietrze, powierzchnia ziemi itp.).

Rozdział 7: Plan operacyjny na lata 2013 - 2016

Zaprezentowano gminne priorytety ekologiczne dla okresu najbliższych lat oraz listę przedsięwzięć istotnych na poziomie gminnym, które powinny zostać przewidziane do realizacji w tym okresie, tj. w latach 2013-2016, z podziałem na przedsięwzięcia inwestycyjne oraz pozainwestycyjne, z podaniem roku realizacji, kosztów i źródeł finansowania, instytucji odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia oraz rodzaju przedsięwzięcia (własne, koordynowane).

Rozdział 8: Zarządzanie „Programem Ochrony Środowiska”

Określenie parametrów służących ocenie realizacji Programu, instrumenty zarządzania środowiskiem, organizacja zarządzania Programem. Cykliczna ocena realizacji Programu, w tym wskaźniki efektywności Programu, harmonogram procesu wdrażania Programu.

Rozdział 9: Aspekty finansowe wdrażania „Programu Ochrony Środowiska”

Aspekty finansowe wdrażania Programu, ramy finansowe realizacji Programu, sumaryczne zestawienie kosztów wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2013–2016 oraz udział potencjalnych źródeł finansowania w ogólnych kosztach Programu.

Rozdział 10: Podsumowanie

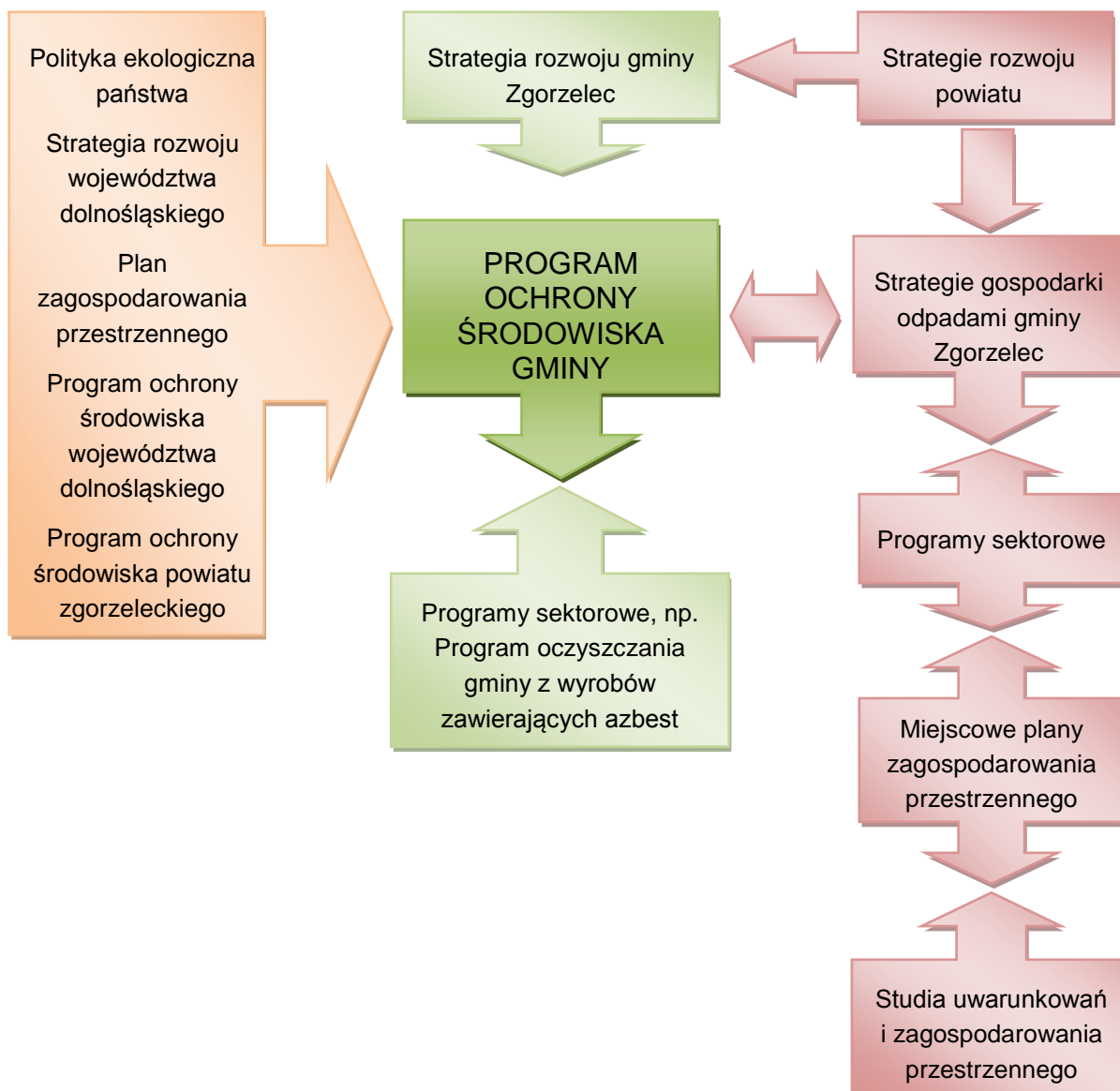
Rozdział zawiera podsumowanie całego dokumentu.

1.5 Metodyka tworzenia Programu

1.5.1 Główne uwarunkowania Programu

Podstawową funkcję w trakcie próby określania polityki ekologicznej gminy Zgorzelec spełniają zapisy zawarte zarówno w dokumencie pt. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, jak i uwarunkowania wynikające z integracji z UE oraz specyfika obszaru województwa dolnośląskiego (warunki naturalne, stan środowiska, rozwój gospodarczy i społeczny, itp.). Szczególnie istotne jest zarządzanie środowiskiem, uwzględniające konieczność podjęcia działań społecznych traktowanych niemal na równi z inwestycyjnymi.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze uwarunkowania, które wpływają na sposób podejścia do zagadnienia ochrony środowiska, sposób rozwiązania poszczególnych problemów, a także strukturę dokumentu i sposób jego opracowywania. Relacje programu z dokumentami wyższego i niższego rzędu przedstawiono na poniższym schemacie.

Ryc. 1-3 Relacje pomiędzy strategiami, planami i programami w procesie generowania celów ekologicznych dla gminy Zgorzelec

1.5.2 Przyjęte założenia metodyczne

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej nakłada konieczność podjęcia działań mających na celu dostosowywanie standardów do obowiązujących w Unii. Planowanie polityki ochrony środowiska wymaga zintegrowania jej z politykami innych sektorów.

Niniejszy dokument określa nie tylko długoterminową politykę w zakresie poszczególnych kierunków rozwojowych gminy, ze szczególnym uwzględnieniem ich konsekwencji dla środowiska, ale także politykę w zakresie poszczególnych elementów środowiska i uciążliwości.

Program powstawał w oparciu o tzw. otwarte planowanie, polegające na określeniu akceptowalnych parametrów rozwojowych opartych na założeniach strategii rozwoju gospodarczo-społecznego kraju oraz określeniu uwarunkowań wynikających z polityki ekologicznej państwa, zachowujących specyfikę tego obszaru. Można poprzez "otwarty" proces tworzenia zdefiniować politykę ochrony środowiska, która będzie akceptowana przez instytucje zaangażowane w zagadnienia związane z ochroną środowiska i propagujące ideę zrównoważonego rozwoju województwa.

Przygotowując program, jako szczególny traktowano proces wymiany informacji i konsultacje pomiędzy przedstawicielami administracji poszczególnych szczebli od wojewódzkiego po gminny. Skutkowało to zaangażowaniem wielu stron w proces opracowywania projektu Programu umożliwiając realizację przyjętych już do realizacji kierunków działań zaczynając od polityk, poprzez strategie, na konkretnych problemach kończąc, co w efekcie ułatwia proces jego wdrażania.

Przyjęta metodyka opracowywania Programu oparta była na trzech poziomach refleksji. Pierwszy to ocena stanu wyjściowego, drugi to określenie celów i priorytetów, trzeci to wskazanie drogi ich osiągnięcia.

Najważniejszymi poruszonymi zagadnieniami były:

1. Przegląd i ocena aktualnych danych o stanie środowiska gminy Zgorzelec.
2. Precyzowanie potrzeb gminy Zgorzelec w oparciu o „Strategię rozwoju województwa dolnośląskiego” oraz „Strategię rozwoju gminy Zgorzelec”, a także spotkania robocze z przedstawicielami administracji samorządowej oraz społeczności lokalnych.
3. Opracowanie celów (do 2020 roku) i sposobu ich realizacji do roku 2016 (plan operacyjny).
4. Uznanie konieczności weryfikacji celów w odstępach 2- do 4-letnich.

W ramach Programu zidentyfikowano zbiory celów ekologicznych, dla których wyznaczono działania niezbędne dla ich osiągnięcia. Identyfikacja celów odbywa się w nawiązaniu do prognoz odnoszących się do rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki.

Na podstawie wykonanych diagnoz oraz prób prognozowania zmian poszczególnych elementów środowiska w ścisłym nawiązaniu do polityki ekologicznej sformułowano cele średniokresowe ochrony środowiska, jakie należy osiągnąć do roku 2016.

Wyznaczenie celów średniokresowych stanowi podstawę dla określenia planu operacyjnego (do 2016 roku), z których następnie wynikają działania główne, pod które mogą być podpisywane konkretne projekty.

Program ochrony środowiska gminy Zgorzelec został przygotowany przy aktywnej konsultacji z samorządem szczebla gminnego.

Akceptując wymagania zawarte w ustawie „Prawo ochrony środowiska” oraz w „Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”, istotny nacisk skierowano na elastyczność jego treści. Generalną i podstawową zasadą procesu jest włączanie społeczności lokalnych zarówno w przygotowanie programu, jak i jego wdrażanie. Szczególnej uwadze poddano proces wymiany informacji i konsultacje pomiędzy przedstawicielami instytucji i organizacji oraz społeczności lokalnej. W procesie tym, zwanym procesem otwartego planowania, wykorzystano takie narzędzia jak:

- bieżąca korespondencja,
- spotkania robocze,
- bieżące konsultacje.

W proces tworzenia Programu zaangażowanych było wiele stron.

Projekt programu gminnego zostaje skierowany do zaopiniowania przez Radę Gminy. Końcowym etapem proceduralnym, kończącym prace nad Programem jest przyjęcie Programu przez Radę Gminy w formie uchwały.

1.6 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Niniejsze opracowanie podlega procesowi konsultacji społecznych, opiniowania oraz przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Obowiązek ten wynika z art. 46 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie Środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art.3 ust 14 wyżej cytowanej ustawy za strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko;
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko;
- uzyskanie wymaganych ustawą opinii;
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zgodnie z art. 47 przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane w przypadku projektu dokumentów innych niż wskazane wyżej jeżeli organ opracowujący stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, lub że realizacja dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 48. ust. 1 ustawy organ opracowujący projekty dokumentów może, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska), odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje w ustaleniach przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy.

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wymaga uzasadnienia zawierającego informacje o uwarunkowaniach:

- charakter działań przewidzianych w dokumentach, o których mowa w art. 46 i 47 ustawy, w szczególności:
 - stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć;
 - powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach;

- przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska;
 - powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.
- rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:
- prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań;
 - prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych;
 - prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.
- cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności:
- obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu;
 - formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Jeżeli samorząd uzna, że projektowany dokument nie spełnia wzmiankowanych warunków, konieczne jest przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 48. ust. 1. ustawy, na organie opracowującym projekty dokumentów ciąży obowiązek uzgodnienia z właściwymi organami czyli z organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska kwestii potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Jeżeli taki obowiązek zostanie nałożony, organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z powyższymi organami, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Następnie poddaje projekt dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez właściwe organy (art. 54. ust.1).

2 Założenia i uwarunkowania Programu

Przyjęte założenia określające istniejące uwarunkowania oraz przestrzeń formalną oraz prawną dla opracowania programu ochrony środowiska opierają się na uwarunkowaniach zewnętrznych i wewnętrznych.

Uwzględniono zarówno uwarunkowania wyższego rzędu mające znamiona „uniwersalnych” przynajmniej w kontekście mezoregionalnym – czyli dotyczących zarówno gminy Zgorzelec, jak i terenów sąsiednich w obrębie obowiązującego systemu prawnego (prawa polskiego jak i międzynarodowego). Traktowane są w niniejszym opracowaniu jako uwarunkowania zewnętrzne. Druga grupa uwarunkowań jest związana z zamierzeniami rozwojowymi gminy, które to dość precyzyjnie delimitują przyszły kształt rozwoju w zakresie:

gospodarczym, społecznym, jak i w kontekście ładu środowiskowo – przestrzennego powiatu zgorzeleckiego i gminy Zgorzelec.

Program ochrony środowiska winien być zgodny przede wszystkim:

- z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z „Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- z aktualizacją Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010
- ze Strategią Rozwoju Kraju 2020,
- z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” perspektywa 2020 r.

Do wojewódzkich programów sektorowych należą m. in.:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2012-2015.

Powyższe dokumenty poziomu krajowego i wojewódzkiego uwzględniają zobowiązania międzynarodowe związane z wdrażaniem Dyrektyw Unii Europejskiej i są spójne ze wspólnotowymi dokumentami programowymi.

W dalszych fragmentach rozdziału niniejszego Programu odniesiono się także do sektorowych programów szczebla powiatowego i gminnego.

W każdym z dokumentów znajduje się szereg zapisów, które były bazą dla potrzeb opracowania celów oraz kierunków działań niniejszego Programu. Pełną charakterystykę uwarunkowań formalnych zamieszczono w załączniku 1.

2.1 Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla krajowego

2.1.1 Synteza wytycznych wynikająca z polityki ekologicznej państwa

Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 przyjęta do realizacji w roku 2009 jest aktualizacją Polityki ekologicznej państwa na lata 2003-2006. W okresie przygotowywania niniejszego Programu ochrony środowiska nie została opracowana aktualizacja PEP, z tego względu przyjmuje się założenia strategii PEP-u jako nadal obowiązujące.

Poniżej przedstawiono uwarunkowania wynikające z realizacji Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. W praktyce oznacza to, że wiele jej celów będzie osiąganego tylko wtedy i w takim zakresie, w jakim zostały one uwzględnione w tych strategiach.

Nakłada to na wszystkie instytucje publiczne obowiązek dbałości o stan środowiska przyrodniczego, co zgodne jest z wymaganiami art. 74 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Najważniejszymi przyjętymi do realizacji zasadami polityki ekologicznej państwa są zasady, na których oparta jest również strategia ochrony środowiska gminy Zgorzelec,

podobnie jak i województwa dolnośląskiego. Oprócz zasady zrównoważonego rozwoju jako nadrzędnej uwzględniono szereg zasad pomocniczych i konkretyzujących, m.in.:

Zasadę prewencji, oznaczająca w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i kontroli (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji i Responsible Care itp.

Zasadę „zanieczyszczający płaci” odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tą ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko, a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, oznaczająca uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasadę regionalizacji, oznaczająca m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. Morze Bałtyckie i strefy przybrzeżne, doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).

Zasadę subsydiarności, wynikająca m.in. z Traktatu o Unii Europejskiej, a oznaczająca przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie do oceny osiągniętych wyników, a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

Założenia zawarte w "Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016" przewidują realizację celów i zadań o charakterze systemowym. Dokument ten wynika z realizacji wymogów cyklicznego sporządzania tego typu opracowań, co zostało zawarte w ustawie Prawo ochrony środowiska. Niniejsze opracowanie należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji tej polityki, a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Odnosi to się głównie do priorytetowych kierunków działania określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska.

Częściowo adekwatne dla zdefiniowanych w powyższym dokumencie celów jest „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010” opracowany w roku 2002 r. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska przygotowane przez Ministerstwo Środowiska wskazują, iż cele i działania ujęte w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016” oraz przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu między innymi powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska w trojaki sposób, jako:

- podstawa wyjściowa do określenia zadań;
- analogia do sformułowania regionalnych lub lokalnych wskaźników osiągniętych celów;
- inspiracja do wprowadzenia tożsamyh zadań na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Komentowane dokumenty wskazują wytyczne w zakresie ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody ze szczególnym uwzględnieniem:

- ochrony przyrody i krajobrazu;
- ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów;
- ochrony gleb i powierzchni ziemi;
- racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi;
- gospodarowania zasobami geologicznymi.

Jednym z głównych celów przedstawionych w Polityce jest zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii, w tym:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość gospodarki;
- wykorzystanie energii odnawialnej;
- kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią.

Kolejnym celem jest poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego obejmująca obszary takie jak:

- środowisko a zdrowie;
- jakość powietrza;
- ochrona wód;
- gospodarka odpadami;
- oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych;
- substancje chemiczne w środowisku.

Polityka ekologiczna państwa wyznacza także kierunki działań systemowych uwzględniające:

- zasady ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzanie środowiskowe,

- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwój badań i postęp techniczny,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Plan przewiduje cykliczną ocenę realizacji polityki ekologicznej z uwzględnieniem monitoringu i obiegu informacji o stanie środowiska oraz wskaźników skuteczności polityki, oceny i raporty.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie, jak: oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów, itp. Na koniec oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnięta będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

1. wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska;
2. ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody;
3. zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii;
4. dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski;
5. ochrona klimatu.

Priorytety zgodne są z celami VI Programu Działań na Rzecz Środowiska UE oraz Odnowioną Strategią UE dotyczącą Trwałego Rozwoju. W ten sposób realizacja krajowej polityki ekologicznej wpisywać się będzie w osiąganie celów tej polityki na poziomie całej Wspólnoty. Osiąganiu powyższych celów służyć będzie realizacja następujących priorytetów i zadań:

Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska

- zapewnienie integracji celów ochrony środowiska i priorytetów polityki ekologicznej ze strategiami rozwoju różnych sektorów gospodarki,

- prowadzenie edukacji ekologicznej dla zapewnienia akceptacji społecznej dla podejmowanych programów ochrony środowiska,
- zapewnienie pełniejszego wykorzystania sił rynkowych dla ochrony środowiska, likwidacja błędnych sygnałów ekonomicznych (m.in. antyekologicznych subsydiów),
- wspieranie zmian w systemie podatkowym stymulującym działania pożądane z punktu widzenia ochrony środowiska,
- promocja przyjaznych środowisku postaw konsumenckich,
- wspieranie aktywności podmiotów gospodarczych wdrażających systemy zarządzania środowiskowego,
- wzmocnienie roli planowania przestrzennego jako instrumentu ochrony środowiska,
- wspieranie badań naukowych dotyczących ochrony środowiska i racjonalnego wykorzystywania jego zasobów,
- wprowadzenie pełnej odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku jako elementu realizacji zasady zanieczyszczający płaci,
- zagwarantowanie wystarczającego strumienia finansowego na działania zapewniające realizację celów polityki ekologicznej, rozwój instrumentów wspierających te działania,
- zainicjowanie prac dla szerszego uwzględniania w kosztach produkcji kosztów zewnętrznych.

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody

- wzmocnianie krajowego systemu obszarów chronionych,
- weryfikacja i uporządkowanie systemu obszarów chronionych w ramach sieci NATURA 2000, stworzenie skutecznych mechanizmów ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych poza terenami chronionymi,
- ochrona terenów wodno – błotnych,
- odtworzenie zniszczonych ekosystemów i siedlisk, odbudowa zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- wzmocnienie ochrony różnorodności biologicznej zarówno in situ jak i ex situ,
- kontynuacja prac zmierzających do wzrostu lesistości kraju (docelowo do 30% pow. kraju),
- wspieranie rozwoju wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- kontynuacja prac przy rekultywacji terenów zdegradowanych,
- wspieranie programów rolniczych zapewniających zrównoważone korzystanie z gleb (rolnictwo ekologiczne i zrównoważone, programy rolno-środowiskowe),
- poszukiwanie substytutów zasobów nieodnawialnych i wspieranie ich stosowania w gospodarce,
- wzrost racjonalności wykorzystania zasobów kopalin,
- wzmocnianie bezpieczeństwa biologicznego w odniesieniu do GMO.

Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

- wdrażanie zasady decouplingu, rozdzielenia zależności wielkości emisji od rozwoju gospodarczego,
- zmniejszenie zużycia energii na jednostkę PKB (w 2014 o 15% w stosunku do 2005 roku),
- wprowadzanie wskaźników zużycia surowców, wody i energii na jednostkę produktu w poszczególnych sektorach gospodarki,
- wspieranie programów efektywnego wykorzystania wody w przemyśle, w tym zamkniętych jej obiegów,
- osiągnięcie 7,5% udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej w 2010 roku, jak i takiego samego udziału tych źródeł w produkcji energii elektrycznej,
- uzyskanie 5,75% udziału biokomponentów w zużyciu paliw płynnych w 2010 roku,
- opracowanie i wdrażanie planów gospodarowania wodami na obszarach wydzielonych dorzeczy oraz programów działań dla osiągnięcia dobrego stanu wód w 2015 roku,
- opracowanie i wdrażanie planów ochrony przeciwpowodziowej oraz zapobiegania skutkom suszy,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do wód przez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków,
- zakończenie programu budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w aglomeracjach powyżej 15 000 RLM,
- zakończenie programu budowy oczyszczalni ścieków w zakładach sektora rolno - spożywczego,
- zmniejszanie potrzeb transportowych i ograniczanie emisji ze środków transportu jako elementu poprawy jakości powietrza na terenach zurbanizowanych;
- realizacja programów ograniczenia wielkości emisji do powietrza ze źródeł przemysłowych i komunalnych,
- ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania energetycznego,
- wspieranie działań mających na celu unikanie wytwarzania odpadów i zapewniających bezpieczne dla środowiska ich unieszkodliwianie,
- podniesienie poziomu odzysku odpadów komunalnych do 10% w 2010 roku,
- ograniczanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i jakości środowiska spowodowanego stosowaniem substancji chemicznych,
- wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową,
- zapobieganie ryzyku powstania poważnych awarii przemysłowych przez wzmacnianie kontroli nad instalacjami stwarzającymi takie ryzyko,
- wspieranie działań mających na celu ograniczanie uciążliwości hałasu,
- ochrona ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,

- prowadzenie skutecznego nadzoru nad wykorzystywaniem źródeł promieniowania jonizującego.

Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski

- zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do wód przez modernizację istniejących i budowę nowych oczyszczalni ścieków,
- zakończenie programu budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w aglomeracjach powyżej 15 000 RLM,
- zakończenie programu budowy oczyszczalni ścieków w zakładach sektora rolno-spożywczego,
- zmniejszanie potrzeb transportowych i ograniczanie emisji ze środków transportu jako elementu poprawy jakości powietrza na terenach zurbanizowanych;
- realizacja programów ograniczenia wielkości emisji do powietrza ze źródeł przemysłowych i komunalnych,
- ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania energetycznego,
- wspieranie działań mających na celu unikanie wytwarzania odpadów i zapewniających bezpieczne dla środowiska ich unieszkodliwianie,
- ograniczanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i jakości środowiska spowodowanego stosowaniem substancji chemicznych,
- wycofywanie z obrotu i stosowania substancji niszczących warstwę ozonową,
- zapobieganie ryzyku powstania poważnych awarii przemysłowych przez wzmocnienie kontroli nad instalacjami stwarzającymi takie ryzyko,
- wspieranie działań mających na celu ograniczanie uciążliwości hałasu,
- ochrona ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- prowadzenie skutecznego nadzoru nad wykorzystywaniem źródeł promieniowania jonizującego.

Ochrona klimatu

- spełnienie wymagań Protokołu z Kioto,
- wykorzystanie lasów jako pochłaniaczy gazów cieplarnianych,
- dalsza redukcja emisji gazów cieplarnianych ze wszystkich sektorów gospodarki,
- wspieranie sektorowych działań prowadzących do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych lub zwiększających ilość wiązanego węgla,
- podjęcie działań instytucjonalnych pozwalających na korzystanie z mechanizmów elastyczności Protokołu z Kioto,
- rozpoczęcie analiz dotyczących potrzeb i możliwości wdrażania działań adaptacyjnych w sektorach szczególnie wrażliwych na skutki zmiany klimatu,

- stworzenie warunków instytucjonalnych pozwalających na aktywne współtworzenie wspólnotowej polityki klimatycznej, w tym przyjęcia zobowiązań na okres po roku 2012.

Ocena realizacji polityki ekologicznej

Ocena realizacji polityki ekologicznej państwa będzie prowadzona w oparciu o wskaźniki, których wykaz zostanie opracowany na podstawie następujących założeń: ich ilość będzie ograniczona, odnosić się będą do podstawowych celów i priorytetów polityki ekologicznej, a opierać przede wszystkim na informacjach pozyskanych: w ramach prac Głównego Urzędu Statystycznego, Państwowego Monitoringu Środowiska oraz w ramach tworzonych przez administrację zespoloną systemów informacyjnych.

Wskaźniki, systematycznie modyfikowane, będą wykorzystywane dla cyklicznej oceny skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, a także oceny realizacji programów naprawczych. Oceny te będą dokonywane według następującego schematu:

- co 4 lata - oceny realizacji polityki ekologicznej państwa,
- co 2 lata - oceny realizacji wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, sporządzonych w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

W nawiązaniu do wykonywanych ocen będą sporządzane 2 rodzaje raportów:

- raporty Rady Ministrów z realizacji polityki ekologicznej państwa przedkładane Sejmowi (co 4 lata),
- raporty organów wykonawczych województwa, powiatu i gminy, przedkładane odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu, radzie gminy (co 2 lata).

2.1.2 Synteza wytycznych wynikających z Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010

Celem aktualizacji KPOŚK jest analiza stanu zaawansowania realizacji inwestycji, a także analiza przyczyn zaistniałych opóźnień. Ma to prowadzić do ustalenia realnych terminów ich zakończenia. Sytuacja taka pojawiła się w 120 aglomeracjach powyżej 15 000 RLM oraz 1 aglomeracji poniżej 15 000 RLM. Ze względu na opóźnienia inwestycji nie zrealizowały one zaplanowanych działań do końca 2010 roku. Zakończenie zaplanowanych inwestycji jest osiągnięciem efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków lub gospodarki osadowej, a co za tym idzie spełnieniem wymogów dyrektywy 91/271/EWG.

Aby uzyskać, wyżej wspomniany, pożądaný efekt ekologiczny przyjęto następujące rzeczywiste terminy realizacji zadań:

- osiągnięcie wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.),
- osiągnięcie wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację,

- zapewnienie w 2015 r. doprowadzenia systemami kanalizacji zbiorczej ścieków komunalnych z aglomeracji do oczyszczalni przy zapewnionym stopniu obsługi aglomeracji tymi systemami na poziomie:
 - 95% w przypadku aglomeracji $\geq 100\ 000$ RLM,
 - 90% w przypadku aglomeracji $\geq 15\ 000$ RLM i $<100\ 000$ RLM.

Przyjęto, że ww. stopień obsługi zostanie osiągnięty w 2015 r., jeśli w przekazanych dokumentach znajdują się informacje o rozbudowie systemu kanalizacyjnego przewidzianej na lata 2010 - 2015.

Jako uzyskanie wymaganego efektu ekologicznego gospodarki osadowej na oczyszczalni przyjęto zrealizowanie ciągów przeróbki osadów ściekowych dla wszystkich osadów powstających na oczyszczalni ścieków umożliwiającących odprowadzenie osadów lub produktów ich przetworzenia do środowiska.

Realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych stanowi jeden z elementów Polityki Ekologicznej Państwa, jakim jest poprawa jakości wód. Będzie też miała wpływ na zwiększenie zatrudnienia w Polsce.

2.1.3 Uwarunkowania wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W związku z koniecznością dostosowania Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, przyjętej 29 listopada 2006 r., do nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz do wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wymogów wprowadzanego systemu zarządzania polityką rozwoju, podjęto decyzję o jej aktualizacji oraz o wydłużeniu horyzontu czasowego do 2020 roku. Prace nad aktualizacją realizowano tak, aby skorelować je z pracami nad innymi, opracowywanymi dokumentami strategicznymi, tj. długookresową strategią rozwoju kraju oraz strategiami zintegrowanymi.

Ryc. 2-1 Układ dokumentów strategicznych

Strategiczne zadania Państwa w perspektywie 2020 roku:

Zadania o charakterze systemowym

1. Konsolidacja finansów publicznych.
2. Modernizacja struktury wydatków publicznych, w tym zwiększenie udziału wydatków rozwojowych (realokacja wydatków publicznych, stopniowe zastępowanie wydatków ze środków UE finansowaniem krajowym).
3. Stopniowe, rozłożone w czasie podnoszenie i zrównywanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, począwszy od 2013 roku.
4. Zwiększenie efektywności świadczeń społecznych (choroba, macierzyństwo, inwalidztwo, wypadki przy pracy, bezrobocie, starość).
5. Zmiany kompetencyjne w administracji publicznej na szczeblu rządowym i samorządowym oraz nowe metody zarządzania.
6. Zmiany zarządzania politykami publicznymi (m.in. terytorializacja polityk publicznych) oraz zasad finansowania zadań z nich wynikających.
7. Usprawnienie wymiaru sprawiedliwości skutkujące skróceniem średniego czasu trwania postępowania sądowego (zmiana sposobu zarządzania sądami, uproszczenie procedur sądowych) oraz zmiany w systemie organizacyjno-proceduralnym prokuratury.
8. Określenie standardów świadczenia usług publicznych (wycena usług publicznych) i wprowadzenie systemu zarządzania usługami publicznymi.
9. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (wyeliminowanie barier prawno-administracyjnych, poprawa dostępu przedsiębiorstw do kapitału, wzmocnienie postaw przedsiębiorczych, instytucjonalne, organizacyjne i finansowe wzmocnienie otoczenia przedsiębiorstw).

10. Wspieranie eksportu i inwestycji (instrumenty finansowe, polskie inwestycje za granicą, napływ innowacyjnych BIZ, spójny system promocji gospodarki polskiej).

11. Wprowadzenie systemu wspierania innowacji (preferencje dla innowacji – zróżnicowanie instrumentów; powiązanie nauki z biznesem, zwiększenie nakładów na B+R, wykorzystanie i ukierunkowanie BIZ).

12. Określenie i wsparcie nowoczesnych technologii mogących stanowić przewagi konkurencyjne gospodarki (np. czyste technologie, medycyna, wzornictwo przemysłowe, agrobiologia).

13. Modernizacja systemu kwalifikacji zawodowych oraz zapewnienie przekwalifikowania pracowników restrukturyzowanych przedsiębiorstw.

14. Modernizacja sektora rolno-spożywczego oraz dywersyfikacja zatrudnienia na obszarach wiejskich, wykorzystanie unikatowych zasobów wewnętrznych umożliwiających specjalizację regionów.

15. Poprawa jakości żywności i zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego poprzez wspieranie wytwarzania żywności metodami integrowanymi, ekologicznymi, tradycyjnymi i regionalnymi oraz z lokalnych surowców.

16. Wprowadzenie i zapewnienie ładu przestrzennego w skali kraju i w wymiarze lokalnym.

17. Wprowadzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa państwa, ratownictwa i ochrony ludności (w tym usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego).

18. Zwiększenie efektywności działań w obszarze ochrony środowiska, w tym stworzenie systemu adaptacji do zmian klimatu i systemu ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami, zarządzanie ryzykiem powodziowym.

19. Wprowadzenie systemu zarządzania zasobami przyrodniczymi (w tym zasobami kopalin strategicznych i wód podziemnych). Zadania o charakterze inwestycyjnym –

Zadania o charakterze inwestycyjnym – inwestycje twarde

1. Infrastruktura drogowa - wysokiej jakości połączenia drogowe na linii miasta wojewódzkie ; budowa obwodnic; budowa i modernizacja połączeń lokalnych (dostępność do rynków pracy).

2. Infrastruktura kolejowa - budowa sieci połączeń o wysokim standardzie pomiędzy najważniejszymi ośrodkami gospodarczo-społecznymi; modernizacja połączeń kolejowych umożliwiających dostęp do rynków pracy.

3. Rozwój energetycznych projektów infrastrukturalnych (modernizacja linii przesyłowych, rozbudowa infrastruktury przesyłowej, rozbudowa wybranych rurociągów produktowych, wdrożenie programu polskiej energetyki jądrowej, zwiększenie udziału OZE).

4. Zapewnienie dostępu do łączy szerokopasmowych.

5. Działania minimalizujące ryzyko powodziowe.

6. Działania z zakresu racjonalnej gospodarki odpadami.

7. Poprawa infrastruktury ochrony zdrowia, bazy dydaktycznej uczelni medycznych oraz instytutów badawczych.

Zadania o charakterze inwestycyjnym – inwestycje miękkie

1. Wdrożenie kompleksowych rozwiązań w zakresie polityki prorodzinnej (elastyczne formy zatrudnienia, różne formy opieki nad dzieckiem, polityka mieszkaniowa itp.).
2. Wdrożenie rozwiązań wynikających z negatywnych trendów demograficznych oraz wydłużania wieku emerytalnego, w zakresie rynku pracy i opieki zdrowotnej.
3. Zmiany w systemie edukacji i szkolnictwa wyższego sprzyjające podniesieniu jakości nauczania i budowie społeczeństwa opartego na wiedzy.
4. Działania z zakresu zdrowia publicznego (precyzyjnie adresowana profilaktyka, kampanie informacyjne i popularyzacyjne) obejmujące choroby cywilizacyjne.
5. Wzmocnienie kapitału społecznego w wymiarze lokalnym poprzez zwiększenie świadomości w zakresie korzyści wynikających ze współpracy oraz kształtowanie postaw pro-społecznych i pro-przedsiębiorczych.

2.1.4 Uwarunkowania wynikające z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:
 - wzmocnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych,
 - tworzenie warunków dla rozprzestrzenienia procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi,
 - budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych:
 - wzmocnianie spójności w układzie krajowym,
 - wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe,
 - restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze,
 - przewyżnianie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,

- zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności;

3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie:

- wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej,
- poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwie ukierunkowane terytorialne,
- przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania,
- wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

2.1.5 Uwarunkowanie wynikające ze Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – Perspektywa 2020 r.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania stojące przed Polską w perspektywie do 2020 r. w zakresie środowiska i energetyki, z uwzględnieniem zarówno celów unijnych, jak i priorytetów krajowych. W kontekście unijnym realizuje natomiast zapisy strategii Europa 2020, która definiuje pięć priorytetów strategii energetycznej UE: podniesienie efektywności energetycznej w Europie, utworzenie zintegrowanego, prawdziwie ogólnoeuropejskiego rynku energii, nadanie szerszych uprawnień konsumentom i uzyskanie najwyższego poziomu bezpieczeństwa i niezawodności, wzmocnienie przywództwa Europy w zakresie technologii energetycznych i innowacji a także wzmocnienie zewnętrznego wymiaru rynku energii UE. Przedstawione w niniejszej strategii działania, mają w połączeniu z pozostałymi strategiami rozwojowymi umożliwić przezwycięzenie barier wzrostu hamujących potencjał rozwojowy Polski, jednocześnie przyczyniając się do wzmocnienia pozycji naszego kraju na arenie międzynarodowej.

Sformułowane tezy wyjściowe pozwalają na stwierdzenie, iż celem głównym strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko powinno być:

Zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę.

Cel główny realizowany będzie poprzez następujące cele rozwojowe i kierunki interwencji:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:

- Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni
- Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody
- Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna
- Uporządkowanie zarządzania przestrzenią

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:

- Poprawa efektywności energetycznej
- Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych
- Modernizacja sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowania do wprowadzenia energetyki jądrowej
- Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy
- Wzrost znaczenia odnawialnej energetyki rozproszonej
- Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich

Cel 3. Poprawa stanu środowiska:

- Poprawa jakości powietrza
- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne
- Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
- Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych
- Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy

2.1.6 Uwarunkowania wynikające z realizacji Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 217 w dniu 24 grudnia 2010 r., stanowi on aktualizację Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010.

W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym ulegającymi biodegradacji przyjęto następujące cele:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców najpóźniej do 2013 r.;
- zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.;
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - w 2013 roku więcej niż 50%;
 - w 2020 roku więcej niż 35%;

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 roku;

- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.;
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 r.;
- zmniejszenie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne, ze względu na zamykanie składowisk niespełniających wymagań.

Zgodnie z KPGO 2014, podstawą gospodarki odpadami komunalnymi powinny stać się zakłady zagospodarowania odpadów (ZZO) o przepustowości wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego minimum przez 150 tys. mieszkańców, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT). ZZO winny zapewniać co najmniej następujący zakres usług:

- mechaniczno-biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni;
- składowanie przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych;
- kompostowanie odpadów zielonych;
- sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie);
- demontaż odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie);
- przetwarzanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalnie).

Na przestrzeni kilku ostatnich lat obserwuje się ustabilizowanie ilości zbieranych odpadów komunalnych. Sytuacja ta może być efektem świadomie podejmowanych działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów. Należało do nich zwiększenie opłat za składowanie odpadów, co spowodowało podniesienie opłat za odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, a w konsekwencji bardziej proekologiczne zachowania konsumentów, które były wzmocnione przez edukację ekologiczną.

2.2 Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla wojewódzkiego

2.2.1 Uwarunkowania wynikające ze zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020

W dniu 30 listopada 2005 r. Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwalił Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, która stanowi Załącznik do Uchwały Nr XLVIII/649/2005.

Strategia Rozwoju Województwa jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorządy województw, określa bowiem cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu.

Wizja regionu brzmi: **Dolny Śląsk europejskim regionem węzłowym.**

Natomiast cel nadrzędny sformułowano następująco:

Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Tak sformułowany cel stanowi niejako syntetyczne ujęcie dążeń sprecyzowanych w pierwszej Strategii Rozwoju Dolnego Śląska z postulatami wyrażanymi w trakcie opracowywania aktualizacji. Zaproponowane dalej priorytety stanowią wyjście naprzeciw powyższym ustaleniom i odwołują się do podziału na kategorie celów sfery gospodarczej, przestrzennej i społecznej.

- Cel 1: Rozwój gospodarki opartej na wiedzy
- Cel 2: Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej
- Cel 3: Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP
- Cel 4: Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa
- Cel 5: Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno- informacyjnych
- Cel 6: Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników
- Cel 7: Włączenie społeczne i podnoszenie poziomu życia
- Cel 8: Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne

2.2.2 Uwarunkowania wynikające z realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2011 – 2020

Strategia określa główne wyzwania i cele stojące przed Regionem, które realizowane będą przez wszystkich uczestników Regionalnego Systemu Innowacji, a nie tylko przez władze samorządowe województwa. Z uwagi na ograniczone zasoby (co spowodowane jest nowymi założeniami polityk strukturalnych Unii Europejskiej oraz założeniami Strategii Europa 2020), jakimi dysponować będzie w najbliższych latach Regionalny System Innowacji, cele strategiczne i proponowane kierunki działań zogniskowane będą głównie wokół tzw. regionalnych specjalizacji mających odpowiedni potencjał do zapewnienia wartości dodanej dla województwa. W konsekwencji, działania na rzecz zrównoważenia innowacyjnego rozwoju regionu (w ujęciu terytorialnym i sektorowym) nie będą miały charakteru priorytetowego. W celu uwzględnienia potrzeb innowacyjnych istniejących poza specjalizacjami regionalnymi, w ramach każdego celu strategicznego uwzględniono jednak podstawowe kierunki działań o charakterze horyzontalnym.

Cele strategiczne i operacyjne służą realizacji sformułowanej wizji dla województwa dolnośląskiego. Są one odpowiedzią na kluczowe wyzwania i określają, co władze regionalne chcą osiągnąć, aby zapewnić innowacyjny rozwój regionu oraz w jaki sposób zrealizować te założenia.

CEL STRATEGICZNY 1. WZMACNIANIE INNOWACYJNYCH UMIEJĘTNOŚCI I POSTAW, KLUCZOWYCH DLA GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY

Cel operacyjny 1.1. Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych

Cel operacyjny 1.2. Uwzględnianie w ofercie edukacyjnej szkół wyższych potrzeb innowacyjnych pracodawców poprzez włączanie ich przedstawicieli do procesu opracowywania planów i programów nauczania

CEL STRATEGICZNY 2. ZWIĘKSZENIE SZANSY NA SUKCES INNOWACYJNYCH PROJEKTÓW BIZNESOWYCH

Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie przedsiębiorstwom efektywnego wsparcia w postaci kapitału, wiedzy i infrastruktury w ramach Dolnośląskiego Systemu Innowacji

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwach

CEL STRATEGICZNY 3. WZROST POTENCJAŁU INNOWACYJNEGO DOLNOŚLĄSKICH JEDNOSTEK NAUKOWYCH

Cel operacyjny 3.1. Uzyskanie pozycji polskiego lidera w regionalnych specjalizacjach naukowo-technologicznych

Cel operacyjny 3.2. Usprawnienie procesów komercjalizacji wiedzy w jednostkach naukowych

CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY W GOSPODARCE W OBSZARZE INNOWACJI

Cel operacyjny 4.1. Tworzenie warunków dla rozwoju współpracy w obszarze innowacji

Cel operacyjny 4.2. Zwiększenie liczby przedsiębiorstw współpracujących z innymi podmiotami w obszarze innowacyjności w ramach klastrów

Cel operacyjny 4.3. Rozwój współpracy regionalnych instytucji proinnowacyjnych na rzecz przedsiębiorstw

2.2.3 Uwarunkowania wynikające z realizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Plan zawiera uszczegółowienia oraz wskazania dla działań w przestrzeni, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego. Obecnie obowiązujący plan został przyjęty uchwałą nr LVIII/889/2006 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie uchwalenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Aktualny projekt zmiany „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko jest obecnie na etapie opiniowania i uzgadniania.

2.2.4 Uwarunkowania wynikające z realizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012

Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju i opartego na hierarchii sposobów postępowania z odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, przyjmuje się następujące główne cele w zakresie gospodarki odpadami:

Cel 1 – Utrzymanie poziomu prognozowanych ilości wytwarzanych odpadów, pomimo wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego za pomocą PKB;

Cel 2 – Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;

Cel 3 – Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów;

Cel 4 – Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;

Cel 5 – Zmniejszenie liczby czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;

Cel 6 – Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

Osiągnięcie wyznaczonych wyżej celów będzie możliwe poprzez realizację wyznaczonych następujących kierunków działań na szczeblu wojewódzkim:

- Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na recykling oraz odzysk energii zawartej w odpadach w procesach termicznego ich przekształcania.
- Wyeliminowanie praktyk niewłaściwej eksploatacji i rekułtywacji składowisk odpadów.
- Ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych
- Intensyfikacja edukacji ekologicznej, promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej, w celu kształtowania odpowiednich postaw zmierzających do zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, poprzez promowanie wśród społeczeństwa następujących działań:
 - kupowanie produktów w opakowaniach zwrotnych;
 - unikanie używania produktów, które na pewno trafią na składowisko odpadów (czyli nie nadających się do kompostowania, recyklingu);
 - unikanie kupowania produktów w „za dużych” opakowaniach oraz kupowanie produktów opakowanych w minimalną ilość opakowań;
 - ograniczanie zakupu produktów jednorazowego użytku;
 - unikanie stosowania papieru śniadaniowego, folii aluminiowej, w zamian używając plastikowych pojemników na żywność;
 - ponowne wykorzystanie i wydłużanie okresu używalności niektórych przedmiotów;
 - unikanie stosowania toreb plastikowych na zakupy, w zamian korzystanie z toreb płóciennych;
 - ograniczanie powstawania zmieszanych odpadów, poprzez prowadzenie ich wstępnej segregacji: szkła bezbarwnego, szkła kolorowego, tworzyw sztucznych i papieru, w wyniku czego otrzymuje się wysegregowane surowce wtórne;
 - przechowywanie osobno odpadów pochodzenia organicznego;
 - kompostowanie odpadów biodegradowalnych w gospodarstwach domowych;
 - kupowanie napojów w szklanych butelkach i za kaucją;
 - wielokrotne używanie słoików;

- przeznaczanie zużytego papieru na makulaturę;
- przechowywanie danych na dyskach lub płytach CD zamiast na papierze;
- przekazywanie niepotrzebnej odzieży do punktów opieki społecznej;
- unikanie artykułów, które po wyrzuceniu stanowią odpady niebezpieczne;
- używanie akumulatorów nadających się do ponownego naładowania, zamiast baterii jednorazowych;
- korzystanie z pojemników, pudełek nadających się do wielokrotnego wykorzystania;
- przedłużenie okresu żywotności mebli i wyposażenia domowego.

Odpady komunalne, w tym ulegające biodegradacji

Cele krótkoterminowe do roku 2017

Cel 1 - Objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów najpóźniej do 2015 r.

Cel 2 - Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów:

- w 2013 r. nie więcej niż 50%;
- w 2020 r. nie więcej niż 35%;

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Cel 3 - Zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.

Cel 4 - Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło) z gospodarstw domowych minimum 50% masy do 2020 r.

Cel 5 - Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Cel 6 - Eliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.

Cel 7 - Budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami.

Cele długookresowe do roku 2023

Cel 1 - Minimalizacja ilości powstających odpadów komunalnych i zagospodarowanie ich zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Cel 2 - Podejmowanie i kontynuacja działań związanych ze zmniejszeniem ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów.

Cel 3 - Budowa infrastruktury służącej gospodarowaniu odpadami poprzez termiczne przekształcanie odpadów

Regiony gospodarki odpadami

W województwie dolnośląskim wydzielono 6 Regionów Gospodarki Odpadami. Podziału dokonano w oparciu o modyfikację dotychczas istniejących regionów oraz w oparciu o zapisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012 poz. 391), zgodnie z którą podstawą gospodarki odpadami komunalnymi są regiony gospodarki odpadami komunalnymi oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. Na podstawie kryteriów wyznaczonych do określenia regionów gospodarki odpadami oraz instalacji regionalnych i zastępczych, a także mając na uwadze efektywność ekonomiczno-ekologiczną, województwo podzielono na 6 regionów..

Ryc. 2-2 Podział Województwa Dolnośląskiego na regiony gospodarki odpadami komunalnymi (Wojewódzki Plan Zagospodarowania Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012)

W związku z tym wszystkie wytworzone zmieszane odpady komunalne, selektywnie zebrane odpady zielone oraz inne bioodpady, a także pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania w granicach danego regionu muszą być również

w danym regionie zagospodarowane. Natomiast odpady zebrane w sposób selektywny mogą być przetwarzane oraz zagospodarowywane poza granicami regionu, w którym zostały zebrane.

Gmina Zgorzelec została ujęta w regionie zachodnim

Region zachodni

Region obejmuje 20 gmin z powiatów: bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego. Gminy regionu zachodniego: Bogatynia, Bolesławiec (m), Bolesławiec (gm.), Gromadka, Gryfów Śląski, Leśna, Lubań (m), Lubań (gm.), Nowogrodziec, Olszyna, Osiecznica, Pieńsk, Platerówka, Siekierczyn, Sulików, Warta Bolesławiecka, Węgliniec, Zawidów, Zgorzelec (m), **Zgorzelec (gm.)**. Region zamieszkuje 243 tys. mieszkańców. W 2010 r. mieszkańcy regionu wytworzyli około 74,5 tys. Mg odpadów komunalnych, w tym około 29,6 tys. Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Prognozuje się, że w 2012 r. wytworzonych zostanie ok. 41,6 tys. Mg odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, a w roku 2017 - 43,6 tys. Mg. Ilość wytworzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczona do składowania w roku 2013 wynosić będzie 14,8 tys. Mg. Prognozuje się, że w 2017 r. na terenie regionu zachodniego wytworzonych zostanie ok. 79,9 tys. Mg odpadów komunalnych, z tego:

- po uwzględnieniu założonego poziomu selektywnej zbiórki u źródła, w roku 2017, na poziomie 20,5% (tereny wiejskie) oraz 23,2% (tereny miejskie), około 79,5% wytworzonych odpadów komunalnych tj. ok. 62 069 Mg powinno zostać przetworzonych w instalacji do termicznego lub mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP). Przy czym, po przetworzeniu odpadów w mechanicznej części instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, około 48,5% ilości odpadów kierowana jest do części biologicznej instalacji MBP;
- po uwzględnieniu założonego poziomu selektywnego zbierania, w roku 2017 około 9,2% (tereny miejskie) oraz 6,5% (tereny wiejskie) odpadów zielonych i ulegających biodegradacji selektywnie zebranych odpadów tj. ok. 6 648 Mg powinno zostać przetworzonych w instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów;
- szacuje się, że ok. 65% strumienia zmieszanych odpadów komunalnych przyjmowanych do przetwarzania w instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, zostanie skierowanych do składowania. Zakłada się, że przy uwzględnieniu wzrostu odsetka selektywnie zbieranych odpadów, w składzie morfologicznym zmieszanych frakcji możliwej do odzysku materiałowego będzie maleć. Zatem, prognozuje się, że w latach 2012-2017 strumień odpadów do składowania wyniesie około 244 553 Mg, natomiast w latach 2012-2023 około 446 492 Mg. Należy również zaznaczyć, że masa odpadów, kierowana do składowania po przetworzeniu, może się zmieniać w zależności od stosowanej technologii przyjętej w instalacji MBP. Przykładowo w przypadku wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych, do składowania będzie kierowanych mniej niż 65% odpadów trafiających na instalację MBP.

Szacuje się, że począwszy od 2017 r. zapotrzebowanie na moce przerobowe instalacji MBP będzie maleć. Oszacowana wymagana moc przerobowa instalacji MBP dla regionu zachodniego w 2012 r. wyniesie ok 63,2 tys. Mg, natomiast w 2023 r. – 50 tys. Mg, przy założeniu, iż selektywne zbieranie odpadów wzrośnie o ok. 39% masy wytworzonych odpadów komunalnych ogółem. W związku z tym w ciągu najbliższych 10 lat, instalacje MBP

zmieszanych odpadów komunalnych będą stały przed koniecznością przeobrażenia się, w celu przyjmowania odpadów zbieranych selektywnie.

Obowiązki gminy i właścicieli nieruchomości dotyczące gospodarki odpadami

Zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku określa ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 391) oraz ustawa o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.). Dnia 1 lipca 2011 r. została ogłoszona ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897), która nakłada na gminy szereg nowych obowiązków i zadań, a także odpowiedzialność za całą gospodarkę odpadami.

Ze względu na istotną zmianę uwarunkowań prawnych, które dotyczą okresu obowiązywania niniejszego programu zadania gminy, właścicieli nieruchomości oraz podmiotów odbierających odpady komunalne w latach 2012 i 2013 będą ulegać modyfikacjom. Z tego też powodu omówiono je dwukrotnie, w pierwszym przypadku odnosząc się do aktualnych do roku 2012 obowiązków natomiast w drugim przypadku odniesiono się do uwarunkowań, które będą obowiązywać od roku 2013.

Wprowadzenie zmian wobec dotychczas obowiązującej ustawy ma celu usprawnienie systemu zbierania, segregowania oraz przetwarzania odpadów komunalnych w stopniu odpowiadającym normom wyznaczonym przez dyrektywę z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy.

Ustawa ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., jednak dla szeregu przepisów przewidziano pewne okresy przejściowe i dostosowawcze. Harmonogram wdrażania zmienionych przepisów jest następujący:

- od 1 stycznia 2012 r. – zaczyna działać rejestr działalności regulowanej, gmina od tego dnia nie wydaje zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
- do 30 kwietnia 2012 r. - przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będą zobowiązani złożyć pierwsze sprawozdania;
- do 1 lipca 2012 r. - sejmik województwa przyjmuje uchwałę w sprawie:
 - aktualizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
 - wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w której określone zostaną regiony oraz regionalne instalacje do zagospodarowania odpadów stanowiącą akt prawa miejscowego.
- do 1 stycznia 2013 r.:
 - gminy są zobowiązane podjąć uchwały w sprawie stawek opłat, szczegółowych zasad ich ponoszenia, wzoru deklaracji i terminu złożenia pierwszych deklaracji;
 - przedsiębiorcy, którzy przed wejściem w życie ustawy działali na podstawie zezwoleń są obowiązani uzyskać wpis do rejestru;
- od 1 stycznia 2013 r.:

- zaczynają obowiązywać nowe regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
 - powinna zacząć się kampania edukacyjno-informacyjna, mająca na celu zapoznanie właścicieli nieruchomości z obowiązkami wynikającymi z uchwał.
- do 31 marca 2013 r. gminy składają pierwsze sprawozdanie do Marszałka Województwa;
 - od 1 lipca 2013 r. – zaczyna funkcjonować nowy system:
 - wchodzi w życie uchwały rad gmin, gminy zaczynają pobierać opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewniają świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
 - do tego czasu muszą zostać rozstrzygnięte przetargi na odbieranie odpadów od właścicieli nieruchomości i muszą być podpisane umowy między gminą, a przedsiębiorcami.

Zgodnie z zapisem art. 2 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości (...) pod pojęciem właścicieli nieruchomości traktowane są wszelkie podmioty władające nieruchomością (a więc jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu). To właśnie do nich skierowane są zapisy dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi.

Zadania gminy

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, do obowiązków gmin będzie należało:

- 1) zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, a w szczególności:
 - tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych,
 - zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami - regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Przepisy ustawy wprowadzają pojęcie Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Rozumie się przez to zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz zapewniający termiczne przekształcenie odpadów:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków

wspomagających uprawę roślin, spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych,

– składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacjach do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych.

a) objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,

b) nadzorowanie gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym realizowanie zadań powierzonych podmiotom odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości,

c) ustanawianie selektywnego zbierania odpadów komunalnych takich jak: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkła, opakowania wielomateriałowe oraz odpady ulegające biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,

d) tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, wskazanie miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,

e) zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,

f) prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,

g) udostępnienie na stronie internetowej urzędu gminy oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacje o:

- podmiotach odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy,
- miejscach zagospodarowania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.

h) dokonywanie corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami,

i) zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzągniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu pojemnikach ustawionych na chodnikach,

2) Realizując zadanie polegające na zapewnieniu budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych gminy są obowiązane do:

a) przeprowadzania przetargu na wybór podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych,

b) dokonywania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych na zasadach określonych w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym,

c) dokonywania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi,

d) w przypadku, gdy nie nastąpi żadna z powyższych sytuacji gmina może samodzielnie realizować zadanie.

3) gminy są obowiązane osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r.:

a) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia takich odpadów komunalnych jak: papier, metal, tworzywa sztuczne i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,

b) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

4) gminy są obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

a) do dnia 16 lipca 2013 r. – do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,

b) do dnia 16 lipca 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.

5) rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu,

6) gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy. Może również przejąć obowiązki właścicieli nieruchomości niezamieszkiwanych przez mieszkańców,

W przypadku właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, możliwe są natomiast dwie drogi regulacji stosunków w zakresie organizacji systemu gospodarki odpadami:

a) zgodnie z art. 6c ust. 2 rada gminy może w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego podjąć decyzję o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a prowadzona jest działalność, w związku z którą powstają odpady komunalne,

b) w przypadku braku uchwały, o której mowa powyżej, system odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych będzie funkcjonować analogicznie jak przed nowelizacją ustawy tj. właściciel takiej nieruchomości podpisuje umowę na odbiór odpadów z działającym na rynku przedsiębiorcą wpisanym do rejestru działalności regulowanej, przekazywać mu odpady oraz uiszczać stosowne wynagrodzenie, a przedsiębiorca przekaże zbierane odpady do instalacji ich unieszkodliwiania, za co uiszcza stosowną opłatę określoną w zawartej z prowadzącym instalację umowie.

7) wójt, burmistrz lub prezydent miasta organizuje przetargi na odbiór lub na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych,

8) wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawiera z przedsiębiorcą odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wybranym w drodze przetargu umowę na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,

9) wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany do sporządzenia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,

10) rada gminy określa wysokość opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także szczegółowy sposób świadczenia usług na rzecz właścicieli nieruchomości w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych. Opłata za gospodarowanie odpadami będzie uwzględniała w szczególności: koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku, w tym recyklingu, a także unieszkodliwiania odpadów,

11) rada gminy w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego określi termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę warunki miejscowe,

12) wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy.

Ocena obecnego stanu prawa gospodarki odpadami, jak i spodziewanych jego zmian, wskazują zdecydowanie na konieczność rozwoju:

- działań służących zapobieganiu wytwarzania odpadów,
- selektywnego zbierania odpadów surowcowych oraz bioodpadów,
- biologicznego przetwarzania (recyklingu organicznego) bioodpadów.

Zadania gminy (ich całość lub część) związane z gospodarką odpadami komunalnymi mogą być również wykonywane przez związek międzygminny. W zakresie przejętych przez związek zadań właściwe organy tego związku uchwalają akty prawa miejscowego.

Zainteresowane gminy określają, jakie zadania, należące do zakresu ich działania, będą wykonywane wspólnie i w tym celu tworzą związek, na który przenoszą wykonywanie tych zadań. Prawa i obowiązki gmin uczestniczących w związku, dotyczące wykonywania zadań przekazanych związkowi, przechodzą na związek. Gminy, które zgodnie z obowiązującą procedurą przystąpią do związku gmin cedują zgodnie z art. 64 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym w związku z art. 3 ust. 2a ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, swoje prawa i obowiązki na związek w zakresie zadań przekazanych związkowi z dniem ogłoszenia statutu związku. Zadania przekazane przez gminy stają się zadaniami własnymi związku. Zarząd związku międzygminnego jest uprawniony do wydawania wszelkich decyzji administracyjnych wydawanych na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach na takich samych zasadach jak organy gmin wchodzących w skład związku.

Egzekucja jest prowadzona na podstawie odrębnych przepisów - ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.). Organ gminy lub organy związku międzygminnego muszą wystawić tytuł wykonawczy, zaś w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego uczestniczą jako wierzyciele.

Należy też przyjąć, że zgodnie z art. 67 ustawy o samorządzie gminnym, gminy tworzące ten związek mogą określić w statucie związku międzygminnego zakres w jakim związek międzygminny ma dostęp do ewidencji ludności oraz zasobu geodezyjno-kartograficznego poszczególnych gmin wchodzących w skład związku w celu wykonywania jego zadań w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminach.

W statucie związku międzygminnego należy również określić sposób finansowania związku. Finansowanie to może być oparte na dochodach własnych związku

międzygminnego – w przypadku związku międzygminnego przejmującego zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku np. w postaci wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi przekazywanych przez właścicieli nieruchomości, bądź też na składkach gmin tworzących związek międzygminny.

Ponadto, do obowiązkowych zadań własnych gmin ustawa wprowadziła również konieczność osiągnięcia poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i zapewnianie budowy, utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami lub przedsiębiorcami instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych albo zapewnienie warunków do budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych przez przedsiębiorców.

Zatem ustawowo wprowadzono nowe terminy redukcji odpadów ulegających biodegradacji.

Pierwszy termin osiągnięcia wyznaczonego limitu redukcji odpadów biodegradowalnych już minął, a w połowie 2013 roku przypada następny etap, w którym powinno się osiągnąć nominalną redukcję do 50% odpadów biodegradowalnych, a faktycznie odnosząc się do ich udziału w 1995 r., wynosi to ponad 60% odpadów produkowanych w 2013 r.

Do dnia 16 lipca 2013 r. należało zredukować ilość odpadów ulegających biodegradacji deponowanych na składowiskach do 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, realnie, przeliczając to na 2013 r. redukcja wyniesie ponad 60%.

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 152, poz. 897) wprowadziła nie tylko obowiązek selektywnego zbierania odpadów; art.3 ust 2 stanowi, że gminy:

- ustanawiają selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmujące co najmniej następujące frakcje odpadów: papieru, metalu, tworzywa sztucznego, szkła i opakowań wielomateriałowych oraz odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji;
- tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazują miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych;
- zapewniają osiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

1) poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo,

2) poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła powinien wynieść co najmniej 50% wagowo, a odpadów budowlanych i rozbiórkowych co najmniej 70% wagowo.

Obowiązek zapewnienia wymaganego poziomu odzysku i w szczególności recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych spoczywa na producentach towarów w opakowaniach. Wprowadzenie poziomów recyklingu dla wybranych frakcji odpadów (w zasadzie opakowaniowych) w wysokości co najmniej połowy ich udziału w odpadach, zmusi gminę do radykalnych działań w zakresie organizacji segregacji u źródła. W odpadach komunalnych pochodzących z dużych miast udział papieru wynosi około 20%, w odpadach z terenów wiejskich około 12%, tworzyw sztucznych odpowiednio do miejsca wytwarzania - 15% i 11% szkła – 10% i 8% oraz metalu – 5% i 4%. Oznacza to, że w obszarach miejskich trzeba będzie wysegregować około 25% odpadów surowcowych, a w obszarach wiejskich około 17% z całej masy odpadów. Zasadniczą rolę będzie odgrywała kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców, bowiem powodzenie w osiągnięciu wyznaczonych limitów recyklingu będzie głównie zależało od postawy mieszkańców. Ze względu na efektywność działania systemu segregacji odpadów opakowaniowych i zbieżność interesów celową wydaje się współpraca zarówno z producentami towarów w opakowaniach, jak i organizacjami odzysku, a ze względu na wymaganą sprawozdawczość także współpraca z punktami skupu surowców wtórnych odbierających odpady poużytkowe od mieszkańców i innymi pomiotami odbierającymi odpady surowcowe.

Ponadto, od 2016 r., zgodnie z rozporządzeniem Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. 2013, poz. 38) nie będzie można deponować na składowiskach odpadów zawierających więcej niż 5% węgla organicznego i posiadających ciepło spalania powyżej 6 MJ/kg. Odpady komunalne muszą więc być przetworzone w instalacjach w sposób zapewniający możliwość końcowego unieszkodliwiania na składowisku.

Od 01.01.2016 r., nie będzie można deponować na składowiskach odpadów zawierających więcej niż 5% węgla organicznego i posiadających ciepło spalania powyżej 6 MJ/kg.

Dyrektywa „ramowa” Nr 2008/98/WE w sprawie odpadów wyznaczyła hierarchię postępowania z odpadami, która ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz gospodarowanie odpadami. Zasadniczymi działaniami są:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- przygotowanie ich do ponownego użycia,
- recykling,
- inne metody odzysku odpadów, np. odzysk energii, oraz jako działanie finalne
- składowanie opadów.

Jest to metoda finalnego unieszkodliwiania odpadów po zastosowaniu wcześniejszych działań, i powinna być traktowana jako ostateczność. Większość działań chociaż zapisana w ustawach i rozporządzeniach zgodnie z prawem, a także w kolejnych planach gospodarki, miała niewielkie szanse powodzenia z uwagi na brak instrumentów do ich realizacji.

Obowiązki właścicieli nieruchomości

Definicja właściciela nieruchomości: Rozumie się przez to także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością.

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez:

- wyposażenie nieruchomości w pojemniki służące do zbierania odpadów komunalnych oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.
- zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie;
- pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych w sposób zgodny z przepisami ustawy.

Zobowiązania jakie nakłada na właścicieli nieruchomości zmiana ustawy o utrzymaniu porządku czystości w gminie z 2011 r. to:

1) właściciele nieruchomości zamieszkałych są obowiązani ponosić na rzecz gminy, na której położone są ich nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Opłata będzie albo stała od gospodarstwa domowego, albo w wysokości stanowiącej iloczyn stawki określonej przez radę gminy oraz liczby mieszkańców zajmujących nieruchomość, ilości zużytej wody lub powierzchni lokalu,

2) w przypadku, gdy gmina nie będzie realizować obowiązku odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, właściciel nieruchomości jest obowiązany do przekazania odpadów komunalnych na koszt gminy, podmiotowi odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wpisanemu do rejestru działalności regulowanej,

3) właściciel nieruchomości będzie zobowiązany złożyć do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta deklarację o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w terminie 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca lub powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych,

4) w przypadku zmiany danych będących podstawą ustalenia wysokości należnej opłaty za gospodarowanie komunalnymi lub określonej deklaracji ilości odpadów komunalnych powstających na danej nieruchomości właściciel nieruchomości jest obowiązany złożyć nową deklarację w terminie 14 dni od dnia nastąpienia zmiany. Opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi w zmienionej wysokości uiszcza się za miesiąc, w którym nastąpiła zmiana,

5) właściciel nieruchomości zamieszkałej będzie przekazywał produkowane przez siebie odpady komunalne wyłonionemu w drodze przetargu organizowanego przez gminę (związek międzygminny) podmiotowi prowadzącemu działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, bez konieczności podpisywania z nimi umowy na wywóz odpadów i uiszczania wynagrodzenia,

6) właściciel nieruchomości, który w dniu wejścia w życie ustawy ma zawartą z gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą umowę na odbieranie odpadów komunalnych jest zwolniony z uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnym, nie dłużej jednak niż 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy,

7) właściciel nieruchomości, który jest zwolniony z opłaty do pierwszej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obowiązany jest dołączyć kopię umowy na odbieranie odpadów komunalnych.

2.2.5 Uwarunkowania wynikające z realizacji Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015

Uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Nr XLIV/842/2002 z dnia 26 kwietnia 2002 roku przyjęto Program Ochrony Środowiska dla Dolnego Śląska pod nazwą *Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2008–2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015*”

Długoterminowy cel programu uwzględniający kierunki rozwojowe w regionie brzmi:

Harmonijny, zrównoważony rozwój województwa, w którym wymagania ochrony środowiska nie tylko mają istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

Powietrze atmosferyczne

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.
 - P.1. Dalsze ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych.
 - P.2. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł niskiej emisji.
 - P.3. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych.
 - P.4. Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w dziedzinie minimalizowania zanieczyszczeń transgranicznych.

Hałas i wibracje

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Zmniejszenie uciążliwości hałasu.
 - H.1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego.
 - H.2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego.

Wody powierzchniowe i podziemne

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych i ich ochrona.
- W.1. Uporządkowanie gospodarki wodno–ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich).
 - W.2. Zmniejszenie zużycia wody.
 - W.3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi.
 - W.4. Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
 - W.5. Zwiększenie małej retencji.
 - W.6. Rozwój współpracy regionalnej na wodach granicznych.

W.7. Ochrona zasobów wód podziemnych.

Gospodarka odpadami

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.
 - O.1. Uporządkowanie gospodarki odpadami przemysłowymi.
 - O.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi.

Gleby

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Podniesienie jakości gleb.
 - G.1. Ograniczenie procesu degradacji gleb.
 - G.2. Rekultywacja gleb zdegradowanych.

Surowce mineralne

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie.
 - S.1. Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystania surowców mineralnych.
 - S.2. Zabezpieczenie złóż perspektywicznych i prognostycznych.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej.
 - PK.1. Określenie zasobów przyrodniczych w województwie.
 - PK.2. Objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.
 - PK.3. Podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
 - PK.4. Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie ich kompleksowej ochrony.
 - PK.5. Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.
 - NZŚ.1. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego związanego z działalnością produkcyjną przedsiębiorców.

NZŚ.2. Zapewnienie bezpieczeństwa przewozu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych.

Edukacja ekologiczna

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Podniesienie świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

E.1. Rozwój edukacji ekologicznej.

Komunikacja społeczna

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska.

K.1. Rozwój komunikacji społecznej.

Monitoring

Generalny cel strategiczny do roku 2015:

- Uzyskanie pełnej informacji o stanie środowiska.

M.1. Dalszy rozwój monitoringu wszystkich elementów środowiska zgodnie z wymogami prawa polskiego i przepisami Unii Europejskiej.

Na czas opracowywania niniejszego Programu ochrony środowiska nie została opracowana aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Dolnośląskiego. Przyjmuje się założenia obecnego Programu jako nadal obowiązujące.

2.3 Uwarunkowania wynikające z dokumentów sektorowych i strategicznych szczebla powiatowego

2.3.1 Uwarunkowania wynikające z realizacji strategii Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2004 – 2014

Strategiczny plan rozwoju subregionalnego jest swego rodzaju scenariuszem rozwoju powiatu, określającym m. in.: docelową wizję rozwoju, strategiczne cele rozwoju, zadania strategiczne oraz sposób ich realizacji. Podmiotem strategii rozwoju subregionalnego jest lokalna społeczność.

W Strategii przyjmuje się, iż celami strategicznymi będą:

1. Wysoki poziom aktywności gospodarczej.
2. Wysoki poziom warunków życia mieszkańców.
3. Wysoka jakość środowiska naturalnego.

Celom strategicznym podporządkowane są cele operacyjne. Cele operacyjne prowadzą do osiągnięcia stanu syntetycznie ujętego w brzmieniu celów strategicznych. Są etapami na drodze do ich osiągnięcia lub ich elementami składowymi.

1. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.
2. Pozyskanie inwestycji zewnętrznych.
3. Redukcja poziomu bezrobocia.
4. Polifunkcjonizacja gospodarki powiatu.
5. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych.
6. Dostosowanie struktur podaży i popytu na rynku pracy.
7. Gospodarcze i turystyczne wypromowanie powiatu.
8. Progospodarcza współpraca z organizacjami przedsiębiorców.
9. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury drogowej.
10. Rozwój systemu oświaty.
11. Profilaktyka i terapia patologii społecznych.
12. Osiągnięcie akceptowanego przez społeczeństwo poziomu podstawowej opieki socjalnej.
13. Osiągnięcie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.
14. Stworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie ludzi niepełnosprawnych.
15. Stworzenie zintegrowanego systemu ochrony środowiska i gospodarki odpadami.
16. Sanacja zdegradowanych składników środowiska naturalnego.
17. Rozwój sieci placówek kulturalnych.
18. Wzrost poziomu opieki zdrowotnej.
19. Upowszechnienie sportu i rekreacji.

Osiągnięcie celów operacyjnych, a w perspektywie również celów strategicznych, warunkuje realizacja zadań strategicznych. Są to przedsięwzięcia organizacyjne, modernizacyjne, inwestycyjne, prawotwórcze i restrukturyzacyjne, których wdrożenie do praktyki gospodarki powiatu jest warunkiem realizacji celów rozwoju subregionalnego.

Na liście zadań strategicznych powiatu zgorzeleckiego dotyczącego rozwoju sieci drogowej jest uwzględniony m.in. lobbing na rzecz modernizacji dróg wojewódzkich i krajowych realizacji Zgorzelec – Bogatynia, Zgorzelec – Jelenia Góra, Zgorzelec – Wrocław, Zgorzelec – Zielona Góra.

2.3.2 Uwarunkowania wynikające z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2004 – 2008 z perspektywą na lata 2009 – 2012

Celem głównym powiatu zgorzeleckiego jest jego rozwój w zakresie ochrony środowiska. Przyjmuje on zadania strategiczne, które pozwolą mu na stworzenie regionu o czystym środowisku, rozwiniętych funkcjach turystyczno – wypoczynkowych, aktywnej lokalnej polityce gospodarczej i atrakcyjnym rynku pracy.

- 1) Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu:
 - rozwój działalności Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej,
 - organizowanie oraz wspieranie działań służących podnoszeniu poziomu edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu.
- 2) Opracowanie i wdrożenie wspólnie z samorządami gminnymi „Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Zgorzeleckiego”.
- 3) Wsparcie realizacji proekologicznych zadań gmin Powiatu Zgorzeleckiego:
 - wsparcie budowy wysypiska odpadów komunalnych obsługującego teren powiatu,
 - wsparcie likwidacji zjawiska dzikich wysypisk,
 - wsparcie gazyfikacji Powiatu Zgorzeleckiego,
 - wsparcie tworzenia zintegrowanych proekologicznych systemów ciepłych,
 - wsparcie uporządkowania gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Czerwona Woda,
 - wspieranie realizacji programu „Czysta Nysa”.
- 4) Lobbing na rzecz oraz wspieranie:
 - tworzenia prawnych form ochrony przyrody,
 - rekultywacji terenów zdegradowanych ekologicznie.
- 5) Lobbing na rzecz:
 - udoskonalenia prawa lokalnego związanego z ochroną środowiska stanowionego przez samorządy gmin Powiatu Zgorzeleckiego,
 - minimalizacji przypadków nieprawidłowej pielęgnacji zieleni miejskiej.
- 6) Współpraca z instytucjami publicznymi i społecznymi organizacjami proekologicznymi.
- 7) Wspieranie działań służących wykorzystaniu alternatywnych źródeł energii.
- 8) Wspieranie zalesień.
- 9) Rozwój systemu monitoringu poziomu zanieczyszczenia oraz degradacji środowiska:
 - prowadzenie, wspieranie oraz lobbing na rzecz monitoringu poziomu zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i głębinowych oraz gleb,

- stale monitorowanie potencjalnych źródeł szczególnie groźnych zanieczyszczeń,
- intensyfikacja monitoringu wypalania łąk, rowów i ściernisk oraz innych form wandalizmu środowiskowego.

10) Rozwój współpracy prośrodowiskowej:

- z samorządami gmin powiatu
- z samorządami sąsiednich powiatów
- z samorządem wojewódzkim,
- z samorządami i innymi podmiotami zagranicznymi,
- udział w organizacjach proekologicznych.

11) Ograniczanie niskiej emisji:

- termomodernizacja budynków jednostek powiatowych,
- wspieranie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej nie będących własnością powiatu,
- wspieranie rozwoju ekologicznych rozwiązań ciepłowniczych.

12) Wsparcie realizacji prośrodowiskowych, ponadlokalnych zadań.

Na czas opracowywania niniejszego Programu ochrony środowiska nie została opracowana aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego, stąd przyjmuje się założenia obecnego Programu jako nadal obowiązujące.

3 Charakterystyka gminy Zgorzelec

Rozdział ten stanowi załącznik nr 1 omawiający szczegółowo zagadnienia charakteryzujące stan obecny gminy Zgorzelec.

4 Identyfikacja problemów ekologicznych – ocena wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Zgorzelec na lata 2009 – 2012 na podstawie Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska

Jak dotąd nie zostały jeszcze zakończone wszystkie działania wynikające z zapisów Programu Ochrony Środowiska na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016 roku. Z tego względu nie jest możliwe dokonanie pełnej oceny skuteczności zrealizowanych w jej ramach prac i diagnozy potrzeb dalszych działań w zakresie ochrony i kształtowania środowiska. Tym niemniej, możliwe i konieczne jest sformułowanie wstępnej diagnozy, która będzie podstawą dla wyznaczenia celów i kierunków działań na następnym okresie programowania tj. na lata 2013 – 2016.

Dzięki konsekwentnej realizacji programu ochrony środowiska w ostatnich latach, dokonano istotnego obniżenia wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do środowiska. Przyczyniło się to do poprawy warunków życia mieszkańców gminy. Pomimo tego pozytywnego trendu nie udało się rozwiązać części problemów ekologicznych, a także ujawniły się nowe wyzwania, którym musi sprostać program ochrony środowiska.

Nadal poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa jest niski. Utrudnia to realizację wymagań i skuteczną egzekucję obowiązujących przepisów ochrony środowiska, ogranicza poparcie dla działań administracyjnych i poza administracyjnych. Konsumpcyjne nastawienie dużej części społeczności lokalnej powoduje, że wybory konsumenckie przyczyniają się do degradacji środowiska. Dlatego podstawą efektywnego wdrażania zaprezentowanych w niniejszym dokumencie działań, będzie intensyfikacja edukacji ekologicznej.

Jako konieczne należy uznać implementację zapisów przyjętych w Programie Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, przyjętą uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Nr XLIX/681/05 z dnia 16.12.2005 r.

Działania edukacyjne powinny być podejmowane zarówno przez instytucje publiczne, jak i partnerów społecznych. W ostatnich latach dokonano zmian prawnych i organizacyjnych, które ułatwiają współpracę instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi, m.in. członkowie tych organizacji weszli w skład gremiów decydujących o sposobie rozdysponowywania funduszy UE. Niestety potencjał Pozarządowych Organizacji Ekologicznych nie zawsze jest dostrzegany, stąd wzmocnienie tej współpracy będzie jednym z ważniejszych priorytetów polityki ekologicznej w nadchodzących latach.

Bogactwem gminy jest jej wielka różnorodność biologiczna, zwłaszcza na poziomie krajobrazowym, a w znacznie mniejszym stopniu na poziomie gatunkowym, jak i siedliskowym.

Cały czas występują zagrożenia, wśród których do najważniejszych z nich należą:

- konflikt pomiędzy potrzebami ochrony przyrody a rozwojem infrastruktury,
- presja zabudowy na tereny o wysokich walorach przyrodniczych,
- brak instrumentów do skutecznej ochrony przyrody poza terenami chronionymi.

W roku 2012 został sporządzony Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Zgorzelec za lata 2010-2011. Raport stanowi obiektywną ocenę realizacji celów i działań wdrażanego od 2009 roku Programu Ochrony Środowiska na terenie Gminy Zgorzelec. Niniejsza ocena realizacji Programu zawiera rekomendacje i wnioski z dotychczas funkcjonującego systemu ochrony środowiska w gminie, jak również identyfikację najważniejszych problemów dotyczących ochrony środowiska w tym regionie.

Potrzeba dokonania zmian w Programie wynika przede wszystkim z konieczności dostosowania go do przepisów wynikających z aktualnie obowiązującego prawa krajowego oraz zmian zaistniałych w stanie jakości środowiska na terenie gminy.

Do istotnych zagadnień wymagających uwzględnienia przy aktualizacji Programu Ochrony Środowiska jest przyjęcie nowych celów i działań w zakresie poprawy stanu wód powierzchniowych, powietrza atmosferycznego oraz ograniczania hałasu komunikacyjnego wzdłuż głównych ciągów drogowych na obszarach zurbanizowanych, jak również w obszarze ochrony przyrody i kultury.

5 Strategia ochrony środowiska do 2020 roku

Strategia ochrony środowiska gminy Zgorzelec polega na wyznaczeniu celów i kierunków działań polityki ekologicznej w perspektywie do 2020 roku. Niniejszy Program, podobnie jak poprzedni, jest uwarunkowany przyjętą przez Sejm RP „Polityką ekologiczną państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016”.

Niniejsza strategia jest aktualizacją poprzedniej, przyjętej w Programie ochrony środowiska gminy Zgorzelec na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 i większość jej kierunków działań jest nadal aktualna.

W Programie na lata 2013-2016 zawarto również cele i kierunki działań zapewniające dalszą poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego w zakresie gospodarki odpadami. Do tej pory charakteryzowane one były w osobnej dokumentacji - w Planie gospodarki odpadami dla Gminy Zgorzelec. W związku ze zmianą w roku 2011 ustawy o odpadach (Dz. U. z 2011, Nr 152, poz. 897) plan gospodarki odpadami nie musi zostać przyjęty uchwałą Rady Gminy, gdyż usunięto obowiązek opracowywania i uchwalania gminnych planów. W związku ze wzmiankowaną zmianą uwarunkowań prawnych oraz brakiem konieczności opracowywania gminnych planów gospodarki odpadami w celu poprawy stanu środowiska w zakresie gospodarki odpadami przyjęto cele i działania na podstawie uchwalonego przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 (uchwała z dnia 27 czerwca 2012 r. nr XXIV/616/12).

Propozycje celów i kierunków działań wynikają m. in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych zagadnień. W opisie realizacji strategii dla poszczególnych obszarów zawarto najważniejsze działania, jakie będą podejmowane w najbliższych latach.

Omawiając każdy z wymienionych obszarów wzięto pod uwagę cztery elementy:

- stan wyjściowy,
- identyfikację głównych zagrożeń i problemów środowiska,
- strategię wyznaczonych do realizacji celów ekologicznych,
- kierunki działań podjęte w celu zminimalizowania presji na środowisko.

Aktualny stan środowiska oraz szczegółowa charakterystyka Gminy Zgorzelec została przedstawiona w Załączniku nr 1 do niniejszego opracowania. Z tego też powodu omówienie stanu wyjściowego w poszczególnych podrozdziałach ograniczono do niezbędnego minimum.

5.1 Działania o charakterze systemowym

Kluczową rolę pełni integracja aspektów ekologicznych z rozwojem społeczno-gospodarczym gminy Zgorzelec. Zachowanie równowagi ekologicznej powierzchni ziemi przy nieprzerwanie prowadzonych działaniach człowieka powodujących zmiany w przyrodzie sprawia, że niezbędną jest analiza poszczególnych dziedzin gospodarki, tendencji i kierunków zmian z punktu widzenia presji wywieranej na środowisko.

Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych jest warunkiem skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa i zasady zrównoważonego rozwoju.

Poniżej przedstawiono aktualną sytuację i perspektywiczny rozwój poszczególnych dziedzin gospodarki na terenie gminy Zgorzelec w relacji do środowiska. Wzięto pod uwagę następujące aspekty działań o charakterze systemowym:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym,
- edukacja ekologiczna,
- aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska,
- turystyka i rekreacja,
- podniesienie współpracy transgranicznej,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- osadnictwo.

5.1.1 Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Stan wyjściowy

Wszystkie działania człowieka są prowadzone w środowisku przyrodniczym, mają więc wpływ na jego stan obecny i przyszły dlatego też w art. 5 Konstytucji RP zapisane zostało, że „Rzeczpospolita Polska (...) zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Oznacza to konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko w możliwie dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Tak więc kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych. Dokumenty te, zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, powinny być poddawane tzw. strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko w celu sprawdzenia, czy rozwiązania w nich zawarte nie przyniosą zagrożenia dla środowiska teraz i w przyszłości. Niestety, dotychczas prawo w tym zakresie rzadko jest przestrzegane, choć ostatnio jest obserwowany znaczny postęp.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- częste nieprzestrzeganie prawa związanego z procedurą postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji dokumentów sektorowych.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych.
2. Zapewnienie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla realizacji projektów dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki przed ich zatwierdzeniem.

Strategia realizacji celów

Zasada zrównoważonego rozwoju ujęta w polityce ekologicznej państwa stanowi podstawę rozwoju gospodarczego i społecznego przy zachowaniu cennych zasobów przyrodniczych oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Konieczność uwzględniania celów ochrony środowiska w sektorowych politykach/strategiach/planach/programach jest niezbędna.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko.
2. Prowadzenie działań upowszechniających dorobek w zakresie przygotowywania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko i korzyści dla rozwoju gospodarczego wynikających z ich przeprowadzenia.
3. Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

5.1.2 Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym – uporządkowanie struktury przestrzennej gminy i utrzymanie jej ładu

Stan wyjściowy

Aktualnie na terenie gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej sprzyjającej równoważeniu wykorzystywania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska.

Strategia realizacji celu

Konieczność uwzględniania wymagań oraz uwarunkowań wynikających z ochrony środowiska w planach zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zasady te należy przestrzegać przy opracowywaniu dokumentów planistycznych, zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim, jak i gminnym.

Uporządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy i utrzymanie jej ładu powinno polegać na konsekwentnym wdrażaniu zapisów i uwarunkowań wskazanych w opracowaniu ekofizjograficznym gminy, które zostały transponowane do dokumentu planistycznego, jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowiącym podstawowy dokument źródłowy w celu opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy.

Obok przyrodniczych obiektów na terenie gminy zasługujących na ochronę, ważną przesłanką dla kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej jest aktualny rozkład przestrzenny terenów trwale biologicznie aktywnych (pod pojęciem tym rozumie się tu tereny lasów i zadrzewień, użytków zielonych i wód).

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Uporządkowanie przestrzeni gminy Zgorzelec poprzez opracowanie i uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.
3. Wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren gminy.
4. Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach o wysokich walorach.
5. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zachowanie otwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.
6. Zachowanie otwartej struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy.
7. Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego gminy,
8. Wykonanie waloryzacji przyrodniczej terenu gminy.

5.1.3 Edukacja ekologiczna – podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i urzędników w zakresie szeroko rozumianej ochrony środowiska

Stan wyjściowy

Edukacja ekologiczna na terenie gminy Zgorzelec realizowana jest na podstawie polityki ekologicznej państwa. Wymaga udziału wszystkich zainteresowanych jednostek i organizacji pozarządowych mających wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również bezpośredniego udziału mieszkańców. Ma podstawowe znaczenie w realizowaniu celów ekologicznych i dotyczy każdego obszaru związanego ze środowiskiem.

Działania podejmowane w gminie są zróżnicowane. Koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu edukacji ekologicznej w szkołach, organizowaniu akcji sprzątnięcia świata, oraz festynów, konkursów i innych imprez dotyczących problematyki ekologicznej. Samorząd realizuje również zalecenie informowania mieszkańców o podejmowanych przedsięwzięciach i działaniach poprzez lokalną prasę i ulotki.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- zbyt niska świadomość społeczeństwa dotycząca zagadnień związanych z gospodarką odpadami (spalanie odpadów w piecach prywatnych gospodarstw domowych, niewystarczający sposób segregacji odpadów, itp.);
- fragmentaryczna wiedza mieszkańców w zakresie sposobów zapobiegania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych (np. prowadzenie niewłaściwej gospodarki ściekowej poprzez odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do wód lub do ziemi);
- niewystarczające zaangażowanie społeczeństwa w działania proekologiczne.

Cele ekologiczne do roku 2020

1. Dalsze kształcenie w społeczności lokalnej gminy Zgorzelec nawyków tak zwanej „kultury ekologicznej” oraz poczucia odpowiedzialności za stan i ochronę środowiska – w ramach rozwoju świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska.
2. Rozwój systemu stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego.
3. Racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej.
4. Uaktywnienie społeczności lokalnej na rzecz ochrony środowiska
5. Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Strategia realizacji celów

Kierunki edukacji ekologicznej wyznacza w Polsce przyjęta w 1997 roku Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. W grudniu 2005 r. przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Dolnośląskiego (nr XLIX/681/05) Program edukacji ekologicznej dla Dolnego Śląska.

Ważnym elementem realizacji polityki ekologicznej jest współpraca instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi. Jest ona zgodna z założeniami Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej i Polityki Ekologicznej Państwa (PEP), która kładzie nacisk na włączanie i rozszerzanie współpracy, szczególnie instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi, jak również włączenie organizacji pozarządowych, a tym samym społeczeństwa w procedury konsultowania ważnych dla środowiska przedsięwzięć i decyzji. Podstawowe znaczenie dla szerokiego udziału społeczeństwa w realizowaniu celów ekologicznych ma właśnie edukacja ekologiczna i zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku.

Istotne jest zadbanie o edukację ekologiczną, w szczególności wśród młodzieży, jak również edukację ekologiczną dorosłych. Dlatego strategii realizacji celu zogniskowano wokół zagadnień:

- edukacja ekologiczna w szkolnictwie;
- edukacja ekologiczna dorosłych.

Skuteczna edukacja ekologiczna powinna być realizowana poprzez wyznaczone kierunki działań opierające się o edukację formalną (w ramach nauczania szkolnego) oraz edukację nieformalną prowadzoną przez środki masowego przekazu oraz za pomocą

różnych form udziału w procesach samoedukacji indywidualnej i grupowej, z wykorzystaniem uwarunkowań lokalnych i terenowych.

Edukacja ekologiczna w szkolnym systemie kształcenia

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej, który powstał w 2001 roku, jest rozwinięciem i kontynuacją Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej. Przedstawia on podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację oraz źródła finansowania i niezbędne sumy. Wymieniono liczne cele i adresatów Programu. Określono preferencje finansowania oraz podstawowe kalkulacje kosztów i przedstawiono zalecaną konstrukcję programów edukacyjnych przeznaczonych dla różnych grup wiekowych, zawodowych i społecznych.

Obydwa dokumenty prezentuje nie tylko Ministerstwo Środowiska, ale też resort edukacji, administracja wojewódzka oraz inne organizacje.

Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej prezentuje cztery jej główne cele:

1. Upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej.
3. Tworzenie gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności.
4. Promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, skuteczna realizacja jej celów wymaga udziału w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów, wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udziału obywateli. Aby udział ten był wystarczająco szeroki i przynosił oczekiwane efekty, konieczne jest z jednej strony stymulowanie samej części takiego udziału, natomiast z drugiej – tworzenie sprzyjających warunków dla praktycznej realizacji tej potrzeby oraz dostarczania wiedzy i umiejętności pomocnych w konkretnych działaniach.

Podstawowe znaczenie dla szerokiego, społecznego udziału w realizacji celów ekologicznych ma odpowiednia edukacja ekologiczna oraz zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku, a także stworzenie instytucjonalnego zabezpieczenia dla wyrażania przez społeczeństwo swoich opinii i wpływania na podejmowane, istotne dla środowiska decyzje.

Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w tak zwanym formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkolnictwo wyższe.

Ważnym zadaniem jest wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną, szczególnie dotycząca tych problemów, które w danej gminie czy mieście są najistotniejsze, np. stosowanie ekologicznych źródeł energii, selektywna zbiórka odpadów, właściwa gospodarka wodno-ściekowa itp.

Stosowanie przez nauczycieli metod aktywizujących i poszukujących tj. burza mózgów, karty pracy, projekty; zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawianą problematyką wykształci w uczniu umiejętność obserwacji, logicznego myślenia, kojarzenia, wyciągania wniosków.

Zadaniem nauczyciela w szeroko pojętej edukacji ekologicznej jest:

- kształtowanie u ucznia postawy odpowiedzialności za stan środowiska,
- zachęcanie ucznia do prowadzenia własnych obserwacji, badań i analizy środowiska,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów zgodnie z posiadaną wiedzą,
- umożliwienie dzieciom i młodzieży podejmowania praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska w ich otoczeniu,
- przekazanie młodzieży inicjatywy w zakresie działań proekologicznych.

Nauczyciele podejmujący się realizacji zagadnień związanych z edukacją ekologiczną powinni zarówno współpracować ze sobą, jak i współpracować z instytucjami/organizacjami wspierającymi ich działalność:

- Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin – organizowanie i współorganizowanie prelekcji, konkursów, lekcji, festynów, finansowanie nagród, szkolenia, pokazowe lekcje,
- Nadleśnictwa – organizacja zajęć terenowych, organizacja prelekcji, szkoleń, finansowanie nagród, wydawanie materiałów informacyjnych,
- pozarządowe organizacje ekologiczne – pomoc w organizowaniu warsztatów, happeningów, szkoleń.

Przyjęte do realizacji kierunki działań w formalnym systemie kształcenia

1. Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za stan środowiska wśród dzieci i młodzieży szkolnej poprzez organizowanie konkursów o tematyce ekologicznej.
2. Realizowanie przez szkoły i przedszkola zajęć z zakresu edukacji ekologicznej (m.in. udział w akcji „Sprzątanie świata”, wycieczki dydaktyczne, rajdy, konkursy, spotkania z osobami związanymi z ochroną przyrody, segregacja odpadów).
3. Zwiększenie udziału zagadnień związanych z ochroną i kształtowaniem środowiska w ramach szkolnych programów nauczania.
4. Organizowanie szkoleń/warsztatów dla nauczycieli, które przyczynią się do zwiększenia popularności wśród dzieci i młodzieży tematyki związanej z ekologią i ochroną środowiska na lekcjach.
5. Przygotowanie odpowiednich materiałów dydaktycznych.
6. Przygotowanie i wdrażanie gminnej strategii dotyczącej edukacji ekologicznej skierowanej do społeczeństwa, ze szczególnym naciskiem na dzieci i młodzież.

Pozaszkolna edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju jest włączenie do udziału w nim całego społeczeństwa. Dlatego konieczna jest jak najbardziej wszechstronna edukacja ekologiczna skierowana do: osób dorosłych, różnych grup zawodowych (rolników, organizatorów turystyki). Najlepszym i najefektywniejszym sposobem podniesienia świadomości ekologicznej osób dorosłych jest zaangażowanie mieszkańców w procesy decyzyjne. Wymaga to szerokiego informowania społeczeństwa o stanie środowiska, działaniach na rzecz jego ochrony, a także o możliwościach prawnych uczestniczenia mieszkańców w podejmowaniu decyzji mających wpływ na stan środowiska. Wśród wielu ważnych tematów edukacji ekologicznej znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, gospodarki ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii itp.

Szczególnie ważną rolę w edukacji ekologicznej mają organy samorządowe. Powinny one współdziałać przy opracowywaniu i realizacji lokalnych programów edukacji ekologicznej oraz z organizacjami, instytucjami, przedstawicielami zakładów pracy i społeczności lokalnych.

Ze względu na możliwości rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, konieczne jest obejmowanie edukacją ekologiczną organizatorów turystyki i wypoczynku, jak i osób korzystających z oferowanych usług oraz mieszkańców terenów cennych przyrodniczo.

Ważną kwestią jest edukacja w miejscu pracy, ponieważ większość czynnych zawodowo osób ma mniej lub bardziej bezpośredni wpływ na stan środowiska poprzez podejmowane decyzje.

Nowym i ważnym wezwaniem dla edukacji jest zmieniająca się pozycja polskiego rolnictwa i wsi w procesie integracji z UE. Przemianom tym musi towarzyszyć zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i zachowanie tradycji przyjaznego dla środowiska rolnictwa (np. poprzez wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych).

Zdecydowanie największy wpływ na poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa mają media. Podkreślić należy, że istnieje ścisła zależność między wiedzą społeczeństwa z zakresu stanu środowiska i nastawieniem do działań na rzecz jego ochrony, a sposobem ukazywania problemów ekologicznych w mediach. Coraz większego znaczenia nabierają tematyczne programy publicystyczne, filmy popularnonaukowe o tematyce środowiskowej oraz reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku. Współpraca w zakresie propagowania edukacji ekologicznej poprzez media powinna być realizowana we współpracy z innymi gminami oraz powiatami województwa i zaowocować cyklicznym ukazywaniem się artykułów, programów TV, audycji radiowych, w których przybliżałoby się mieszkańcom bieżące problemy i działania.

Efektom współpracy z telewizją lokalną mogłyby być cykl programów informacyjnych, wywiadów z politykami, osobami zaangażowanymi w ochronę środowiska, filmów edukacyjnych. Ze względu na możliwość wykorzystania komputerów, coraz większe znaczenie będzie miała treść edukacyjna na stronach internetowych oraz możliwość kontaktu i dyskusji z mieszkańcami drogą internetową. Duże znaczenie w Edukacji Ekologicznej dorosłych mają działania pozaszkolne podejmowane przez uczniów i nauczycieli. Umożliwiają one włączenie do programu edukacji ekologicznej społeczności lokalnych, bez których poparcia żadne działania na rzecz ochrony środowiska nie powiodą się. Równocześnie wspólne działania dzieci i rodziców stwarzają szanse zmiany mentalności społeczeństwa i kształtowania świadomości proekologicznej.

Przyjęte do realizacji kierunki działań w nieformalnym systemie kształcenia

1. Dalsze wdrażanie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania państwa oraz integracji z Unią Europejską.
2. Prowadzenie kampanii informacyjnej obejmującej poprzez wydawanie publikacji edukacyjnych propagujących zachowania przyjazne środowisku i wiedzę o lokalnych i regionalnych walorach przyrodniczych, których odbiorcami będą zarówno dzieci i młodzież szkolna, jak również osoby dorosłe.
3. Wydawanie ulotek, plakatów obejmujących zagadnienia związane z ochroną środowiska w tym w szczególności propagujących prawidłową segregację odpadów.
4. Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy jako niezbędnego elementu w procesie efektywnej realizacji polityki ekologicznej państwa.
5. Prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.
6. Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony poprzez stworzenie łatwo dostępnej informacji na poziomie lokalnym, regionalnym i wojewódzkim.
7. Współpraca samorządu gminy z mediami w zakresie prezentacji stanu jakości środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
8. Współpraca samorządu gminy ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu wykorzystania różnorodnych form edukacji ekologicznej.
9. Szkolenia z zakresu ochrony środowiska i przyrody kierowane m. in. do nauczycieli, uczniów, sołtysów, policji.
10. Prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do przedsiębiorców.
11. Wspieranie finansowe działań służących podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców realizowanych przez placówki oświatowe, kulturalne, organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze.
12. Włączanie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych w regionalne, ogólnopolskie i międzynarodowe programy edukacyjne.
13. Działalność informacyjna w zakresie systemu obszarów chronionych Natura 2000.
14. Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo.

5.1.4 Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska

Stan wyjściowy

Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska, prowadząca do tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy (szczególnie w rolnictwie, turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii,

wykorzystaniu odpadów), rozwoju produkcji urządzeń służących ochronie środowiska, bądź produkcji towarów przyjaznych środowisku.

W 2004 roku przez Rząd został przygotowany ramowy program wspierania zielonych miejsc pracy, jako element zmniejszenia bezrobocia. Program ten będzie zawierał mechanizm finansowego i eksperckiego wspierania władz samorządowych i prywatnych przedsiębiorców w tworzeniu zielonych miejsc pracy. Podstawą uzyskania wsparcia będzie przedstawienie przez władze samorządowe (wojewódzkie, powiatowe, gminne) konkretnego programu tworzenia zielonych miejsc pracy.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- brak instrumentów rynkowych wspierających zielone miejsca pracy.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska.

Strategia realizacji celu

W najbliższych latach konieczne są prace w zakresie oceny możliwości aktywizacji rynku do działań na rzecz ochrony środowiska w województwie. Działania podejmowane w ramach omawianego zagadnienia powinny być zgodne z systemem prawnych, ekonomicznych i finansowych instrumentów polityki ekologicznej. Należy zintensyfikować działania dotyczące promocji: tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej, transferu do Polski najnowszych technologii służących ochronie środowiska przez finansowanie projektów w ramach programów unijnych, etykiet ekologicznych, a także zrównoważonej konsumpcji.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Promocja tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem środków pomocowych UE.
2. Promocja wśród mieszkańców etykiet informujących o produktach ekologicznych.
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promocyjnych etykiet ekologicznych, zrównoważonej konsumpcji oraz tworzenia „zielonych miejsc pracy”.
4. Promocja polskich firm, zwłaszcza lokalnych, produkujących urządzenia ochrony środowiska zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowania odpadów.

5.1.5 Rozwój turystyki ekologicznej i rekreacji

Stan wyjściowy

Położenie geograficzne, walory krajobrazowe, a w szczególności bogata tradycja kulturowa, składają się na korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji na terenie gminy Zgorzelec. Zagadnienie to jest wielokrotnie podkreślane jako bardzo istotne w strategii zrównoważonego rozwoju gminy Zgorzelec.

W latach 2010 – 2012 odnotowano zdecydowany wzrost ilości osób korzystających z noclegów w gminie zarówno wśród turystów zagranicznych jak i z innych regionów Polski. Zainteresowanie turystyką gminy było o wiele większe niż w latach poprzednich. Wzrosła liczba wynajętych pokoi oraz udzielonych noclegów.

W celu rozwoju turystyki rozpoczęto prace związane z realizacją projektu pn. Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko-niemieckiego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska - Saksonia 2007-2013, w ramach którego gmina Zgorzelec w 2011 r. uzyskała dofinansowanie z UE. Projekt realizowany jest w partnerstwie z Powiatem Żarskim i Powiatem Göerlitz. Naczelną ideę projektu stanowi poprawa wizerunku terenów przygranicznych oraz poprawa jakości istniejącej bazy turystyki wodnej i pieszo – rowerowej, podnoszącej atrakcyjność rekreacyjną – wypoczynkową terenów objętych projektem, zarówno dla mieszkańców jak i turystów zewnętrznych.

Duże znaczenie dla rozwoju turystyki ma także organizacja festiwali oraz festynów.

Szansę dla rozwoju turystyki należałoby upatrywać w przygotowaniu „Programu Rozwoju Turystyki na terenie powiatu zgorzeleckiego”.

W zakresie rozwoju produktu turystycznego przewidziano stworzenie systemu przyrodniczego obszaru opartego o układ stref ekologicznych, nawiązujących do układu lokalnych struktur przyrodniczych oraz stanu i charakteru inwestycyjnego terenów miejskich i wiejskich. Jego główne, docelowe składowe to:

- strefa ekologiczno-rekreacyjna;
- strefa ekologiczno-krajobrazowa;
- strefa ekologiczno-izolacyjna;
- strefa ekologiczno-infrastrukturalna.

Działania na rzecz utworzenia spójnej polityki ekologicznej gminy objęte programem, odbiegają swoim zakresem poza działalność strictly turystyczną, tworzą jednak płaszczyznę rozwoju turystycznego. Polityka ta powinna być realizowana w następujących obszarach:

- Proekologiczna polityka transportowa, w tym ograniczenie ruchu samochodowego na terenach atrakcyjnych turystycznie, budowa sieci ścieżek rowerowych.
- System transportu to projekt wieloetapowy i perspektywiczny. Proekologiczne efekty projektu to ograniczenie ruchu samochodowego na części terenów rekreacyjnych; wzrost mobilności niepełnosprawnych, starszych, dzieci i młodzieży; uzupełnienie układu ścieżek rowerowych i ciągów pieszych; nowe,

atrakcyjne dla handlu i usług, miejsca wokół przystanków; dojazd do terenów rekreacyjnych.

- Zintegrowany system gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym wprowadzenie systemu segregacji odpadów u źródła, podniesienie świadomości mieszkańców na temat gospodarowania odpadami.
- Proekologiczna polityka przemysłowa, w tym ograniczenie oddziaływania przemysłu na środowisko, włączenie małych przedsiębiorstw przemysłowych do realizacji ekorozwoju, wprowadzenie preferencji lokalizacyjnych dla małego uciążliwego przemysłu (turystyka).
- Rozwój terenów zieleni i rekreacji, w tym rozwój i uporządkowanie systemów zieleni, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych.
- Uzupelnienie infrastruktury ochrony środowiska - głównie modernizacja gospodarki wodno-ściekowej, ograniczenie uciążliwości pozaprzemysłowych źródeł zanieczyszczenia atmosfery i hałasu, organizacja monitoringu środowiska.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym programy ekologiczne w szkolnictwie, proekologiczna edukacja dorosłych, podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczności sąsiedzkich i osiedlowych.

Z powyższego widać, iż rozwój turystyki jest ściśle powiązany z całokształtem zadań identyfikowanych szerszej jako ochrona i kształtowanie środowiska.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- dzięki zagospodarowanie obszarów cennych przyrodniczo, w tym dolin rzek,
- zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych ze względu na brak uzbrojenia terenów pod turystykę,
- niszczenie środowiska leśnego i walorów przyrodniczych poprzez wzrastającą liczbę turystów, szczególnie zmotoryzowanych,
- nadmierna penetracja terenów cennych przyrodniczo, dewastacja terenów chronionych prawem,
- nadmierny rozwój przestrzenny zespołów letniskowych,
- niszczenie walorów środowiska kulturowego.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Dalszy rozwój turystyki i rekreacji poprzez wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych zgodnie z zasadami ochrony środowiska, z zachowaniem stanu środowiska naturalnego.
2. Dalsze wdrażanie Systemu Informacji Turystycznej na poziomie gminnym lub międzygminnym.

Strategia realizacji celu

Ze względu na rozwój nowych terenów turystycznych, bazy noclegowej, zabudowy letniskowej, ważne z punktu ochrony środowiska będzie przystosowanie terenów pod względem technicznym do pełnienia wyznaczonych funkcji. Konieczne będzie rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej i odpadowej dla istniejących obszarów zainwestowania.

Do powstawania nowych obiektów będą wyznaczane obszary selektywnie wybrane, odpowiednio przygotowane, o wysokim standardzie uzbrojenia. Akceptacja ich budowy będzie zależna od spełnienia wymogów ochrony środowiska i krajobrazu. Ważne będzie dostosowanie przyszłego budownictwa do wymagań architektonicznych, wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego, istniejącej zabudowy i warunków krajobrazowych.

Budowa miejsc obsługi szlaków komunikacyjnych i turystycznych pociągnie za sobą inwestycje mające na celu zadbanie o ład przestrzenny.

Istotnym zagadnieniem jest modernizacja dróg dojazdowych do obiektów turystycznych, budowa parkingów i miejsc postojowych. Remont nawierzchni dróg przyczyni się do wzrostu ilości turystów odwiedzających ciekawe tereny. Lepszy stan dróg przyczyni się do dalszego inwestowania w rozwój działalności agroturystycznej.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Wprowadzenie stosownych nakazów lub zakazów w zagospodarowaniu przestrzennym na danym terenie objętym granicami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
2. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych.
3. Dbałość o architekturę nowo powstających obiektów.
4. Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo, w tym ochrona cennych terenów przed przeinwestowaniem.
5. Rozwój ścieżek rowerowych, szlaków wodnych, pieszych i konnych.
6. Odpowiednie zapisy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego eliminujące dzikie zagospodarowanie obszarów cennych przyrodniczo.
7. Edukacja ekologiczna mieszkańców.
8. Dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych.
9. Opracowanie i rozlokowanie tablic informacyjnych na szlakach edukacyjno-wypoczynkowych oraz systemu oznaczania różnego rodzaju szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, konnych, wodnych, etc
10. Dwa razy w roku przeprowadzenie cyklicznych badań stanu szlaków turystycznych i ich infrastruktury na terenie gminy oraz ich rekonstrukcja.
11. Wspieranie działań w zakresie rozwoju agroturystyki na terenie gminy.

5.1.6 Podniesienie współpracy transgranicznej

Stan wyjściowy

Fakt przygranicznego położenia, w tym przejścia graniczne z Federalną Republiką Niemiec, dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, ekonomiczna, społeczna oraz sprawne zarządzanie sprzyjają lokalizacji różnorodnych inwestycji.

Aktywnie rozwija się współpraca międzynarodowa. Gmina Zgorzelec współpracuje z Gminą VIŠNOVA, powiat Frydland - Czeska Republika. Mieszkańcy gminy biorą udział w zawodach Ochotniczych Straży Pożarnych. Rozwijana jest współpraca sportowa, szczególnie wśród młodzieży szkół podstawowych. Od trzech lat w Szkole Podstawowej w Trójcy wdrażany jest autorski program realizacji ścieżki międzyprzedmiotowej "Wychowanie regionalne - dziedzictwo kulturowe". Jest to współpraca z mieszkańcami wsi żyjącymi w niej przed 1945 rokiem. Nawiązanie takiej współpracy było możliwe dzięki znajomości z niemieckim pisarzem urodzonym i mieszkającym przed wojną w Trójcy - Horstem Teichmannem.

Ważnym elementem w działaniach gminy jest prezentacja na arenie międzynarodowej. W 2000r. została opracowana oferta inwestycyjna prezentująca osiągnięcia i możliwości inwestycyjne gminy, która przedstawiona została między innymi na targach w Hanowerze. Przedstawiciele gminy uczestniczą systematycznie w spotkaniach i konferencjach o charakterze transgranicznym, które obejmują problematykę infrastruktury, rozwoju gospodarczego, szkolnictwa i innych ważkich tematów, które interesują tak wszystkie strony.

Kolejną formą współpracy transgranicznej pomiędzy Gminą Zgorzelec, innymi samorządami terytorialnymi oraz partnerami po stronie niemieckiej i czeskiej jest wspólne wydawanie materiałów promocyjnych oraz informacyjnych, takich jak: mapa "U styku trzech granic".

Gmina Zgorzelec zaliczana jest do prężnie rozwijających się, a także najbardziej gospodarnych rejonów województwa dolnośląskiego.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niewystarczające zaangażowanie we współpracę transgraniczną.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Wspieranie inicjatyw lokalnych w zakresie współpracy transgranicznej na rzecz ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego gminy.

Strategia realizacji celu

Współpraca transgraniczna stanowi ważny element rozwoju gospodarczego i społecznego gminy Zgorzelec. Strategia realizacji celu przewiduje podjęcie współpracy transgranicznej w zakresie ochrony środowiska, a także rozwoju zintegrowanej turystyki i rekreacji. W efekcie gmina Zgorzelec ma szansę stać się jeszcze atrakcyjniejszym partnerem do współpracy na polu gospodarczym, kulturalnym, środowiskowym, jak i społecznym.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Organizowanie systematycznych spotkań pomiędzy pracownikami urzędów w gminie Zgorzelec i mieście Görlitz oraz sąsiadujących samorządów w celu omówienia najważniejszych zagrożeń, a także określenie możliwości wspólnych działań, a także podjęcie wzmiankowanych działań.
2. Podjęcie współpracy trans granicznej w zakresie ochrony środowiska wodnego, zintegrowanej turystyki i rekreacji, działań w zakresie ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, gospodarki odpadami i środowiska kulturowego.

5.1.7 Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Stan wyjściowy

System odpowiedzialności za szkody w środowisku został zmodyfikowany i rozszerzony w 2007 r. przez wejście w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493, z późn. zm.), która implementowała do polskiego porządku prawnego dyrektywę 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

Podstawowym celem transpozycji dyrektywy 2004/35/WE jest zapewnienie rzeczywistego wdrożenia zasady „zanieczyszczający płaci”, a także zlikwidowanie barier w konkurencyjności podmiotów gospodarczych, gospodarujących w różnych krajach Wspólnoty, których działalność może stać się źródłem bezpośredniego zagrożenia wystąpienia szkody lub szkody w środowisku. Przepisy dyrektywy 2004/35/WE zostały wprowadzone do legislacji krajowej w Polsce, w wyznaczonym terminie, tj. w dniu 30 kwietnia 2007 r., a także z dniem wejścia w życie przepisów wykonawczych do przedmiotowej ustawy.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niewystarczająca wiedza społeczeństwa oraz pracowników samorządowych.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i zapewniającego, że koszty szkód w środowisku oraz koszty zapobiegania powstaniu tych szkód ponosić będą sprawcy.

Strategia realizacji celu

Strategia realizacji celu przewiduje stworzenie systemu zapewniającego, że koszty szkód w środowisku oraz koszty zapobiegania powstaniu tych szkód ponosić będą sprawcy.

Ustawa Prawo ochrony środowiska rozróżnia dwa rodzaje odpowiedzialności związanej z wystąpieniem szkody w środowisku (lub groźby jej powstania): odpowiedzialność administracyjną związaną z egzekwowaniem administracyjnych obowiązków ciążyących na podmiotach korzystających ze środowiska oraz odpowiedzialność cywilnoprawną pozostająca w gestii sądów powszechnych.

Przypisanie odpowiedzialności administracyjnej następuje w drodze decyzji wydanej przez organy ochrony środowiska. W przypadku kompetencji gminy dotyczy to głównie decyzji:

- o środowiskowych uwarunkowaniach,
- o pozwoleniach na odbiór odpadów,
- o wycince drzew i krzewów.

Organ, określając zakres raportu może wskazać:

- rodzaje wariantów alternatywnych wymagających zbadania,
- rodzaje oddziaływań oraz elementy środowiska wymagające szczegółowej analizy,
- zakres i metody badań.

Organ ochrony środowiska, w przypadku, gdy z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba nakłada obowiązek:

- wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność wykonania tej kompensacji,
- zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – nakłada obowiązek tych działań.

Organ ochrony środowiska:

- stwierdza konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania,
- przedstawia stanowisko w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko,
- może nałożyć na wnioskodawcę obowiązek przedstawienia analizy porealizacyjnej, określając jej zakres i termin przedstawienia.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Udział pracowników administracji w szkoleniach na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku.
2. Stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, wprowadzenie procedury wymuszającej na sprawcach szkody informowanie organu prowadzącego tę bazę o zaistniałej sytuacji.
3. Prowadzenie szkoleń na temat nowych procedur odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników instytucji publicznych i podmiotów gospodarczych, potencjalnych sprawców szkód w środowisku.

4. Prowadzenie działań edukacyjnych oraz informujących na temat nowo wprowadzonych procedur.
5. Stworzenie systemu kontroli wywiązywania się sprawcy z obowiązków w zakresie naprawy szkód w środowisku lub zapobiegania powstaniu takiej szkody.
6. Kontrole decyzji z zakresu gospodarki odpadami,
7. Kontrole decyzji nakładających obowiązki nasadzeń, odnowień i zalesień.

5.1.8 Osadnictwo

Stan wyjściowy

Sieć osadniczą gminy stanowią 22 sołectwa. Największą jednostką osadniczą pod względem zajmowanej powierzchni są Sławnikowice, Jędrzychowice i Żarska Wieś. Z kolei najwięcej osób zamieszkuje Łągów i Jerzmanki. W gminie ze względu na rolniczy charakter rozwinęło się osadnictwo wiejskie ze zróżnicowanym układem zabudowy (skupiona, rozproszona). Przeważającym typem wsi są ulicówki i wielodrożnice.

Gmina Zgorzelec posiada dogodne warunki do rozwoju działalności produkcyjnej, rolniczej, infrastruktury związanej z obsługą transportu międzynarodowego, a także turystyki.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- degradacja powierzchni ziemi,
- emisja niska,
- nieuregulowana gospodarka ściekowa,
- gospodarka odpadowa w szczególności w przypadku budownictwa rozproszonego,
- rozproszenie zabudowy,
- wkraczanie zabudowy na tereny cenne przyrodniczo.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Dalsze działania zmierzające do podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy.

Strategia realizacji celu

Głównym kierunkiem umożliwiającym dalszy rozwój osadnictwa będzie wyrównywanie wieloletnich zaległości w rozwoju infrastruktury. Rozwój ten musi być ukierunkowany na spełnienie wymagań ochrony środowiska w zakresie jakości poszczególnych jego elementów.

Na terenie gminy szczególnie istotne będzie dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej realizowane w szczególności poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Kolejnym

ważnym elementem będzie ograniczanie emisji niskiej dzięki stopniowemu przechodzeniu gospodarstw indywidualnych na ekologiczne nośniki energii cieplnej.

Dzięki postępom w rozwoju infrastruktury technicznej podniesie się poziom życia mieszkańców gminy, wzrośnie atrakcyjność gminy zarówno dla inwestorów, jak i potencjalnych nowych mieszkańców.

Główną rolę w podejmowaniu działań zmierzających do poprawy warunków życia mieszkańców odgrywają sami mieszkańcy, ich zaangażowanie w problemy środowiska naturalnego, świadomość ekologiczna i chęć wprowadzania zmian służących poprawie jakości życia. Stąd ważne jest inicjowanie i wspieranie przez władze gminy i powiatu działań zmierzających do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców w celu rozbudzenia współodpowiedzialności w procesie rozwiązywania procesów ekologicznych.

Działania edukacyjne powinny być skierowane nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do osób dorosłych, a formy i metody edukacji odpowiednio przystosowane do odbiorców.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania i podstawowej obsługi mieszkańców.
2. Adaptacja istniejących obiektów mieszkaniowych, usługowych i infrastruktury technicznej.
3. Zmiana systemów ogrzewania poprzez wprowadzenie ekologicznych nośników energii, podłączenie do sieci c. o., wprowadzenie niekonwencjonalnych źródeł energii.
4. Ochrona istniejących i tworzenie nowych enklaw zieleni wśród zabudowy.
5. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

5.2 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

5.2.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

Stan wyjściowy

Obszary i obiekty objęte ochroną przyrody zaprezentowano w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania. Podobnie załącznik zawiera pełną charakterystykę zasobów krajobrazowych, lasów i parków na terenie gminy.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- presja urbanizacyjna zbliżająca się do terenów cennych przyrodniczo, w tym do rzeki Nysy Łużyckiej i okolic ujścia Czerwonej Wody, rozwój zabudowy mieszkalnej przyczynia się do wzrostu ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych na ww. obszar,

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane spływami wód z obszarów zabudowanych,
- brak ochrony prawnej dla wielu okazów drzew spełniających wymagania pomników przyrody,
- ekspansja i wprowadzanie obcych i synantropijnych gatunków roślin przyczyniająca się do zmiany lokalnej różnorodności biologicznej,
- usuwanie spróchniałych i zamierających drzew liściastych jest przyczyną niszczenia bazy siedliskowej i żerowiska zwierząt.

Cele ekologiczne do roku 2020

1. Zidentyfikowanie i zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych na terenie gminy Zgorzelec.
2. Zachowanie funkcji przyrodniczej i rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej ze szczególnym uwzględnieniem terenu Doliny Nysy Łużyckiej.
3. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie ochrony walorów przyrodniczo-kulturowych znajdujących się na terenie gminy.
4. Poprawa stanu jakości zasobów przyrodniczych i krajobrazowych na terenie gminy.
5. Zapewnienia ochrony zidentyfikowanym na obszarze gminy prawnie chronionych gatunków roślin i zwierząt.
6. Zachowanie rolniczego krajobrazu gminy.

Strategia realizacji celów

Realizacja celów będzie wdrażana przez zaktualizowanie danych przyrodniczych poprzez przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej terenu. Opracowanie to stanowiłoby dokument wyjściowy do dalszych działań syntetyzujących wiedzę o bioróżnorodności omawianego obszaru. Wykonane prace terenowe pozwolą ustalić aktualny stan przyrody. Po rozpoznaniu terenu oraz połączeniu tych informacji z danymi z istniejących opracowań, inwentaryzacja powinna stać się podstawą do dalszych działań, w tym np. do opracowania waloryzacji przyrodniczej. Szczegółowa inwentaryzacja przyrodnicza powinna być punktem wyjścia do planowania różnorodnych form ochrony przyrody. Wykonanie inwentaryzacji pozwala określić przemiany zachodzące na terenie obszaru oraz przyczyni się do określenia ewentualnych zabiegów ochronnych.

Kształtowanie właściwych postaw mieszkańców i turystów na terenach objętych ochroną prawną, pozwoli na świadome korzystanie z zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz ograniczy niekontrolowaną penetrację terenów leśnych przez ludzi.

Wyznaczone cele będą również realizowane poprzez organizowanie zajęć dydaktycznych w postaci wycieczek edukacyjnych oraz prelekcji w szkołach z zakresu pogłębienia wiedzy przyrodniczej w oparciu o obserwacje terenowe omawianego obszaru skierowanych głównie do dzieci i młodzieży szkolnej.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych.
3. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w tym zapobieganie ich fragmentacji.
4. Prowadzenie szkoleń i edukacji ekologicznej w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.
5. Ograniczenie wycinki drzew i krzewów regulowane w postaci wydawanych decyzji oraz rekompensowanie wszystkich ubytków w postaci nasadzeń.
6. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych na terenach lądowych i morskich.
7. Dalsze prace nad wdrażaniem sieci Natura 2000, w tym opracowanie planów ochrony tych obszarów oraz wdrożenie systemu korytarzy ekologicznych je łączących.
8. Przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w odniesieniu do obiektów turystycznych i rekreacyjnych w aspekcie ochrony walorów przyrodniczych.
9. Wykonanie aktualizacji inwentaryzacji przyrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem dzikiej flory i fauny objętej ochroną prawną.
10. Wzmacnianie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym, w tym wzmacnianie roli opracowań ekofizjograficznych przy uzgadnianiu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
11. Wykonanie waloryzacji przyrodniczej.
12. Kontynuacja prac związanych z utrzymaniem i rozwojem terenów zieleni.
13. Rozwój sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.
14. Planowanie i prowadzenie prac hydrotechnicznych w sposób uwzględniający potrzebę utrzymania naturalnego charakteru rzek i ich dolin.
15. Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo.
16. Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej w ramach realizacji programu działań, mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.
17. Opracowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych.
18. Podjęcie działań na rzecz wprowadzenia instrumentów mających na celu ochronę i planowanie krajobrazu.
19. Zidentyfikowanie krajobrazów i przeanalizowanie ich charakterystyk oraz przekształcających je sił i presji.
20. Utworzenie nowych pomników przyrody na terenie Gminy Zgorzelec.

5.2.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Stan wyjściowy

Lasy w gminie Zgorzelec zajmują 1/7 powierzchni gminy w postaci niewielkich pofragmentowanych powierzchniowo kompleksów o różnym składzie gatunkowym, mozaikowo rozrzuconych na całym terenie. Do najbardziej rozpowszechnionych na terenie gminy należą zbiorowiska borowe, z sosną jako gatunkiem dominującym. Oprócz nich, w dolinach Nysy Łużyckiej i Bielawki, spotkać można niewielkie powierzchnie zajęte przez zbiorowiska łęgowe i olsy, oraz lasy mieszane. Wskaźnik lesistości w gminie wynosi 15,9% jest więc niski i znacznie odbiega od średniej w województwie (28,6%) i powiecie zgorzeleckim, gdzie lasy stanowią ponad 47% powierzchni. Lesistość w poszczególnych obrębach jest bardzo zróżnicowana.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niewystarczająca dynamika zalesień w celu osiągnięcia sformułowanego w KPZL celu osiągnięcia do 2020 r. lesistości kraju na poziomie 30%,
- stale utrzymujące się zagrożenie ze strony szkodników owadzych i grzybów patogenicznych,
- zagrożenie pożarowe,
- negatywne oddziaływanie transportu związanego z turystyką,
- fragmentaryzacja kompleksów leśnych poprzez rozwój sieci komunikacyjnej i osadnictwa, prowadząca do likwidacji naturalnych tras przemieszczania się zwierzyny,
- osadnictwo,
- uszkodzenia i zmniejszenie się odporności lasów z uwagi na ich monokulturowy charakter,
- intensywna penetracja lasów przez turystów,

Cele ekologiczne do roku 2020

1. Ochrona istniejących zasobów leśnych oraz odtwarzanie ich różnorodności biologicznej.
2. Uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej gminy.

Strategia realizacji celów

Podstawą działań w gospodarce leśnej powinno być racjonalne użytkowanie zasobów leśnych poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów (gatunkowej i wiekowej) i ich wykorzystania gospodarczego w sposób zapewniający zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego.

W polityce UE podkreśla się wielofunkcyjność rozwoju leśnictwa, promowanie społecznej i ochronnej funkcji lasów, dążenie do zrównoważenia gospodarki leśnej pod względem ekonomicznym, społecznym i ekologicznym, tj. dążenie do takiego stanu, aby działania z zakresu gospodarczego użytkowania lasów, ochrony ekosystemów leśnych, rozwoju badań naukowych i usług doradczych były traktowane jednakowo.

Podstawą dla realizacji przez państwa członkowskie ochrony i zrównoważonej gospodarki w lasach są działania ujęte w Agendzie 2000 dotyczące:

- ochrony lasów oraz rozwoju ich społecznych i gospodarczych funkcji,
- zachowania i poprawy wartości ekologicznych lasów, zachowania funkcji ochronnych lasów,
- promocji nowych zastosowań drewna oraz zwiększania powierzchni leśnych poprzez zalesianie,
- łączenia gospodarstw leśnych poprzez promocje stowarzyszania się właścicieli lasu,
- programów edukacyjnych i szkoleniowych promujących wiedzę o przyjaznych dla środowiska i nie zakłócających naturalnego krajobrazu sposobach i technikach wytwarzania produktów leśnych i dostarczania usług leśnych, skierowanych przede wszystkim do zarządców i właścicieli lasu.

Jednym z przejawów działań UE w sektorze leśnym jest wspieranie zalesień na gruntach rolnych wycofywanych z produkcji, traktowanych w polityce rolnej jako alternatywna forma zagospodarowania gruntów rolnych. Powiększanie zasobów leśnych powinno się odbywać przy uwzględnieniu różnorodności biologicznej i lokalnego zróżnicowania krajobrazu.

W „Polityce leśnej państwa” bardzo duże znaczenie ma ochrona zasobów przyrodniczych lasów i zwiększanie ich powierzchni. Zwiększanie powierzchni i zwartości lasów będzie następować głównie poprzez łączenie kompleksów leśnych zwłaszcza w obszarach korytarzy ekologicznych i na obszarze wododziałów.

Działania te są na bieżąco realizowane przez nadleśnictwa i zmierzają do poprawy rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach, do unaturalniania składu gatunkowego drzewostanów w celu ich zbliżenia do ekosystemów naturalnych i pełnego wykorzystania możliwości siedliskowych (optymalizacja zalesień w kierunku rekonstrukcji roślinności potencjalnej).

Preferowane są biologiczne i mechaniczne metody ochrony lasu realizowane poprzez: zakładanie remiz, wywieszanie budek lęgowych, ochronę mrowisk, wykładanie pułapek na owady, korowanie.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Dalsze zalesianie nowych terenów, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo - krajobrazowych.
2. Zalesienie terenów nieprzydatnych rolniczo.
3. Ochrona zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i źródłiskowych.

4. Kontynuowanie promowania zachowań zgodnych z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody poprzez zintensyfikowanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, w tym ochrony lasów.
5. Uporządkowanie niekontrolowanej turystyki na terenach leśnych gminy poprzez utworzenie szlaków turystycznych, konnych i rowerowych.
6. Rozwijanie systemu doradztwa na rzecz wspierania wdrażania programów zalesiania gruntów, zgodnie z zasadami zachowania różnorodności biologicznej i wzmacniania sieci korytarzy ekologicznych.

5.2.3 Ochrona powierzchni ziemi i gleby

Stan wyjściowy

Teren gminy Zgorzelec leży w rejonie glebowo - rolniczym zaliczanym do terenów równinnych, o glebach pszennych średnich, w których rozróżnia się występowanie kompleksów gleb ornich pszennych dobrych, pszennych wadliwych oraz kompleksów trwałych użytków zielonych bardzo dobrych i dobrych oraz użytków zielonych średnich.

Gmina Zgorzelec posiada wyraźne predyspozycje do typowej specjalizacji rolniczej. Decydują o tym zarówno jakość gleb, warunki klimatyczne, jak i struktura użytkowa gruntów. Pod względem rolniczym rejon gminy zaliczany jest do grup atrakcyjnych. Teren gminy charakteryzuje się w znacznej części płaskim ukształtowaniem, bez znacznych wzniesień. Gleby w gminie należą głównie do gleb bielicowych. Mają kwaśny odczyn i wymagają wapnowania.

Na obszarze gminy Zgorzelec występują grunty podatne na erozję naturogeniczną i uprawową. Ich powierzchnia w skali całej gminy jest znacząca i wynosi około 2 490 ha (18,2% ogólnej powierzchni gminy). Najwięcej gruntów podatnych na erozję występuje w obrębach: Trójca (474 ha), Sławnikowice (377 ha), Białogórze (251 ha) i Gronów (204 ha).

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- brak planowej konserwacji i modernizacji systemu melioracyjnego,
- występowanie składowisk odpadów niespełniających wymogów ochrony środowiska tzw. „dzikich wysypisk”,
- odkrywkowe wydobywanie surowców mineralnych, w tym dzika eksploatacja,
- zanieczyszczenie gleb wzdłuż odcinków dróg o dużym natężeniu ruchu;
- erozja gleb na terenach o urozmaiconej rzeźbie terenu;
- zanieczyszczenie gleb powodowane działalnością rolniczą;

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Ochrona i właściwe wykorzystanie gleb na terenie gminy Zgorzelec.
2. Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

3. Prowadzenie badań i monitorowanie stanu jakości gleb.
4. Rekultywacja gleb zdegradowanych.
5. Zabezpieczenie gleb użytkowanych rolniczo przed degradacją.
6. Ekologizacja rolnictwa.

Strategia realizacji celów

Ochrona powierzchni ziemi i jej racjonalne użytkowanie jest jednym z ważnych priorytetów polityki ekologicznej państwa.

Działania w zakresie ochrony gleb podejmowane będą w dwóch kierunkach. Po pierwsze, wspierane będą prace mające na celu niedopuszczenie do degradacji powierzchni ziemi przez wspieranie dobrych praktyk rolniczych zwiększenie powierzchni terenów zielonych oraz restrykcyjne przestrzeganie wymagań ochrony gleb w działalności gospodarczej, przede wszystkim w sektorach budownictwa i transportu. Drugim kierunkiem działań będzie rekultywacja i przywracanie funkcji przyrodniczej terenom i gruntom zdegradowanym.

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób odpowiadający ich walorom przyrodniczym i klasie bonitacyjnej,
- dostosowaniu formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do naturalnego potencjału gleb.

Według art. 109 ust. 2 Prawa Ochrony Środowiska, w zakresie obowiązków Starosty leży prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi. Natomiast zakres i sposób prowadzenia tych badań może określić Minister właściwy ds. środowiska w drodze rozporządzenia.

Istotnym kierunkiem działań będzie wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR) oraz intensyfikacja edukacji ekologicznej rolników, mająca na celu uświadomienie konsekwencji nieprawidłowej gospodarki rolnej i wskazanie właściwych rozwiązań.

Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa spowoduje, że coraz silniej popierane będzie rolnictwo ekologiczne, które pozwala na zachowanie w krajobrazie naturalnych i półnaturalnych układów ekologicznych, co jest szczególnie istotne na obszarach o cennych walorach przyrodniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Modernizacja i odbudowa systemów melioracyjnych.
2. Wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”.
3. Prowadzenie badań gleby i ziemi oraz monitorowanie ich stanu na podstawie dostępnych wyników.
4. Zwiększenie powierzchni terenów zieleni.

5. Uwzględnienie osuwisk i terenów zagrożonych górniczo w planach zagospodarowania przestrzennego.
6. Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych.
7. Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej.

5.2.4 Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Stan wyjściowy

W gminie, podobnie jak na terenie całego województwa dolnośląskiego, występuje problem racjonalizacji wykorzystywania zasobów wody, co powoduje konieczność rozważenia możliwości rezygnacji z części istniejących ujęć. Wskazane jest zintensyfikowanie działań przedsiębiorstw wodociągowych ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody w systemach przesyłowych.

Wraz z rozwojem gminy i przebudową jego struktury funkcjonalno – przestrzennej niezbędny jest rozwój gminnego systemu wodociągowego.

Według PEP, gospodarowanie, planowanie i sterowanie zasobami wodnymi prowadzi się w granicach dorzeczy, zlewni rzecznych i jeziornych na podstawie warunków korzystania z wód dorzecza, które uwzględniają również problematykę ochrony przeciwpowodziowej.

Kompleksowa ochrona przeciwpowodziowa powinna być prowadzona w oparciu o program przeciwpowodziowy dla województwa dolnośląskiego w „Programie Odra 2006 r. - aktualizacja”.

W zakresie ochrony przed powodzią: budowa, odbudowa i właściwe utrzymanie rzek, kanałów, wałów przeciwpowodziowych, stacji pomp melioracyjnych i budowli hydrotechnicznych należą do zadań Państwa. Środki na ten cel zabezpiecza Wojewoda, a realizację przedmiotowych żądań wykonuje ZMiUW Województwa.

W świetle oceny dotychczasowych szkód powodziowych i uwarunkowań miejscowych, niezbędnym jest uszczegółowienie granic obszarów wyłączanych spod zabudowy, z uwzględnieniem zabezpieczeń technicznych i ekologicznych, a następnie wprowadzenie ich do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- migracja zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- eutrofizacja wód,
- zagrożenia powodziowe,
- zły stan rowów melioracyjnych,

Cele ekologiczne do 2020

1. Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi.
2. Zwiększenie retencji wodnej.

Strategia realizacji celów

Według polityki ekologicznej państwa, gospodarowanie, planowanie i sterowanie zasobami wodnymi prowadzi się w granicach dorzeczy, zlewni rzecznych i jeziornych na podstawie warunków korzystania z wód dorzecza, które uwzględniają również problematykę ochrony przeciwpowodziowej.

Zmniejszenie zużycia wszelakich surowców i nośników energii jest najbardziej racjonalnym podejściem w dziedzinie poprawy opłacalności wytwórczości. Niejako efektem ubocznym jest zmniejszenie presji na środowisko, a co za tym idzie, ograniczenie wnoszonych opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska.

Realizacja powyższego celu ekologicznego zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną.

Działania na rzecz wprowadzenia wskaźników zużycia wody, materiałochłonności i energochłonności do pozwoleń zintegrowanych dla najbardziej wodochłonnych/materiałochłonnych/energochłonnych dziedzin produkcji, a także działalność Krajowego Centrum Najlepszych Dostępnych Technik (BAT) - przyczynią się do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Kontynuacja prac związanych z modernizacją i odbudową systemów melioracyjnych.
2. Dofinansowanie działalności spółek wodnych w zakresie modernizacji systemów melioracyjnych.
3. Wyznaczenie geodezyjnie granic terenów powodziowych i zasad ich zagospodarowania w trybie przepisów ustawy Prawo Wodne.
4. Ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych.
5. Zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni.
6. Realizacja obiektów małej retencji wód.
7. Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).
8. Zmniejszenie wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych.
9. Kontynuacja wprowadzania zamkniętych obiegów wody i wodooszczędnych technologii produkcji w przemyśle.
10. Kontynuacja modernizacji sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych.
11. Kontrola ujęć wody znajdujących się na obszarze gminy.

12. Ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę.

5.2.5 Gospodarowanie zasobami kopalin

Stan wyjściowy

Różnorodność geologiczna skutkuje zasobnością gminy w surowce mineralne stałe:

- surowce skalne (zbite): bazalty, gradioryty, szarawaki, hornfelsy, wapienie krystaliczne,
- węgiel brunatny,
- surowce ilaste,
- surowce okruchowe,

Na terenie gminy znajduje się 13 udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

Ochrona ziemi i jej wnętrza, w tym także kopalin, stanowi istotny element ochrony środowiska. Obowiązek ochrony kopalin wynika przede wszystkim z ich przynależności do grupy zasobów naturalnych nieodnawialnych. Oczywiste jest, że wydobywanie i przeróbka kopalin nigdy nie pozostają bez wpływu na otoczenie. Każde działanie górnicze prowadzi do zużywania się zasobów kopalin i degradacji środowiska przyrodniczego. Dlatego najistotniejszym problemem związanym z ochroną złóż jest ustalenie do jakiego stopnia dopuszczalne jest naruszanie środowiska naturalnego przez działalność górniczą. Rozbieżności pomiędzy ochroną złóż kopalin, a ochroną innych składników środowiska rozwiązywane są przy pomocy przepisów prawnych. Do najważniejszych z nich należy wymóg uzyskania koncesji na rozpoznanie i wydobywanie kopalin.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- przekształcenie rzeźby terenu na skutek powierzchniowej eksploatacji surowców (powstawanie form wklęsłych),
- przekształcenia krajobrazu,
- zagrożenie czystości wód podziemnych i powierzchniowych oraz gleb.

Cele ekologiczne do roku 2020

1. Prowadzenie dalszych prac związanych z poszukiwaniem, rozpoznaniem i udokumentowaniem złóż kopalin na terenie gminy.
2. Rekultywacja terenów pokopalnianych.
3. Zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych.
4. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie tych obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
5. Racjonalne wykorzystanie zasobów surowców gminy.

Strategia realizacji celów

Ochrona zasobów kopalin na terenie gminy Zgorzelec obejmuje złoża udokumentowane i obszary perspektywiczne. Ochrona złóż i obszarów perspektywicznych będzie polegała na ujęciu tych obszarów w planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

Zgodnie z zapisami Prawa ochrony środowiska eksploatacja złóż kopalin prowadzona będzie w sposób gospodarczo uzasadniony, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany przedsięwziąć środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Prowadzenie sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych wraz z ich zagospodarowaniem.
2. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.

5.3 Środowisko i zdrowie – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.3.1 Relacja środowisko a zdrowie

Stan wyjściowy

Niewątpliwie w gminie istnieje zagrożenie sanitarne związane z występowaniem odchodów zwierzęcych.

Zagrożenie to dotyczy w szczególności:

- toksokariozy (glistnica) wywoływana przez larwy dwu rodzajów obleńców *Toxocara canis* (glista psia) i *Toxocara cati* (glista kocia) ,
- toksoplazmozy wywoływanej przez pierwotniak *Toxoplasma gondii*, oocyty pasożyta powodują zakażenie ptaków i ssaków wszystkich gatunków, a także ludzi.

Można stwierdzić, iż na terenie gminy zostały podjęte wstępne działania związane z próbą likwidacji zagrożenia. W celu przeciwdziałania zagrożeniom sanitarnym gmina dba o czystość terenów publicznych ponosząc koszty w okresie wiosennym za usuwanie odchodów zwierzęcych.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

–możliwość wystąpienia toksokariozy (glistnica) wywoływana przez larwy dwu rodzajów obleńców *Toxocara canis* (glista psia) i *Toxocara cati* (glista kocia),

–możliwość wystąpienia toksoplazmozy wywoływanej przez pierwotniak *Toxoplasma gondii*, oocyty pasożyta powodują zakażenie ptaków i ssaków wszystkich gatunków, a także ludzi.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia.
2. Ograniczanie zagrożeń sanitarnych.

Strategia realizacji celów

Strategia realizacji wyznaczonych celów będzie opierała się m. in. na zachowaniu podstawowych zasad higieny i dbałości o należyty stan sanitarny piaskownic polegających na wymianie piasku co najmniej dwa razy w roku oraz wykonaniu zabezpieczeń, które uniemożliwiają lub utrudniają dostęp do piaskownic zwierzętom, co zapewni bezpieczeństwo zdrowotne dla korzystających z tych obiektów mieszkańców, w szczególności dzieci. Takie działania są podstawowymi i zarazem skutecznymi elementami w zapobieganiu chorobom takim jak: owsica, lamblioza, toksokaroza,

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Zabezpieczenie placów zabaw przed kotami i psami, w szczególności zabezpieczenie piaskownic.
2. Zakup urządzeń do usuwania odchodów zwierzęcych z terenów publicznych w mieście i pojemników na odchody zwierzęce.
3. Bieżące monitorowanie służb wykorzystujących urządzenia do usuwania odchodów zwierzęcych z terenów publicznych w mieście.
4. Opracowanie i przyjęcie do realizacji harmonogramów oczyszczania poszczególnych rejonów gminy.
5. Przeprowadzenie akcji informacyjno – edukacyjnej.

5.3.2 Jakość i ochrona wód

Stan wyjściowy

Obszar gminy Zgorzelec wchodzi w skład dorzecza Nisy Łużyckiej, której stan wody ulega dość znacznym zmianom.

Sieć hydrologiczna rozwinięta jest dobrze. Na terenie gminy występują liczne, różnego typu zbiorniki wodne. Największym jest sztucznie utworzony zbiornik na Witce, pełniący funkcję retencyjną, energetyczną i rekreacyjną z zaporą w Niedowie. Duży kompleks stawów

hodowlanych znajduje się pomiędzy Łagowem a Jędrzychowicami, mniejsze występują koło Jerzmanek i Osieka Łużyckiego.

Jakość wód Nisy Łużyckiej, płynącej wzdłuż zachodniej granicy powiatu Zgorzeleckiego, zależy od wielkości ładunków zanieczyszczeń dopływających z Czech, Niemiec i Polski.

Zaopatrzenie w wodę

Według danych Urzędu Gminy Zgorzelec istniejąca sieć wodociągowa ma długość 143,87 km. Do sieci wodociągowej w gminie podłączonych jest 1 316 budynków mieszkalnych.

Na terenie gminy eksploatowane są wodociągi:

Wodociąg grupowy Jerzmanki, który zaopatruje w wodę:

- Jerzmanki,
- Łagów,
- Jędrzychowice,
- Trójcę,
- Białogórze.

Wydajność stacji wodociągowej w Jerzmankach wynosi $Q = 110 \text{ m}^3/\text{h}$ i w pełni pokrywa aktualne zapotrzebowanie na wodę.

Wodociąg grupowy Żarska Wieś, który zaopatruje w wodę:

- Żarską Wieś,
- Przesieczany,
- Tereny Aktywności Gospodarczej;

Wydajność stacji wodociągowej wynosi $Q = 54 \text{ m}^3/\text{h}$ i pokrywa aktualne zapotrzebowanie na wodę.

Wodociąg grupowy Radomierzyce zaopatrujący w wodę:

- Radomierzyce,
- Kolonię Osiek Łużycki,
- Kostrzynę,
- Łomnicę,
- Ręczyn,
- Spytków.

Wydajność stacji wodociągowej wynosi $Q = 36 \text{ m}^3/\text{h}$ i pokrywa aktualne zapotrzebowanie na wodę.

Wodociąg Osiek Łużycki, zaopatrujący w wodę:

- Osiek Łużycki,
- Koźlice.

Tylice, Osiek Łużycki, Koźmin i Kunów zaopatrywane są z wodociągu miejskiego Zgorzelca. Z wodociągu tego zaopatrywany jest również wielkopowierzchniowy obiekt handlowy Carrefour w Łagowie. Gospodarstwa domowe w pozostałych wsiach pobierają wodę z ujęć lokalnych.

Ocena jakości wód Nysy Łużyckiej

Jakość wód Nysy Łużyckiej, płynącej wzdłuż zachodniej granicy powiatu Zgorzeleckiego, zależy od wielkości ładunków zanieczyszczeń dopływających z Czech, Niemiec i Polski.

W 2012 roku Nysę Łużycką kontrolowano w 4 przekrojach pomiarowych.

Ocena jakości wód rzeki Czerwona Woda

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012 wskazuje na typ abiotyczny 8 w punkcie pomiarowym Czerwona Woda - ujście do Nysy Łużyckiej na odcinku od Studzianki do Nysy Łużyckiej. Oceniono ją jako niezmienną silnie lub sztucznie.

Jędrzychowicki Potok

Jest prawobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej uchodzącym do niej w km 147,4. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012 wskazuje na typ abiotyczny 18 w punkcie pomiarowym Jędrzychowicki Potok - ujście do Nysy Łużyckiej. Oceniono ją jako niezmienną silnie lub sztucznie.

Miedzianka

Jest prawobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej uchodzącym do niej w km 186,7. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012 wskazuje na typ abiotyczny - 4 w punkcie pomiarowym Miedzianka - ujście do Nysy Łużyckiej na odcinku od granicy Państwa do Nysy Łużyckiej. Oceniono ją jako silnie lub sztucznie zmienioną.

Witka

Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie województwa dolnośląskiego za rok 2012 wskazuje na typ abiotyczny 8 w punkcie pomiarowym Witka - m. Cernousy - Zawidów (wodowskaz) na odcinku od Ranic do zbiornika Niedów. Oceniono ją jako niezmienną silnie lub sztucznie. Witka ze zbiornikiem Niedów do ujścia została oznaczona jako silnie lub sztucznie zmieniona o typie abiotycznym 0.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- negatywny wpływ zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,
- niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców,
- niszczenie roślinności strefy brzegowej rzek,
- presja rekreacyjna,
- nieuporządkowana gospodarka ściekowa,
- niski stopień skanalizowania gminy,
- przenikanie zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- eutrofizacja wód,
- zagrożenia powodziowe,
- zarastanie zbiorników wodnych.

Cele ekologiczne do 2020

1. Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód rzeki Nysy Łużyckiej i Czerwonej Wody, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.
2. Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości wody do picia.
3. Zwiększenie stopnia skanalizowania gminy.

Strategia realizacji celów

Do końca 2015 roku Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z terytorium państwa w celu ochrony wód powierzchniowych.

Zalecenia ochronne dla wód płynących i stojących:

- utrzymanie czystości wód (zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków);
- zakaz regulacji rzek;
- zakaz pozbawiania brzegów rzek zabudowy roślinnej;
- zakaz zabudowywania brzegów (również dla celów rekreacyjnych);
- ograniczanie spływu nawozów i środków ochrony roślin z pól (np. poprzez wprowadzenie strefy ochronnej);
- ograniczenia w zagospodarowaniu międzywala: zakaz prowadzenia w nim wielkotowarowej gospodarki rolnej, promocja ekstensywnej gospodarki łąkarskiej;
- utrzymanie czystości wód stojących i zasilających zbiorniki;
- zakaz zabudowywania brzegów zbiorników wodnych;
- zakaz likwidowania starorzeczy;
- zakaz pozbawiania brzegów zabudowy roślinnej, wycinania szuwarów etc.;

- zarybianie tylko gatunkami miejscowymi;
- ograniczanie spływu nawozów i środków ochrony roślin z pól, m.in. poprzez wprowadzenie wokół wybranych zbiorników strefy zieleni wysokiej i krzewów o szerokości min. 50 m;
- promowanie w otoczeniu zbiorników ekstensywnych form zagospodarowania (ograniczony wypas zwierząt, rolnictwo drobnotowarowe, przerębowe użytkowanie lasów);
- wprowadzenie systemu monitoringu zbiorników objętych inwestycjami przynoszącymi dochód;
- zalecane finansowanie ze środków podmiotów czerpiących korzyści finansowe z korzystania z wód zbiornika.

Zaopatrzenie w wodę

Zasady zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków określa ustawa z dnia 7 czerwca 2001 (Dz. U. Nr 72, poz. 747 z późniejszymi zmianami). Na mocy tej ustawy Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. 2007 nr 61 poz. 417) określa wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W krajach Unii Europejskiej wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi ustalone są w Dyrektywie 98/83/EC z 1998 roku. W gminie, podobnie jak na terenie całego województwa dolnośląskiego, występuje problem racjonalizacji wykorzystywania zasobów wody, co powoduje konieczność rozważenia możliwości rezygnacji z części istniejących ujęć. Wskazane jest zintensyfikowanie działań przedsięwzięciowych wodociągowych ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody w systemach przesyłowych.

Gospodarka ściekowa

Mechaniczno - biologiczna Oczyszczalnia Ścieków w Jędrzychowicach oczyszcza ścieki z terenu gminy Zgorzelec, jak również ścieki dowożone beczkowozami do punktu zlewni. Całość dopływających ścieków poddawana jest mechanicznym i biologicznym procesom oczyszczania, a powstający osad wykorzystywany jest rolniczo.

Dla pełnej realizacji wyznaczonych celów, koniecznym jest opracowanie aktualnej koncepcji gospodarki wodno ściekowej dla gminy Zgorzelec.

Strategia w zakresie gospodarki ściekowej obejmuje następujące zadania: budowę nowych systemów kanalizacyjnych, optymalizację wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków, budowę oczyszczalni przydomowych, sukcesywną realizację sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy.
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy.

3. Wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody do picia, w tym m.in. budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych.
4. Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych, i jej dostosowanie do wymagań wspólnotowych.
5. Likwidacja nieczynnych ujęć wody.
6. Intensyfikacja działań kontrolnych mających na celu przeciwdziałanie odprowadzaniu nieoczyszczonych ścieków komunalnych do wód.
7. Intensyfikacja działań kontrolnych zbiorników bezodpływowych.
8. Modernizacja istniejącego układu sieci kanalizacyjnej.
9. Optymalne wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków w Jędrzychowicach oraz doprowadzenie do niej ścieków z całego obszaru gminy Zgorzelec wraz z rozbudową zbiorczego systemu kanalizacyjnego.
10. Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem.
11. Współpraca z krajami ościennymi w zakresie ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniami awaryjnymi.
12. Dalsza likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych.
13. Aktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych.
14. Wspieranie działań inwestycyjnych, mających na celu ograniczenie i eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

5.3.3 Jakość powietrza atmosferycznego

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza jest osiągnięcie takiego stanu jakości powietrza, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych. Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych.

5.3.3.1 System transportowy

Stan wyjściowy

Transport drogowy wykorzystuje istniejącą sieć dróg o różnych parametrach technicznych. Podstawowymi elementami sieci drogowej gminy Zgorzelec są odcinki:

- Autostrady A4 od przejścia granicznego Jędrzychowice - Ludwigsdorf – 1,8 km;
- drogi krajowej nr 4 relacji Zgorzelec – Bolesławiec - Wrocław – 15,3 km;
- drogi krajowej nr 30 relacji Zgorzelec – Lubań – Jelenia Góra – 9,3 km;
- drogi wojewódzkiej nr 351 relacji Zgorzelec – Żagań – 4,9 km;

- drogi wojewódzkiej nr 352 relacji Zgorzelec – Bogatynia – 12,5 km;
- drogi wojewódzkiej nr 355 relacji Koźmin – Zawidów – 1,6 km;
- drogi wojewódzkiej nr 357 relacji Radomierzyce – Sulików - Lubań – 1,7 km;
- drogi powiatowe o łącznej długości 81,3 km.
 - 2369 D relacji: Dr. Nr 352 — Lutogniewice — Kostrzyzna — Spytków - Ręczyn,
 - 2380 D relacji: Sulików - Studniska Górne — Gozdanin,
 - 2383 D relacji: Zgorzelec — Tylice — Kunów - Mała Wieś Dolna,
 - 2384 D relacji: Osiek — Radomierzyce — Niedów — Wilka - Zawidów,
 - 2385 D relacji: Dr nr 352 - Koźlice — Osiek — Łomnica - Wrociszów,
 - 2386 D relacji: Koźmin - Kunów — Studniska Dolne,
 - 2387 D relacji: Zgorzelec — Studniska Dolne - Mikułowa,
 - 2388 D relacji: 1 Jerzmanki — Gozdanin,
 - 2389 D relacji: Łągów — Pokrzywnik - Gronów,
 - 2390 D relacji: Przesieczany — Gronów - Sławnikowice - Nowa Karczma,
 - 2391 D relacji: Trójca — Białogórze,
 - 2392 D relacji: Koźmin — Osiek,
 - 2393 D relacji: Przesieczany — Dłużyna - Czerwona Woda,
 - 2394 D relacji: Żarska Wieś — Gronów,
 - 2395 D relacji: Jędrzychowice — Łągów,
 - 2396 D relacji: 1 Jędrzychowice — granica państwa
 - 2397 D relacji: Zgorzelec — Stacja PKP 1Jerzmanki
 - 2398 D relacji: Lasów — Trójca — Gozdanin — Rudzica - Włosień,
 - 2401 D relacji: Bielawa Górna — Henryków (wzdłuż wschodniej granicy gminy),
 - 2403 D relacji: Węgliniec — Dłużyna - Jędrzychowice,

Pozostałe drogi są drogami gminnymi lub wewnętrznymi, których długość wynosi 55 km.

Poprawa warunków komunikacyjnych na terenie gminy uwarunkowana jest między innymi budową odcinka autostrady A4 na odcinku Jędrzychowice – Krzywa oraz przebudową drogi Nr 4.

Przedsięwzięcie polegające na budowie autostrady A-4 na odcinku Zgorzelec (granica polsko-niemiecka) - Krzyżowa (punkt połączenia z autostradą A-18) o długości 51,4 km, znajduje się w południowo – zachodniej Polsce i zakończone zostało w 2009 roku.

Autostrada A4 jest częścią Europejskiego Korytarza Transportowego Nr III, przebiegającego w kierunku wschód – zachód od granicy niemieckiej przez uprzemysłowaną część Polski. Jest również częścią europejskiej trasy E40: Ostenda (Bruksela) – Aachen – Kolonia – Erfurt – Wrocław – Katowice – Kraków – Kijów.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- wzrost natężenia ruchu pojazdów i związany z nią wzrost emisji zanieczyszczeń i hałasu komunikacyjnego,
- osłabienie roli transportu zbiorowego,
- niewystarczająca długość dróg rowerowych,
- zbyt bliska lokalizacja ciągów komunikacyjnych w stosunku do jednostek osadniczych,
- zły stan techniczny istniejących dróg,
- niewystarczające nakłady finansowe na prowadzenie działalności związanej z poprawą systemu transportowego,
- występowanie awarii transportowych,
- degradacja terenów cennych przyrodniczo.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Racjonalny rozwój systemu transportowego uwzględniający rozwiązania zmniejszające lub eliminujące wpływ transportu na środowisko w tym rozwój transportu zbiorowego.
2. Wprowadzanie rozwiązań zmniejszających lub eliminujących wpływ transportu na środowisko.
3. Redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową.
4. Poprawa bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego poprzez modernizację istniejących skrzyżowań dróg.
5. Zwiększenie przepustowości ruchu uzyskanej dzięki modernizacji dróg.

Prognozy potrzeb transportowych

W najbliższych latach następować będzie dalszy wzrost potrzeb transportowych powodowanych wzrostem mobilności ludności, zmianami demograficznymi i rozwojem obszarów stanowiących cel ruchu oraz wzmożeniem ruchu transgranicznego. Szacunek wzrostu ruchu na poszczególnych drogach jednoznacznie wskazuje, iż do 2016 roku łączne natężenie ruchu może wzrosnąć nawet o 40% do 60%. Największe przyrosty będą miały miejsce na trasach krajowych.

Położenie gminy Zgorzelec charakteryzować można jako węzeł komunikacyjny transportu samochodowego, w szczególności w kontekście sąsiedztwa rozwijającego się dynamicznie - z jednej strony Wrocławia, a z drugiej strony Drezna (obszar intensywnego rozwoju) wpłynie na konieczność modernizacji dróg na terenie gminy. W szczególności dotyczy to maksymalnego wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza obszary zwartej zabudowy.

Transport drogowy

W kontekście prognozowanych zmian ruchu transportowego na terenie gminy, istotne jest tworzenie warunków do poprawy komunikacji poprzez budowę nowych i modernizację istniejących dróg (określane jest to w strategii zrównoważonego rozwoju jako jeden z głównych celów związanych z transportem). Działania mające na celu upłynnienie ruchu i modernizację istniejących dróg określane są jako działanie priorytetowe.

Niezbędna jest poprawa nawierzchni dróg gminnych w szczególności w Kunowie, Jerzmankach, Tylicach, Koźlicach, Sławnikowicach, Gozdaninie, Ręcznie, Łagowie, Łomnicy i Radomierzycach.

Poprawę komunikacji zapewni stworzenie powiązania transgranicznego pomiędzy ościenną gminą Černowscy a gminą Zgorzelec.

Transport kolejowy

Modernizacja i utrzymanie infrastruktury kolejowej są istotnymi elementami w proekologicznym kształtowaniu lokalnego systemu transportowego, jak i warunkiem poprawy konkurencyjności transportu kolejowego w stosunku do innych gałęzi transportu.

Zmiany jakościowe w obsłudze ruchu pasażerskiego podniosą atrakcyjność przewozów kolejowych, szczególnie poprzez skrócenie czasu dojazdu do Wrocławia.

Rozwój turystyki powinien również wymusić rozwój połączeń kolejowych i przewozów sezonowych. Będzie to wymagało modernizacji istniejących obecnie linii kolejowych.

Intensyfikacja przewozów pasażerskich i zwiększenie ich konkurencyjności w stosunku do przewozów samochodowych (np. modernizacja taboru i zwiększenie komfortu podróży) przyczyni się do zmniejszenia ruchu drogowego, a w konsekwencji do zmniejszenia jego negatywnego wpływu na środowisko.

Cele ekologiczne do 2020

1. Systematyczna poprawa jakości powietrza na terenie gminy Zgorzelec.
2. Utrzymanie jakości powietrza na obecnym poziomie na terenach niezurbanizowanych.
3. Redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową.
4. Poprawa bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego poprzez modernizację istniejących dróg.
5. Wprowadzanie rozwiązań zmniejszających lub eliminujących wpływ transportu na środowisko.

Strategia realizacji celów

Strategia rozwoju gminy Zgorzelec jako niezbędny cel określa działania zmierzające do stworzenia nowoczesnych układów komunikacyjnych z jednoczesną poprawą stanu istniejących dróg.

Strategia minimalizowania zagrożeń transportowych na terenie gminy Zgorzelec powinna wpisywać się w realizację działań zmierzających do podniesienia bezpieczeństwa na drogach, racjonalnej lokalizacji nowych szlaków drogowych, ograniczania źródeł zagrożeń wzdłuż szlaków komunikacyjnych, promowania nowych rozwiązań transportowych, etc.

Strategiczne położenie gminy w miejscu krzyżowania się ważnych węzłów komunikacyjnych transportu międzynarodowego i krajowego wpłynie na konieczność nowych rozwiązań tranzytowych opierających się nie tylko na tradycyjnym transporcie drogowym, jak dotychczas, ale również transporcie kolejowym.

Drogi stanowią podstawowe źródło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenach silnie skomunikowanych. Gmina posiada dobrze rozbudowaną sieć drogową, przez którą przechodzą zarówno drogi lokalne (gminne), jak i powiatowe, krajowe oraz wojewódzkie. Nowe inwestycje drogowe należy prowadzić z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego oraz terenów zurbanizowanych. W planach rozwoju infrastruktury drogowej gminy należy wziąć pod uwagę lokalizację nowych działań drogowych omijających większe skupiska ludzi oraz środowisko przyrodnicze. To ostatnie powinno być aktywnie chronione przy pomocy narzędzia ochrony środowiska, jakim jest postępowanie oddziaływania na środowisko, w tym obowiązkowej wariantowości lokalizacyjnej inwestycji.

Podjęmowane przez władze samorządowe promocji rozwiązań ograniczających emisję z transportu, takich jak m.in. kompleksowe i zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w gminie, wprowadzanie środków transportu, które są mniej emisyjne (transport publiczny, kolej, transport rowerowy), jak i działań edukacyjnych.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Zwiększanie udziału transportu zbiorowego w całkowitych przewozach pasażerskich.
2. Poprawa stanu nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.
3. Wprowadzenie sprawnego systemu sterowania ruchem ulicznym.
4. Poprawa stanu technicznego pojazdów i dostosowanie wymagań dotyczących benzyn i oleju napędowego do norm europejskich.
5. Promowanie korzystania z istniejących linii kolejowych.
6. Wsparcie budowy infrastruktury rowerowej; budowa nowych tras rowerowych i modernizacja istniejących, w tym wyłączenie tras rowerowych poza pasy dróg samochodowych, budowa parkingów dla rowerów itp.
7. Modernizacja taboru komunikacji autobusowej, wymiana pojazdów na bardziej „ekologiczne”.
8. Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie przepustowości i płynności ruchu drogowego.
9. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców o wpływie używanego środka transportu na środowisko.

5.3.3.2 Emisja niska

Stan wyjściowy

Na jakość powietrza atmosferycznego w gminie Zgorzelec wpływają głównie zanieczyszczenia pochodzące z emisji w okresie sezonu grzewczego, emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz emisji z procesów technologicznych. Można przypuszczać, że średnie wartości stężeń dopuszczalnych (NO_x, CO, SO_x i pyłu) w granicach gminy mieszczą się w zakresie dopuszczalnych norm.

Problemem pozostaje emisja niska z budynków indywidualnych. Poprawa w tym zakresie będzie następować sukcesywnie, w miarę postępującej modernizacji substancji mieszkaniowej.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niska emisja niezorganizowana z palenisk indywidualnych opalanych głównie węglem,
- zły stan techniczny pieców węglowych wykorzystywanych w indywidualnych gospodarstwach domowych,
- spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- lokalne zanieczyszczenie powietrza w sąsiedztwie zakładów i warsztatów,
- znaczne straty ciepła wynikające z niezadawalającego stanu technicznego budynków,
- brak wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.
2. Wymiana nośników ciepła w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych.
3. Rozbudowa sieci gazowej.

Strategia realizacji celów

Głównym kierunkiem działań mających na celu zmniejszenie emisji niskiej będzie: zwiększanie sprawności urządzeń wykorzystujących węgiel, większe wykorzystanie energii odnawialnej i niekonwencjonalnej, wspieranie ekologicznych inwestycji grzewczych oraz termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnej. Rozwój gazyfikacji na terenie gminy stworzy potencjalne możliwości wykorzystania gazu ziemnego do celów ogrzewania pomieszczeń.

W najbliższych latach nie są planowane znaczące inwestycje oraz modernizacje systemu gazowniczego. Rozwój sieci gazowej będzie polegać przede wszystkim na

zwiększeniu liczby odbiorców gazu poprzez budowanie przyłączy gazowych oraz w koniecznych sytuacjach nieznacznych rozbudów sieci, co będzie się wiązało z przeprowadzeniem analizy ekonomicznej opłacalności rozbudowy sieci gazowej.

Zakłada się, ze względu m.in. na istniejącą rezerwę w systemie dystrybucyjnym oraz rezerw zasilania, iż na bieżąco sieć gazowa będzie rozbudowywana, w miarę występowania potrzeb zgłaszanych przez nowych odbiorców.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Prowadzenie w możliwie szerokim zakresie prac modernizacyjnych obiektów zarządzanych przez samorząd, a także propagowanie wśród mieszkańców gminy oraz właścicieli obiektów usługowo handlowych podejmowania takich działań.
2. Prowadzenie współpracy międzygminnej z sąsiednimi gminami mającą na celu poprawę bezpieczeństwa energetycznego gminy, a także zmniejszenie niskiej emisji.
3. Prowadzenie działań zmierzających do eliminacji systemów grzewczych zasilanych paliwem tradycyjnym.
4. Wprowadzanie ekologicznych nośników energii, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
5. Kontynuacja prac w zakresie termoizolacji budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych.
6. Wspieranie i promowanie korzystania z materiałów energooszczędnych w budownictwie przez mieszkańców.
7. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. korzystania z proekologicznych nośników energii, unikania spalania odpadów w piecach domowych.
8. Dalszy monitoring jakości powietrza.
9. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
10. Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT).
11. Wymiana konwencjonalnie opalanych pieców węglem na ogrzewanie gazowe lub inne przyjazne środowisku nośniki energii zarówno w obiektach publicznych, jak i mieszkaniach prywatnych.

5.3.3.3 Emisja przemysłowa

Stan wyjściowy

Emisja musi być zredukowana do obowiązujących wielkości a przekroczenia nie mogą wykraczać poza granice zakładu. Nieliczne zakłady produkcyjne znajdujące się na obszarze opracowania, nie mają znaczącego wpływu na pogorszenie warunków aerosanitarnych gminy. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są:

- lokalne kotłownie na paliwo stałe usytuowane w mieście Zgorzelcu – w stosunku do obszarów w części północnej i zachodniej,

- Elektrownia Turów - głównie w stosunku do terenów południowych,
- źródła zlokalizowane na terenie Niemiec - w stosunku do całej gminy,
- narastający ruch drogowy - w stosunku do wszystkich obszarów, szczególnie silnie oddziałujący na tereny w pobliżu dróg krajowych i wojewódzkich.

Zanieczyszczenie powietrza w gminie różni się dość wyraźnie w zależności od pory roku. Znacznie większe występuje w sezonie grzewczym, a mniejsze poza tym sezonem.

Decydujący udział w całkowitej emisji zanieczyszczeń do powietrza z terenu Dolnego Śląska ma BOT Elektrownia Turów S.A. w Bogatyni.

Potrzeby energetyczne i grzewcze w gminie Zgorzelec zaspokajane są przez kotłownie domowe komunalne, przemysłowe i inne.

W prawie wspólnotowym wymagania dotyczące jakości urządzeń ochronnych powiązane są ściśle z problematyką dopuszczalnej emisji – emisja jest dopuszczalna, gdy nie można jej zlikwidować lub ograniczyć mimo zastosowania najlepszej dostępnej techniki (BAT/Best Available Techniques). Istotne będzie także podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz ochrony środowiska, w tym redukcji emisji przemysłowej poprzez upowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego, zgodnych z międzynarodowymi normami.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- korzystanie z przestarzałych systemów grzewczych o niskiej sprawności wykorzystujące węgiel złej jakości,
- emisja zanieczyszczeń do środowiska,
- brak wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Rozbudowa systemu zaopatrzenia w gaz, w sieci średniego i niskiego ciśnienia wraz z modernizacją dotychczasowych gazociągów średniego ciśnienia.
2. Modernizacja istniejącego systemu zaopatrzenia w ciepło zespołów zabudowy mieszkaniowej i usługowej.
3. Rozwój systemu energetycznego opracowania programów zaopatrzenia w energię elektryczną na obszarach planowanego rozwoju gminy.

Strategia realizacji celów

Obecnie największymi źródłami energii na terenie ERN (Euroregion Nisse-Nisa-Nysa) pozostają elektrownie Boxberg i Schwarze Pumpe w Łużycach oraz elektrownia Turów o mocy 2 000 MW. Przykładem praktycznego zastosowania najnowocześniejszych technologii spalania węgla mogą być niemieckie elektrownie należące do koncernu Vattenfall. Trzy elektrownie na węgiel brunatny, oddawane w latach 1998, 2000 i 2002 - Schwarze Pumpe, Lippendorf oraz Boxberg nie potrzebują nawet kominów. W elektrowniach spaliny są tak oczyszczone, że mogą być wypuszczane przez chłodnie kominowe.

W celu wykorzystania nietradycyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, dla których istnieją odpowiednie warunki w niemieckiej części ERN, stopniowo powstają rejony z elektrowniami napędzanymi siłą wiatru.

W celu zabezpieczenia rezerwowego zaopatrzenia Cypla Szlunkowskiego (Šlunkovsky výběžek) w energię elektryczną oraz możliwości obustronnej wymiany prądu elektrycznego zakłada się wybudowanie łączącej wzajemnie linii przesyłowej Hrádek nad Nisou (CZ) – Zittau (RFN) – Varnsdorf (CZ) oraz Kiesdorf (RFN) – (PL).

Istotne będzie podejmowanie przez przedsiębiorstwa dobrowolnych działań na rzecz środowiska jak również upowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego.

W systemach zarządzania środowiskowego zwracana jest uwaga na:

- oszczędne korzystanie z surowców,
- stosowanie surowców ekologicznych,
- energochłonność i wodochłonność,
- prewencje odpadów,
- systemy rejestracji emisji i zużywanych surowców,
- efektywne procesy produkcyjne.

Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000 EMAS lub niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Powinny być prowadzone działania inspirujące firmy do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, wskazujące na niewątpliwe korzyści wynikające z jego wprowadzenia.

W późniejszym etapie należy poszukiwać sposobu jak włączyć system zarządzania środowiskowego w pozwolenia wydawane przez wojewodę lub starostę dla zakładów zlokalizowanych w gminie Zgorzelec. Takie podejście jest zgodne z polityką Unii Europejskiej, która poleca systemy zarządzania środowiskowego jako wyraz własnej odpowiedzialności przemysłu za sprawy środowiskowe.

Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym urzędu gminy Zgorzelec.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Modernizacja sieci.
2. Ograniczenie emisji do atmosfery.
3. Ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów.
4. Ograniczenie poboru nośników energii.
5. Rozwój alternatywnych źródeł energii.

5.3.3.4 Energia odnawialna

Stan wyjściowy

Polityka energetyczna Polski zakłada, że w 2020 roku udział energii odnawialnej w krajowym bilansie energetycznym osiągnie 15% oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. Zgodnie z założeniami aż 45% energii odnawialnej ma pochodzić z instalacji wiatrowych, 29,3% z biomasy, 17,4% z biogazu, a 8,1% z energetyki wodnej.

Potencjał energii słonecznej jest równomiernie rozłożony na całym terenie i prawie że pokrywa się ze strefą korzystnych warunków wiatrowych.

Średnie usłonecznienie wynosi ok. 600 h/rok, a nasłonecznienie ok. 900 kWh/m²/rok.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- brak odpowiednich warunków do wykorzystania na większą skalę energii wodnej oraz geotermalnej,
- brak wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań związanych z zastosowaniem energii wiatrowej,
- niewielkie zainteresowanie wśród społeczeństwa zastosowaniem rozwiązań energii odnawialnej.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Wzrost wykorzystania energii odnawialnej i osiągnięcie udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii do 14% w 2020 r. w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

Strategia realizacji celu

Podobnie jak w całym kraju, największe możliwości upatruje się w rozwoju systemów przetwarzających energię biomasy (zrębki drewna, słoma, itp.) na energię użyteczną, głównie ciepłą (kotły opalane paliwami stałymi będą zastępowane kotłami opalanymi biomasą).

Do celów energetycznych może być wykorzystywana energia takich roślin jak wierzba, czy malwa pensylwańska (promocja plantacji tych roślin) oraz biogaz powstający w wyniku fermentacji odpadów z produkcji zwierzęcej, ścieków komunalnych lub odpadów komunalnych (mieszanina gazów o przeważającym udziale metanu).

Istnieje dość ograniczona możliwość wykorzystania w gminie energii odnawialnej. Istnieją jednak możliwości zwiększenia efektywności działających instalacji.

Należy zauważyć, iż wykorzystanie energii wiatrowej stanowi zagrożenie dla zasobów krajobrazu i różnorodności biologicznej. Zatem konieczne jest uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych przy lokalizacji obiektów tych form energetyki.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczo - krajobrazowych przy lokalizacji potencjalnych farm energetyki wiatrowej.
2. Dofinansowanie do budowy kolektorów słonecznych.
3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym.
4. Odzysk lub unieszkodliwianie gazu wysypiskowego.

5.3.4 Ochrona przed hałasem

Stan wyjściowy

Według Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zgorzelec 2007, na obszarze gminy nie występują zakłady przemysłowe, ani usługowe mogące powodować uciążliwość akustyczną dla jej mieszkańców.

Pewien wpływ na klimat akustyczny ma droga krajowa Nr 4 prowadząca z Wrocławia do przejść granicznych w Jędrzychowicach i Zgorzelcu oraz usytuowane w jej sąsiedztwie miejsca obsługi pojazdów z parkingami dla TIR-ów oraz stacjami paliw. Poziom A hałasu w odległości 1 m od krawędzi jezdni zmierzony przy natężeniu ruchu 680 pojazdów na godzinę (w tym 18% samochodów ciężarowych) wynosił 76 dB. Hałas o poziomie przekraczającym 60 dB obejmuje pas terenu o szerokości ok. 40 m z obu stron jezdni.

W roku 2010 w ramach monitoringu akustycznego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie prowadził pomiarów natężenia hałasu na terenie gminy, jednak w 2011 roku objął badaniami wybrane obszary 6 powiatów, w tym zgorzeleckiego. Badania dotyczyły klimatu akustycznego wokół autostrady, dróg krajowych oraz wojewódzkich. Do badania wytypowano 4 punkty kontrolno - pomiarowe zlokalizowane na linii pierwszej zabudowy wzdłuż głównych dróg. Wyniki przeprowadzonych badań wykazały przekroczenia równoważnego poziomu hałasu dla pory dnia (60 dB) odpowiedniego dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, a w jednym przypadku wartości dopuszczalnej przyjętej dla terenów zabudowy jednorodzinnej (55 dB).

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- powiększający się obszar, na którym występują przekroczenia,
- dopuszczalnych poziomów hałasu,
- niewystarczające zabezpieczenia wzdłuż dróg (np. ekrany akustyczne, nasadzenia izolacyjne),
- niepełna inwentaryzacja obszarów, na których występują przekroczenia norm poziomów hałasu.

Cel ekologiczny do 2020

1. Ograniczenie emisji do środowiska i zmniejszenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywny poziom hałasu.

Strategia realizacji celu

Najważniejszym celem w zakresie ochrony środowiska przed hałasem jest zmniejszenie skali narażenia mieszkańców na ponadnormatywny poziom hałasu, co przede wszystkim dotyczy hałasu emitowanego przez środki transportu.

Zadania pozainwestycyjne w dziedzinie ochrony przed hałasem obejmują sporządzanie:

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, różnicując tereny o różnych funkcjach lub różnych zasadach zagospodarowania, wskazuje się, które z nich należą do poszczególnych rodzajów terenów,
- programów ochrony przed hałasem (zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska) dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny.

Na terenach o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wskazanych do oceny stanu akustycznego środowiska przez Powiatowy program ochrony środowiska, starosta sporządza, co 5 lat, mapy akustyczne na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska. Sporządzając mapę akustyczną, starosta uwzględnia informacje wynikające z map akustycznych. Program ochrony przed hałasem dla tych terenów uchwała rada powiatu.

Dla obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, zarządzający obiektem, tj. drogą, linią kolejową lub lotniskiem, sporządza co 5 lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Program ochrony przed hałasem dla terenów położonych w pobliżu ww. obiektów określa, w drodze uchwały, sejmik województwa.

Podstawą tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem, opracowywania danych dla państwowego monitoringu środowiska jest mapa akustyczna, opracowana na kopiach map wchodzących w skład państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Tak więc na samorządzie gminnym nie spoczywają bezpośrednio obowiązki związane z ochroną przed hałasem. Tym niemniej to właśnie działania samorządów gminnych mogą skutkować czynnościami inwestycyjnymi mającymi na celu ochronę klimatu akustycznego gminy. Dotyczy to w szczególności pomocy przy budowie ekranów akustycznych oraz nasadzeń izolacyjnych.

Ponadto warto zauważyć, że rada powiatu może ograniczyć lub zakazać używania jednostek pływających lub niektórych ich rodzajów na określonych zbiornikach powierzchniowych wód stojących oraz wodach płynących, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia odpowiednich warunków akustycznych na terenach przeznaczonych na cele rekreacyjno - wypoczynkowe.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Prowadzenie badań monitorujących poziom hałasu drogowego.
2. Opracowanie map akustycznych i programów naprawczych dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg i linii kolejowych.

3. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem z wyznaczeniem obszarów ograniczonego użytkowania wokół głównych dróg i linii kolejowych tam, gdzie przekroczony jest dopuszczony w rozporządzeniu poziom hałasu w porze nocnej (w roku 2012 to 59 dB).
4. Zmniejszenie udziału pojazdów ciężkich w strumieniu ruchu.
5. Dążenie do poprawy płynności ruchu poprzez odpowiednią organizację ruchu.
6. Stosowanie tzw. „cichych” nawierzchni drogowych.
7. Wydawanie decyzji administracyjnych ograniczających poziom hałasu.
8. Wyznaczanie szlaków i budowa nowych ciągów dróg rowerowych.
9. Pogłębianie świadomości społecznej o negatywnym wpływie hałasu na człowieka (edukacja ekologiczna).

5.3.5 Promieniowanie elektromagnetyczne

Stan wyjściowy

Potencjalnym źródłem pól elektromagnetycznych na terenie gminy są linie i stacje elektroenergetyczne oraz stacje telefonii komórkowej.

W świetle obowiązujących w Polsce przepisów, przy napięciu poniżej 110kV nie występuje zagrożenie polem elektromagnetycznym powodowanym przez linie przesyłowe energii elektrycznej oraz inne urządzenia elektromagnetyczne. Pod liniami o napięciu 110kV mogą występować strefy ochronne, które wychodzą co najwyżej kilkanaście metrów poza obrys linii. Odległość budynku od linii napowietrznych wysokiego napięcia zależy przede wszystkim od tego pod jakim napięciem są przewody. Zgodnie z normami PN-75-E-05100-1: 1998, PN-EN-50341-1 oraz PN-EN-50423-1 przyjmuje się, że od linii napowietrznej o napięciu 110kV - $\geq 4,9\text{m}$.

Przez teren gminy Zgorzelec przebiegają główne korytarze zasilania w energię elektryczną rangi krajowej i międzynarodowej, 2 linie 400 kV Turów - Hagenwerder, 1 linia 400 kV Turów - Mikułowa, 4 linie 220 kV Turów – Mikułowa, 1 linia 110 kV Turów - Mikułowa, 1 linia 110 kV Turów - miasto Zgorzelec - Pieńsk.

Sieć energetyczna zasilającą gminę Zgorzelec wpięta jest w linię tranzytową o napięciu 220 kV relacji elektrownia Turów - Mikułowa - południowe rejony Polski.

Źródłem pola elektromagnetycznego, które może mieć ujemny wpływ na zdrowie ludzi są też urządzenia retransmisyjne, radiolokacyjne, radiokomunikacyjne o mocy nadajników wyższej niż 10W.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niepełna świadomość społeczeństwa na temat rzeczywistego oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Cele ekologiczne do 2020

1. Stała kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego.
2. Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach.
3. Edukacja społeczeństwa dotycząca rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Strategia realizacji celu

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy w Dziale VI (Ochrona przed polami elektromagnetycznymi) ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku.

Polskę czeka szereg prac w zakresie wprowadzenia unormowań w dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi, zorganizowanie jednostki referencyjnej (wraz z laboratorium pomiarów pól elektromagnetycznych w środowisku), która będzie zapleczem naukowym i merytorycznym dla organów administracji, w tym inspekcji ochrony środowiska, które to organy mają realizować zadania zgodnie z zapisami ustawy prawo ochrony środowiska.

Od kilku lat nie obserwuje się przekroczeń wartości dopuszczalnych emisji pól elektromagnetycznych. Niemniej jednak w celach prewencyjnych, konieczna jest kontynuacja systematycznej kontroli poziomów pól elektromagnetycznych, aby w sytuacjach przekroczeń dopuszczalnych poziomów w porę podejmować środki zaradcze. Istotna jest także edukacja społeczeństwa dotycząca rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól, szczególnie w pobliżu stacji bazowych telefonii komórkowej.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Prowadzenie badań pól elektromagnetycznych i gromadzenie danych o źródłach promieniowania elektromagnetycznego.
2. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych.
3. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
4. Dalsze prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne.
5. Edukacja społeczeństwa dotycząca rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych w szczególności oddziaływaniem stacji bazowych telefonii komórkowych.

5.3.6 Poważne awarie

Stan wyjściowy

Gmina Zgorzelec ma charakter rolniczy i na jej terenie nie ma zlokalizowanych zakładów przemysłowych, w których występowałyby substancje niebezpieczne w ilościach

pozwalających zakwalifikować je do obiektów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub obiektów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nie istnieje, zatem ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową.

W ostatnich latach nie wystąpiła poważna awaria – rozumiana zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska jako zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

W wykazach GIOŚ w 2012 roku w gminie Zgorzelec zarejestrowane zostało zdarzenie o znamionach poważnych awarii:

- 12.05.2012 w Żarskiej Wsi - rozlanie oleju napędowego co spowodowało zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi wody rowu melioracyjnego na odcinku 1 km oraz gleby na powierzchni ok. 10 m².

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- transport substancji niebezpiecznych przez tereny zabudowy,
- brak możliwości przewidzenia wystąpienia awarii.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Zmniejszanie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu transportu materiałów niebezpiecznych.

Strategia realizacji celu

Potencjalne zagrożenie dla środowiska stwarza transport materiałów niebezpiecznych drogami wojewódzkimi, a szczególnie autostradą, będącą ważnym elementem transportu tranzytowego.

Środki transportu materiałów niebezpiecznych powinny być przystosowane do bezpiecznego załadunku, przeładunku i rozładunku materiałów, a trasy przewozów powinny zapewniać bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska. Najbardziej istotnym działaniem będzie kreowanie właściwych zachowań mieszkańców w przypadku wystąpienia awarii, poprzez systematyczną edukację i informację.

Priorytetowym działaniem jest przeciwdziałanie potencjalnemu zagrożeniu środowiska z tytułu transportu materiałów niebezpiecznych.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Dalsza edukacja społeczeństwa w związku z możliwością wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych.

2. Uwzględnianie zasad bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych w projektach organizacji ruchu na drogach na terenie gminy oraz powiatu.

5.4 Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

5.4.1 Wodochłonność i materiałochłonność gospodarki

Stan wyjściowy

Zmniejszenie zużycia wszelakich surowców i nośników energii jest najbardziej racjonalnym podejściem w dziedzinie poprawy opłacalności wytwórczości. Nijako efektem ubocznym jest zmniejszenie presji na środowisko, a co za tym idzie ograniczenie wnoszonych opłat za gospodarce korzystanie ze środowiska.

Działania na rzecz wprowadzenia wskaźników zużycia wody, materiałochłonności i energochłonności do pozwoleń zintegrowanych dla najbardziej wodochłonnych/materiałochłonnych/energochłonnych dziedzin produkcji, a także działalność Krajowego Centrum Najlepszych Dostępnych Technik (BAT) - przyczynią się do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- wysokie zużycie surowców i nośników energii.

Cel ekologiczny do 2020 roku

1. Sukcesywne zmniejszanie wodochłonności i energochłonności gospodarki na terenie gminy Zgorzelec.

Strategia realizacji celu

Narzędziem realizacji celu są działania i zadania zdefiniowane na podstawie dokumentów wyższego rzędu oraz Programu Ochrony Środowiska gminy Zgorzelec aktualizacja na lata 2013-2016.

Analizowany cel w omawianym obszarze strategicznym jest zgodny z założeniami i celami ekologicznymi „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016 roku”.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Rozpoczęcie prac nad opracowaniem normatywów zużycia surowców (w tym wody) i energii na jednostkę produktu w poszczególnych sektorach.

2. Kontynuacja prac nad opracowaniem nowych instrumentów polityki ekologicznej wspierających ograniczenie zużycia materiałów, wody i energii w procesach produkcyjnych.
3. Wspieranie działań zmierzających do ograniczenia zużycia materiałów, wody i energii na jednostkę produktu podejmowanych zarówno przez podmioty gospodarcze, jak i instytucje publiczne.
4. Wspieranie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.

5.4.2 Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy

Stan wyjściowy

Wg PEP, gospodarowanie, planowanie i sterowanie zasobami wodnymi prowadzi się w granicach dorzeczy, zlewni rzecznych i jeziornych na podstawie warunków korzystania z wód dorzecza, które uwzględniają również problematykę ochrony przeciwpowodziowej.

Główny kierunek działań w gminie wynika z żądań realizowanych w województwie dolnośląskim. Jest to opracowanie planów gospodarowania wodą w zlewniach. Kompleksowa ochrona przeciwpowodziowa powinna być prowadzona w oparciu o program przeciwpowodziowy dla województwa dolnośląskiego w „Programie dla Odry 2006 r. – aktualizacja”.

W zakresie ochrony przed powodzią: budowa, odbudowa i właściwe utrzymanie rzek, kanałów, wałów przeciwpowodziowych, stacji pomp melioracyjnych i budowli hydrotechnicznych należą do zadań Państwa. Środki na ten cel zabezpiecza Wojewoda, a realizację przedmiotowych żądań wykonuje ZMiUW Województwa. Należy jednak dążyć do wykorzystania takich zabezpieczeń wodnych, które nie będą w znaczący sposób przekształcać środowisko przyrodnicze. Do skutecznych środowiskowych metod ochrony przeciwpowodziowej należą:

- Tworzenie polderów przepływowych,
- Budowa suchych zbiorników,
- Budowa bocznych zbiorników retencyjnych,
- Przebudowa obwałowań w celu odsunięcia wałów od rzeki,
- Pozostawianie powalonych pni drzew w korycie rzeki,
- Ograniczenie działań ubijania gleby pod warstwą orną,
- Zadrzewiania brzegów koryta rzecznego.

Zagrożenia powodziowe odnoszą się do terenów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Nysy Łużyckiej oraz jej dopływów: Witki, Czerwonej Wody i Jędrzychowickiego Potoku. Zasięg zalewów rzek kontrolowanych (Nysy Łużyckiej i Witki) obejmuje obszar ok.395 ha, w tym w obrębie Jędrzychowice — 35 ha, Koźlice — 75 ha, Osiek Łużycki — 75 ha, Radomierzyce — 120 ha, Ręczyn — 60 ha, Niedów — 10 ha i Spytków — 20 ha.

Tereny zalewowe wzdłuż Czerwonej Wody zajmują powierzchnię ok. 48 ha, w tym 23 ha w Kunowie i 25 ha w Tylicach.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- zły stan rowów melioracyjnych,
- niewystarczające nakłady finansowe spółek wodnych.

Cele ekologiczne do 2020 roku

1. Podniesienie bezpieczeństwa przed powodzią oraz skutkami suszy.
2. Poprawa urządzeń melioracyjnych na terenach użytkowanych rolniczo.
3. Utrzymanie w miarę możliwości zbliżonego do naturalnego charakteru rzek i ich dolin.
4. Zwiększenie udziału naturalnej i sztucznej retencji.

Strategia realizacji celu

Dla powiatu zgorzeleckiego został opracowany „Plan Operacyjny Ochrony Przed Powodzią Powiatu Zgorzeleckiego”, naturalną jego częścią jest gmina Zgorzelec. Plan określa struktury oraz zasady organizacji i działalności GR OPP na terenie gminy w strukturach powiatu, w zakresie bezpośredniej ochrony przed powodzią oraz realizacją zadań mających na celu złagodzenie ewentualnych skutków powodzi, przywracanie i odtwarzanie warunków bytowania po powodzi .

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku „Prawo wodne” (Dz.U.2001,Nr 115,poz. 1229 z późniejszymi zmianami) spośród obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wyodrębnia obszary bezpośredniego i potencjalnego zagrożenia powodzią. Do tych pierwszych, oprócz terenów międzywali, wlicza się również narażone na niebezpieczeństwo powodzi tereny nieobwałowane, których granice powinny być wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, na podstawie studium sporządzonym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, o którym mowa w Art. 82 ust 2 Ustawy Prawo Wodne. Do czasu opracowania studium, dane o zagrożeniu powodziowym zawarte w planie miejscowym mają charakter informacyjny.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Budowa, modernizacja i poprawa stanu technicznego urządzeń przeciwpowodziowych z wykorzystaniem środowiskowych metod ochrony przed powodzią.
2. Wykonanie zabezpieczeń przed wodami powodziowymi dla terenów intensywnie zainwestowanych, głównie w sąsiedztwie Czerwonej Wody.
3. Ujęcie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy terenów zalewowych.
4. Organizacja zabudowy rekreacyjnej na terenach zalewowych w oparciu o zapisy w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5. Właściwa konserwacja sieci melioracyjnej na terenach użytkowanych rolniczo gminy.

5.5 Ochrona dziedzictwa kulturowego

5.5.1 Podniesienie stanu środowiska kulturowego i jego ochrona

Stan wyjściowy

Dziedzictwo kulturowe od niedawna zajmuje bardzo ważne miejsce w rozważaniach nad strategią ochrony środowiska. Zintegrowanie zagadnień związanych z ochroną krajobrazu kulturowego wraz z zachowaniem walorów przyrodniczych pozwoli spojrzeć całościowo na problematykę ochrony środowiska w gminie.

Gmina Zgorzelec posiada swoje historyczne korzenie związane z tradycją i kulturą Górnych Łużyc. Z wpływów tej kultury zachowało się na terenie gminy wiele obiektów sakralnych, pałacowych, dworskich z charakterystycznymi łужицьkimi elementami architektonicznymi.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niszczenie walorów środowiska kulturowego.

Cele ekologiczny do 2020

1. Kształtowanie krajobrazu kulturowego poprzez zachowanie w dobrym stanie obiektów o znaczeniu kulturowym na terenie gminy.
2. Podnoszenie tożsamości regionalnej wśród mieszkańców gminy w celu propagowania wiedzy o historii, tradycji i obyczajach regionu.

Strategia realizacji celu

Realizacja celów będzie dotyczyła w szczególności prac remontowych, zabezpieczających obiekty zabytkowe przed niszczącym działaniem czasu oraz warunków klimatycznych. Ponadto promowana będzie wiedza o historii, tradycji i obyczajach regionu poprzez działalność np. zespołów ludowych.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Wpisanie do rejestru zabytków obiektów kościelnych, pałacowych i historycznych o szczególnych walorach kulturowych.
2. Renowacja założenia Pałacowo - parkowego w Kunowie wraz z adaptacją na cele kulturalno-społeczne.
3. Zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń (włamania, pożary) na terenie gminy.

4. Współpraca pomiędzy administracją publiczną, instytucjami ds. ochrony zabytków i lokalnymi organizacjami działającymi na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

5.5.2 Promocja bogatych walorów dziedzictwa kulturowego Łużyc Górnych

Stan wyjściowy

Priorytetem w zakresie podnoszenia tożsamości regionalnej mieszkańców Dolnego Śląska, w tym z ziemi zgorzeleckiej, jest nawiązanie współpracy zagranicznej w trójkącie Dolny Śląsk - Saksonia - Czechy. Gmina Zgorzelec posiada swoje historyczne korzenie związane z tradycją i kulturą Górnych Łużyc. Z wpływów tej kultury zachowało się na terenie gminy wiele obiektów sakralnych, pałacowych, dworskich z charakterystycznymi łужицьkimi elementami architektonicznymi.

Do szczególnych działań gminy w ramach Rejonowego Zespołu Doradztwa Rolniczego należy również podtrzymywanie tożsamości regionalnej Górnych Łużyc poprzez promowanie tradycyjnych rękodzieł (serwet, hafty, palmy wielkanocne), naukę pieśni łужицьkich wśród najmłodszych dzieci i młodzieży, wspieranie kół taneczno-folklorystycznych, wydawanie folderów informacyjnych o zabytkach na terenie gminy, etc.

Region zgorzelecki posiada swój regionalny produkt, jakim jest miód wrzosowy Borów Dolnośląskich. Istotne jest, aby w dobie zrównoważonego rozwoju, wzmacniać integralność społeczeństwa poprzez organizowanie imprez o zabarwieniu folklorystycznym, warsztatów, plenerów, spotkań, festynów. Ważne jest, aby podczas takich imprez społeczeństwo mogło zderzyć się z tradycją regionu i dumnie reprezentować jej przywary. Należy również podjąć kampanie informacyjno - promocyjne o atrakcyjności kulturowej regionu oraz produktach regionalnych.

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niszczenie walorów środowiska kulturowego,
- zbyt niska tożsamość regionalna wśród mieszkańców gminy.

Cel ekologiczny do 2020

1. Podniesienie współpracy transgranicznej pomiędzy gminami trójkąta granicznego.
2. Podnoszenie tożsamości regionalnej wśród mieszkańców gminy w celu propagowania wiedzy o historii, tradycji i obyczajach regionu.

Strategia realizacji celu

Współpraca transgraniczna pozwoli zarówno poszerzyć horyzonty kulturowe i obyczajowe mieszkańców, jak również zwiększy atrakcyjność regionu o nową jakość ofert turystycznych. Realizacja zadań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, ale również przyrodniczego nie jest możliwa bez akceptacji i aktywnego wsparcia lokalnych samorządów. Jednym ze sposobów, który można wykorzystać do tego celu jest działalność związana

z akomodacją na cele kulturalno - społeczne odrestaurowanych obiektów, w których mogą mieścić się kolebki edukacji kulturowej. Dużą szansą na podniesienie świadomości kulturowej w gminie Zgorzelec jest odpowiednia kampania promująca najciekawsze obszary i obiekty historyczne. Jednocześnie powinna tym inicjatywom towarzyszyć budowa nowych lub odbudowa istniejących szlaków turystycznych eksponujących poszczególne zabytki i walory krajobrazu kulturowego oraz rozwinięcie sieci agroturystycznej. W promocji regionu powinni uczestniczyć zarówno samorząd gminny i powiatowy, jak i organy wyższego rzędu: województwo.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Nawiązanie współpracy ze stroną niemiecką w zakresie odbudowy obiektów o znaczeniu kulturowym i historycznym w regionie Górnych Łużyc.
2. Budowa, rozbudowa i modernizacja publicznej infrastruktury kulturalnej przyczyniającej się do aktywnego udziału społeczeństwa w kulturze.
3. Rozwój publicznej infrastruktury informacyjnej (np. centra i punktu informacji kulturalnej).
4. Realizacja cyklicznych imprez o charakterze folklorystycznym w gminie Zgorzelec podtrzymujące lokalne tradycje i zwyczaje.
5. Promowanie w lokalnych społecznościach wiejskich poczucia tożsamości i dumy z dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
6. Przeprowadzenie konkursu na najlepszą wieś propagującą działalność przyrodniczo - kulturową na terenie gminy.
7. Wydanie folderów promocyjnych i widokówek o miejscach szczególnie ciekawych kulturowo na terenie gminy.
8. Kształtowanie wizerunku gminy Zgorzelec poprzez wspieranie lokalnych produktów, architektury łужицkiej, obiektów kultury, etc.

5.6 Gospodarka odpadami

Nowe regulacje prawne zawarte w znowelizowanej ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a także w ustawie o odpadach mają umożliwić gminom zarządzanie strumieniem wytwarzanych odpadów komunalnych, a także stworzyć system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty na selektywnym ich zbieraniu, w którym wykorzystuje się energetyczny potencjał odpadów i składowe odpady przetworzone.

W celu realizacji powyższych zapisów wyznacza się regiony oraz regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, a także wskazuje się na konieczność zapobiegania powstawaniu odpadów, a w przypadku ich powstawania na konieczność powtórnego wykorzystania.

W województwie dolnośląskim wydzielono 6 Regionów Gospodarki Odpadami. Podziału dokonano w oparciu o modyfikację dotychczas istniejących regionów oraz w oparciu o zapisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012 poz. 391), zgodnie, z którą podstawą gospodarki odpadami komunalnymi są regiony gospodarki odpadami komunalnymi oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.

Na podstawie kryteriów wyznaczonych do określenia regionów gospodarki odpadami oraz instalacji regionalnych i zastępczych, a także mając na uwadze efektywność ekonomiczno - ekologiczną, województwo podzielono na 6 regionów. W związku z tym wszystkie wytworzone zmieszane odpady komunalne, selektywnie zebrane odpady zielone oraz inne bioodpady, a także pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania w granicach danego regionu muszą być również w danym regionie zagospodarowane. Natomiast odpady zebrane w sposób selektywny mogą być przetwarzane oraz zagospodarowywane poza granicami regionu, w którym zostały zebrane.

Obszar objęty opracowaniem znajduje się w regionie zachodnim Ryc. 5-1.

Ryc. 5-1 Region Zachodni Gospodarki Odpadami

Region Zachodni

Region obejmuje 20 gmin z powiatów: bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego. Gminy regionu zachodniego: Bogatynia, Bolesławiec (m), Bolesławiec (gm.), Gromadka, Gryfów Śląski, Leśna, Lubań (m), Lubań (gm.), Nowogrodzic, Olszyna, Osiecznica, Pięńsk, Platerówka, Siekierzyn, Sulików, Warta Bolesławiecka, Węgliniec, Zawidów, Zgorzelec (m), Zgorzelec (gm.). Region zamieszkuje 243 tys. mieszkańców. W 2010 r. mieszkańcy regionu wytworzyli około 74,5 tys. Mg odpadów komunalnych, w tym około 29,6 tys. Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Prognozuje się, że w 2012 r. wytworzonych zostanie ok. 41,6 tys. Mg odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, a w roku 2017 - 43,6 tys. Mg. Ilość wytworzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczona do składowania w roku 2013 wynosić będzie 14,8 tys. Mg. Prognozuje się, że w 2017 r. na terenie regionu zachodniego wytworzonych zostanie ok. 79,9 tys. Mg odpadów komunalnych, z tego:

- po uwzględnieniu założonego poziomu selektywnej zbiórki u źródła, w roku 2017, na poziomie 20,5% (tereny wiejskie) oraz 23,2% (tereny miejskie), około 79,5% wytworzonych odpadów komunalnych tj. ok. 62 069 Mg powinno zostać

przetworzonych w instalacji do termicznego lub mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów (MBP). Przy czym, po przetworzeniu odpadów w mechanicznej części instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów, około 48,5% ilości odpadów kierowana jest do części biologicznej instalacji MBP;

– po uwzględnieniu założonego poziomu selektywnego zbierania, w roku 2017 około 9,2% (tereny miejskie) oraz 6,5% (tereny wiejskie) odpadów zielonych i ulegających biodegradacji selektywnie zebranych odpadów tj. ok. 6 648 Mg powinno zostać przetworzonych w instalacji do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów;

– szacuje się, że ok. 65% strumienia zmieszanych odpadów komunalnych przyjmowanych do przetwarzania w instalacji mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów, zostanie skierowanych do składowania. Zakłada się, że przy uwzględnieniu wzrostu odsetek selektywnie zbieranych odpadów, w składzie morfologicznym zmieszanych frakcji możliwej do odzysku materiałowego będzie maleć. Zatem, prognozuje się, że w latach 2012-2017 strumień odpadów do składowania wyniesie około 244 553 Mg, natomiast w latach 2012-2023 około 446 492 Mg. Należy również zaznaczyć, że masa odpadów, kierowana do składowania po przetworzeniu, może się zmieniać w zależności od stosowanej technologii przyjętej w instalacji MBP. Przykładowo w przypadku wytwarzania paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych, do składowania będzie kierowanych mniej niż 65% odpadów trafiających na instalację MBP.

Szacuje się, że począwszy od 2017 r. zapotrzebowanie na moce przerobowe instalacji MBP będzie maleć. Oszacowana wymagana moc przerobowa instalacji MBP dla regionu zachodniego w 2012 r. wyniesie ok 63,2 tys. Mg, natomiast w 2023 r. – 50 tys. Mg, przy założeniu, iż selektywne zbieranie odpadów wzrośnie o ok. 39% masy wytworzonych odpadów komunalnych ogółem. W związku z tym w ciągu najbliższych 10 lat, instalacje MBP zmieszanych odpadów komunalnych będą stały przed koniecznością przeobrażenia się, w celu przyjmowania odpadów zbieranych selektywnie.

Tab. 5-1 Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w regionach gospodarki odpadami komunalnymi województwa dolnośląskiego – RIPOK – zał. 2 do uchwały nr XXIV/617/12 zmienionej uchwałą z dnia 8 listopada 2012 nr XXVIII/803

Region gospodarki odpadami	Rodzaj instalacji	Lokalizacja Instalacji
Region zachodni	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych – MBP	ul. Bazaltowa 1 59-800 Lubań
	Przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów - Kompostownia	ul. Bazaltowa 1 59-800 Lubań
		Trzebień, ul. Spacerowa 24, 59-700 Bolesławiec
		ul. Zgorzelecka, 59-920 Bogatynia
	Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych -Składowisko	ul. Bazaltowa 1 59-800 Lubań
Trzebień, Spacerowa 24, 59-700 Bolesławiec		

Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów gospodarki odpadami komunalnymi, występujące w regionie zachodnim scharakteryzowano w poniższej tabeli.

Tab. 5-2 Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów gospodarki odpadami – IŻ – zał. 3 do uchwały nr XXIV/617/12 zmienionej uchwałą z dnia 8 listopada 2012 nr XXVIII/803/2012

Region gospodarki odpadami	Rodzaj instalacji	Lokalizacja Instalacji
Region zachodni	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych	ul. Bazaltowa 1 59-800 Lubań
		Lubków 63, 59-720 Raciborowice Górne
		Jędrzychowice, 59-900 Zgorzelec
	Przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów - Kompostownia	Lubków 63, 59-720 Raciborowice Górne
	Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych -Składowisko	ul. Zgorzelecka, 59-920 Bogatynia
		59-726 Świętoszów
		Raciborowice Dolne 59-720 Raciborowice Górne
		Stojanów, 59-900 Zgorzelec
		Jędrzychowice, 59-900 Zgorzelec

5.6.1 Odpady komunalne

Stan wyjściowy

Zgodnie z ustawą o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 roku (Dz. U. 2013 poz. 21) odpady komunalne definiuje się jako:

„odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”.

Zgodnie z zapisami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami w strumieniu odpadów niesegregowanych wyróżniamy:

- odpady kuchenne ulegające biodegradacji,
- odpady zielone,
- papier i tekturę,
- opakowania wielomateriałowe,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- metale,
- odzież, tekstylia,
- drewno,

odpady niebezpieczne

oraz odpady wytwarzane nieregularnie tj.: odpady wielkogabarytowe i odpady powstające w wyniku wykonywania tzw. usług komunalnych tj. odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady z targowisk. Ponadto,

w strumieniu odpadów komunalnych występują również: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz odpady remontowo – budowlane.

Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy

Łączna masa zebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Zgorzelec w 2011 r. wynosiła 1 013,58 Mg, natomiast w roku 2012 łącznie zebrano 1 382,71 Mg odpadów. Ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych na terenie gminy przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 5-3 Ilości zmieszanych odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy Zgorzelec w latach 2011 – 2012 – wg GUS

ODPADY KOMUNALNE		Rok 2011	Rok 2012
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku			
ogółem	Mg	1 013,58	1 840,88
z gospodarstw domowych	Mg	712,64	1 382,71
z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	86,6	167,2

Identyfikacja głównych zagrożeń i problemów

- niewystarczający postęp w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych,
- niska świadomość społeczeństwa dotycząca zagadnień związanych z gospodarką odpadami,
- wysokie koszty nowoczesnych rozwiązań technologicznych prowadzących do minimalizacji wytwarzanych odpadów.

Cele ekologiczne do 2020 roku

Cele główne

1. Gospodarowanie odpadami w oparciu o regionalne i zastępcze instalacje do przetwarzania odpadów.
2. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
3. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów.
4. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
5. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.
6. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie kompleksowych i racjonalnych metod gospodarowania odpadami.

Cele szczegółowe

1. Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych najpóźniej do roku 2013 oraz systemem selektywnego zbierania odpadów wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku.
2. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - w 2013 r. nie więcej niż 50%,
 - w 2020 r. nie więcej niż 35%.
3. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych do końca 2020 roku. Natomiast dla roku 2013 przyjęto następujące poziomy selektywnego zbierania:
 - papieru i tektury - 15%,
 - szkła – 25%,
 - metali – 15%,
 - tworzyw sztucznych – 15%.
4. Wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujący poziom systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych:
 - rok 2013: 25%
 - rok 2020: 50%
5. Wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych:
 - rok 2020: 70%
6. Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych:
 - rok 2013: 10%
 - rok 2020: 50%
7. Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji kuchennych i ogrodowych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów:
 - rok 2020: 20%
8. Selektywne zbieranie odpadów z terenów zielonych. Zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów:
 - rok 2013: 70%
 - rok 2020: 90%

Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku.

Strategia realizacji celu

Plan redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów. Mając na uwadze konieczność zmniejszenia ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji, na podstawie prognozowanych zmian wytwarzania tych odpadów, określono redukcję odpadów ulegających biodegradacji.

Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie dolnośląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2013 r. nie więcej niż 50%, w 2020 r. nie więcej niż 35%.

System gospodarki odpadami zawierających frakcje ulegające biodegradacji:

1. Wdrażanie systemu zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji wymaga podjęcia kompleksowych działań informacyjno – edukacyjnych w tym zakresie.
2. Powstające w gospodarstwach domowych odpady ulegające biodegradacji powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane przez mieszkańców we własnym zakresie np. poprzez kompostowanie w przydomowych kompostownikach.
3. Odpady ulegające biodegradacji powinny być zbierane w sposób selektywny, co pozwala na pozyskanie surowca o odpowiedniej czystości. Wprowadzenie zbierania selektywnego, musi być jednak poprzedzone odpowiednimi działaniami edukacyjnymi.
4. Odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz odpady kuchenne i ogrodowe ulegające biodegradacji powinny być zbierane w sposób selektywny i kierowane do kompostowni odpadów, gdzie przetworzone zostaną na kompost. Odpady te, wraz z innymi odpadami ulegającymi biodegradacji mogą być również poddane procesowi fermentacji, celem uzyskania biogazu.
5. Odpady zmieszane o wysokiej zawartości odpadów ulegających biodegradacji, powinny zostać poddane biologicznym lub termicznym procesom przekształcania. Preferowane będą metody pozwalające na pozyskanie energii z tych odpadów.
6. Odpady ulegające biodegradacji typu komunalnego mogą być wspólnie zagospodarowywane z odpadami biodegradowalnymi z przemysłu oraz z rolnictwa.

Przyjęte do realizacji kierunki działań

1. Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
2. Prowadzenie przez gminę kontroli rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.
3. Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania

oraz odzyskiwanie energii elektrycznej i/lub ciepłej w procesie pozyskiwania biogazu z kwater składowania odpadów.

4. Zachęcanie inwestorów publicznych i prywatnych do udziału w realizacji inwestycji strategicznych zgodnie z planami gospodarki odpadami.

5. Prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych:

- a. odpady z pielęgnacji terenów zielonych,
 - odpady ulegające biodegradacji kuchenne i ogrodowe papier i tektura,
 - odpady opakowaniowe ze szkła,
 - tworzywa sztuczne,
 - metale,
 - zużyte baterie i akumulatory,
 - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - odpady niebezpieczne,
 - odpady wielkogabarytowe,
 - przeterminowane lekarstwa,
 - zużyte opony,
 - odpady budowlane remontowe.

Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne.

6. Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów.

7. Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez promowanie kompostowania przydomowego.

Gospodarka odpadami komunalnymi w województwie dolnośląskim opiera się na regionalnych i zastępczych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych działających w poszczególnych regionach. Na obszarze województwa dolnośląskiego wyznacza się 6 regionów gospodarki odpadami. Odpady komunalne zmieszane, pozostałości z sortowni odpadów komunalnych przeznaczone do składowania oraz odpady zielone muszą być zbierane i przetwarzane w ramach regionu, w którym zostały wytworzone.

8. Stosowane w regionach instalacje, ich przepustowość oraz wyposażenie muszą gwarantować realizację zakładanych dla województwa dolnośląskiego celów w zakresie gospodarowania odpadami.

9. Obsługa regionu powinna zapewniać co najmniej następujący zakres usług:

- mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- składowanie odpadów pozostałych po procesach ich przetwarzania,
- kompostowanie odpadów z pielęgnacji terenów zielonych oraz kuchennych i ogrodowych,

- sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie),
- zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalnie),
- zakład przetwarzania odpadów budowlanych (opcjonalnie).

10. Stosowanie technologii spełniających kryteria BAT.

11. Składowiska spełniające wszystkie wymogi prawa oraz odpowiedni stopień ekonomiczności mogą funkcjonować do czasu ich wypełnienia lub obowiązywania odpowiednich zezwoleń.

12. Monitorowanie zadań i celów wynikających z WPGO oraz wspieranie działań związanych z badaniem charakterystyki odpadów.

6 Prognozowany stan środowiska w 2020 roku

Rozwój gospodarczo - społeczny gminy oraz podjęte prace mają na celu ograniczenie antropopresji oraz ogólne polepszenie stanu środowiska naturalnego.

Realizacja przyjętej strategii ochrony środowiska pozwoli na uzyskanie równowagi między rozwojem gospodarczym, a wymogami ochrony środowiska oraz doprowadzi do określonego stanu środowiska. Poniżej przedstawiono ogólną prognozę stanu środowiska w 2020 roku, w ujęciu poszczególnych elementów środowiska (woda, powietrze, powierzchnia ziemi itp.). Należy jednak podkreślić, że określenie spodziewanego stanu środowiska w ujęciu uwzględniającym zapisy "Prawa ochrony środowiska" i "Prawa wodnego" w chwili obecnej jest niezmiernie trudne co spowodowane jest m. in. niepewnością, co do rzeczywistego zaangażowania środków finansowych, w tym pomocowych UE.

Na stan środowiska w mieście decydujący wpływ będą miały: system transportowy, sektor komunalny oraz energetyka, a w mniejszym stopniu przemysł.

Działania samorządów, podmiotów i instytucji oraz społeczności lokalnych powinny być skierowane na:

- Rozwój infrastruktury gospodarki wodno - ściekowej (budowę i modernizację systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków dotyczącej systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę).
- Zrównoważony rozwój systemu transportowego (ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych i emisji hałasu).
- Wprowadzanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w sektorze energetyki.
- Korzystanie z ekologicznych źródeł energii cieplnej (w energetyce zawodowej i indywidualnych gospodarstwach).
- Zrównoważony rozwój turystyki i rekreacji.
- Edukację ekologiczną.

- Gospodarkę odpadami komunalnymi.

6.1 Edukacja ekologiczna

Przewiduje się, że działania edukacyjne w zakresie kształtowania postaw ekologicznych mieszkańców będą coraz bardziej efektywne i zmienią stosunek do środowiska przyrodniczego. Łatwiejszy dostęp do informacji o środowisku może spowodować zmniejszenie się potencjalnych konfliktów społecznych oraz większe zaangażowanie mieszkańców w lokalne działania na rzecz utrzymania czystości środowiska, w którym żyją.

6.2 Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe

Należy przewidzieć, iż stan środowiska przyrodniczego będzie narażony na wiele czynników związanych z rozwojem gospodarczym gminy. Duży wpływ na zmiany przyrodnicze będzie miał rozwój transportu drogowego, niekontrolowana gospodarka odpadami oraz brak uregulowań przestrzennych w najważniejszych dokumentach planistycznych. W najbliższych latach niezbędny jest nacisk na ochronę środowiska przyrodniczego w zakresie powiększania ogólnej powierzchni obszarów prawnie chronionych oraz systematyczne opracowywanie i wdrażanie planów ochrony przyrody na tych obszarach.

Ważnym zadaniem dla Polski jest zwiększenie lesistości do 30% powierzchni kraju w 2020 r. Sama gmina charakteryzuje się niskim procentem lesistości – ok. 15,9%. Z tego względu należy podjąć działania mające na celu zwiększenie zalesiania, aby ograniczyć nierównomierny rozkład lesistości.

Poza tym krajobraz będzie wymagał w najbliższej perspektywie szczególnej ochrony i zaangażowania samorządu ze względu na możliwość zwiększenia rozwoju zrównoważonej turystyki i rekreacji.

Przewiduje się także, że w perspektywie najbliższych lat podniesie się tożsamość regionalna wśród mieszkańców, co będzie się przejawiało kontynuowaniem dawnych tradycji i zwyczajów regionu oraz ogólnej promocji walorów kulturowych. Wzrośnie również atrakcyjność obiektów o charakterze zabytkowym i historycznym w wyniku podejmowanych prac konserwatorskich.

6.3 Gleby

Stan jakości gleb użytkowanych rolniczo będzie się systematycznie poprawiał ze względu na coraz większą świadomość rolników ochrony gleb i nowe możliwości pozyskiwania dotacji finansowych ze środków UE w postaci programów rolno - środowiskowych. Przestrzeganie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk przyczyni się do ochrony gleb najwyższej jakości, a dzięki racjonalnemu gospodarowaniu zostaną zachowane wartości przyrodnicze.

Ze względu na rolniczy charakter gminy problemem dla środowiska glebowego może stać się nadmierne nawożenie mineralne pól uprawnych powodujące kumulację zanieczyszczeń głównie związkami azotu.

6.4 Kopaliny

W wyniku wyznaczenia granic obszarów przeznaczonych do eksploatacji przewiduje się, że wydobycie surowców mineralnych, zasobów wody i energii oraz ich wykorzystanie będzie prowadzone w sposób racjonalny tzn. w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju. Należy w tym zakresie uwzględnić interes społeczności lokalnej oraz koszty środowiskowe. Program ochrony środowiska jest narzędziem, które powinno umożliwiać samorządowi gminnemu uzyskiwanie wpływu (opinia) na etapie pozyskiwania koncesji.

Mimo to, na terenie gminy istnieje zagrożenie dewastacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego na skutek eksploatacji surowców mineralnych. Tereny zdegradowane, zwłaszcza w rejonie eksploatacji kruszyw, będą stopniowo poddawane rekultywacji. Przewiduje się, że na tych terenach zostaną przywrócone naturalne walory przyrodnicze, które wpłyną pozytywnie na kształt krajobrazu.

6.5 Zasoby wodne

Należy przewidywać, iż uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej zmniejszy stopień zagrożenia wód podziemnych jednocześnie wpływając na poprawę jakości wód powierzchniowych. Kompleksowy system selektywnej gospodarki odpadowej ograniczy dopływ substancji zanieczyszczających wody, co w rezultacie zmniejszy udział wód pozaklasowych. Właściwie prowadzona gospodarka rolna przyczyni się do ograniczenia odpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych, dzięki kontynuacji budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę. Ponadto przestrzeganie kodeksu dobrych praktyk zapewni lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin.

6.6 Powietrze atmosferyczne

Priorytetem w działaniach na rzecz środowiska przyrodniczego jest poprawa jakości i czystości powietrza poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów do atmosfery. Najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz dyrektyw unijnych. Niezależnie od tych zobowiązań Polska ratyfikowała Konwencję Ramową ONZ (1992 r.) i podpisała Protokół z Kioto (1997 r.). Tym samym Polska zadeklarowała się do zredukowania emisji gazów cieplarnianych w okresie 2008-2012 o co najmniej 5% w stosunku do poziomu tej emisji w 1990 r. Wspólnota Europejska przyjęła w Kioto zobowiązanie ograniczenia emisji o 8% do 2008 r., a do 2020 r. o 20-40%.

W obszarze gminy należy przewidywać, iż ogólny stan jakości powietrza nie ulegnie pogorszeniu. Prognozuje się zmniejszenie ilości stężeń substancji w powietrzu dla obszarów o największym zagrożeniu. Mimo optymistycznych prognoz dla tego obszaru należy zwrócić

szczególną uwagę na szybki wzrost rozwoju transportu drogowego. Jest on obecnie podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza.

Poziom zagrożenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do roku 2020 będzie się stopniowo pogarszał ze względu na wzrost liczby pojazdów spalinowych, dlatego sfera ta będzie wymagała szczególnego zaangażowania ze strony władz i ciągłego kontrolowania stanu emisji zanieczyszczeń.

Polska zobowiązała się także do tego, aby udział odnawialnych źródeł energii w 2020 r. wynosił 14% (wg Komisji Europejskiej udział powinien być nie mniejszy niż 15%). Realizacja tych celów będzie możliwa tylko dzięki szerokiej promocji korzystania z tych źródeł, wraz z zachętami ekonomicznymi i organizacyjnymi.

Niezwykle istotnym argumentem przemawiającym za wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii jest użytkowanie ich bez degradacji środowiska oraz niewyczerpalność ich zasobów. Rada Europejska przyjęła, że w 2020 r. udział odnawialnych źródeł w produkcji energii wyniesie co najmniej 20% i o tyleż samo wzrośnie efektywność energetyczna.

6.7 Hałas

Zrównoważony rozwój systemu transportowego znacznie ograniczy emisję hałasu, co doprowadzi do osiągnięcia zgodności prawnej w zakresie poziomu hałasu w najbardziej newralgicznych miejscach.

6.8 Promieniowanie elektromagnetyczne

Nie przewiduje się, aby w najbliższych latach problem z polami elektromagnetycznymi w gminie pogłębiał się. Wzrost świadomości społeczeństwa powinien wpłynąć na ograniczenie nawet niewielkich zagrożeń wynikających z ich oddziaływania. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska będzie kontynuował w tym zakresie monitoring w kolejnych latach.

6.9 Awarie

Przewiduje się stałe kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom na terenie gminy. Do działań podstawowych, które należy zrealizować w przeciągu najbliższych lat należy zaliczyć wyznaczenie i kontrolę tras przewozu substancji niebezpiecznych, w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo na drogach, w środowisku i dla mieszkańców.

6.10 Gospodarka odpadami

Dyrektywa „ramowa” Nr 2008/98/WE w sprawie odpadów wyznaczyła hierarchię postępowania z odpadami, która ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów oraz gospodarowanie odpadami. Zasadniczymi działaniami są:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- przygotowanie ich do ponownego użycia,
- recykling,
- inne metody odzysku odpadów, np. odzysk energii oraz jako działanie finalne – składowanie opadów.

Jest to metoda finalnego unieszkodliwiania odpadów po zastosowaniu wcześniejszych działań i powinna być traktowana jako ostateczność. Większość działań chociaż zapisana w ustawach i rozporządzeniach zgodnie z prawem, a także w kolejnych planach gospodarki, miała niewielkie szanse powodzenia z uwagi na brak instrumentów do ich realizacji.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego życia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła powinien wynieść co najmniej 50% wagowo, a odpadów budowlanych i rozbiórkowych co najmniej 70% wagowo.

Ponadto, od 2016 r., zgodnie z rozporządzeniem Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. 2013, poz. 38) nie będzie można deponować na składowiskach odpadów zawierających więcej niż 5% węgla organicznego i posiadających ciepło spalania powyżej 6 MJ/kg. Odpady komunalne muszą więc być przetworzone w instalacjach w sposób zapewniający możliwość końcowego unieszkodliwiania na składowisku.

Wg Dyrektywy Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy będzie zachodziła konieczność, do 2020 roku, przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, plastik i szkło z gospodarstw domowych.

Od roku 2012 obowiązuje rozporządzenie (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów (Dz. U. z 2012 Poz. 676)) precyzyjnie określające efektywność systemu zagospodarowania odpadów w latach od 2012 do 2020 która prezentuje się następująco:

16 lipca 2013	50%
2014	50%
2015	50%
2016	45%
2017	45%
2018	40%
2019	40%
16 lipca 2020	35%

7 Plan operacyjny na lata 2013 – 2016

Racjonalne, perspektywistyczne planowanie i zarządzanie polityką ekologiczną na szczeblu gminnym jest możliwe jedynie poprzez określenie działań inwestycyjnych

w zakresie szeroko rozumianej ochronie środowiska i zatwierdzenie przez Radę Gmin. Dokumentem, który skupia m.in. działania ekologiczne na omawianym terenie jest przyjęta uchwałą nr 266/2013 w dniu 5 sierpnia 2013 r. Wieloletnia Prognoza Finansowa. W oparciu o zatwierdzone działania inwestycyjne gminy Zgorzelec opracowano czteroletni Plan operacyjny obejmujący lata 2013-2016.

Plan operacyjny zawiera listę zadań, w tym zadań ekologicznych, zgłoszonych według priorytetów do wieloletniego planu inwestycyjnego gminy. Analizę dokonano w ramach następujących obszarów tematycznych:

- Przyroda i krajobraz;
- Turystyka;
- Wody (w tym gospodarka wodno - ściekowa, melioracje, ochrona przeciwpowodziowa);
- Powietrze atmosferyczne i klimat;
- Transport drogowy;
- Edukacja ekologiczna;
- Kultura;
- Monitoring;
- Hałas i pole elektromagnetyczne;
- Inne.

Inny materiał źródłowy stanowią ankiety wypełnione przez samorząd gminny.

Zaproponowana lista zadań i czynności nie wyczerpuje wszystkich przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, nie zamyka też możliwości realizowania innych działań charakteryzujących się mniejszym zakresem.

PRZYRODA I KRAJOBRAZ

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 5 zadań na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zadania te dotyczą głównie nasadzeń drzew i krzewów na terenie gminy oraz ich pielęgnacji.

Tab. 7-1 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie przyrody i krajobrazu na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

PRZYRODA I KRAJOBRAZ - Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Nasadzenia drzew i krzewów na terenie gminy				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		5	5	5	5	20
	Źródła finansowania	Środki własne				
Uwagi	Zadanie własne					
	Suma kosztów	20				
2.	Przedsięwzięcie	Zabiegi pielęgnacyjne drzew i krzewów				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				

PRZYRODA I KRAJOBRAZ - Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		4,5	5	5	5	19,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	19,5				
3.	Przedsięwzięcie	Zakup kosiarki samojezdnej do utrzymania terenów zielonych we wsi Gozdanin				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		6	-	-	-	6
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	6				
4.	Przedsięwzięcie	Zakup traktorka samobieżnego do koszenia terenów zielonych we wsi Koźmin				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		7,5	-	-	-	7,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	7				
5.	Przedsięwzięcie	Zakup traktorka samobieżnego wraz z osprzętem do koszenia i utrzymania terenów zielonych we wsi Osiek Łużycki				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		8,5	-	-	-	8,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	8,5				
	Ogółem przyroda i krajobraz	61				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

TURYSTYKA

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 3 zadania na rzecz rozwoju turystyki na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zadania te będą dotyczyły zagospodarowania turystycznego pogranicza polsko – czeskiego w ramach Programu „Przygoda z Nysą”.

Tab. 7-2 Plan operacyjny na lata 2009-2012 w zakresie turystyki na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

TURYSTYKA						
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko – niemieckiego – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach	2013	2014	2015	2016	Razem

TURYSTYKA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	2013-2016	1 460	-	-	-	1 460
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne				
	Uwagi	Zadanie koordynowane				
	Suma kosztów	1 460				
2.	Przedsięwzięcie	Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko – niemieckiego – etap II i III				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		2 054,	2 000	-	-	4 054
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne				
	Uwagi	Zadanie koordynowane				
	Suma kosztów	4 054				
3.	Przedsięwzięcie	Przygoda z Nysą – zagospodarowanie turystyczne pogranicza polsko – niemieckiego – etap IV				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	-	2 000	2 000
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne				
	Uwagi	Zadanie koordynowane				
	Suma kosztów	2 000				
	Ogółem turystyka	7 514				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

WODY

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 5 zadań na rzecz ochrony środowiska wodnego na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 7-3 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony środowiska wodnego na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

WODY		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
1.	Przedsięwzięcie	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków				
	Jednostki realizujące	NGPiR				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	100	100	100	300
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	300				
2.	Przedsięwzięcie	Modernizacja i przebudowa regionalnego ujęcia wody we wsi Spytków				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		3,9	-	-	-	3,9
Źródła finansowania	Środki własne					

WODY		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3,9				
3.	Przedsięwzięcie	Konserwacja i utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych i rowów melioracyjnych				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		50	70	80	100	300
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	300				
4.	Przedsięwzięcie	Dofinansowanie Gminnej Spółki Wodno - Melioracyjnej				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	30	30	30	90
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	90				
5.	Przedsięwzięcie	Budowa kanalizacji sanitarnej w Żarskiej Wsi				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	-	8 000	8 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	8 000				
	Ogółem wody	8 693,9				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 1 zadanie na rzecz ochrony powietrza atmosferycznego na terenie gminy w latach 2013-2016. Zostało ono przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 7-4 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony środowiska wodnego na terenie gm Zgorzelec (w tys. zł)

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
1.	Przedsięwzięcie	Zakup i montaż kolektorów słonecznych				
	Jednostki realizujące	NGPiR				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	150	150	150	450
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne, budżet państwa				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	450				
	Ogółem powietrze atmosferyczne	450				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

TRANSPORT DROGOWY

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 17 zadań związanych z budową i przebudową dróg na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Jednym z działań priorytetowych gminy jest poprawa stanu dróg gminnych stanowiących międzynarodowy węzeł tranzytowy. Gmina Zgorzelec przewidziała znaczną część budżetu na zadania związane z modernizacją dróg gminnych.

Tab. 7-5 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie transportu drogowego na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

TRANSPORT Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109153D w Łagowie o dł. 1022 m wraz z budową oświetlenia				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	50	1 500		1 550
	Źródła finansowania	Środki własne, NPRDL				
	Uwagi	Zadanie własne				
Suma kosztów		1 550				
2.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109143D w Koźlicach o dł. 1 000 m				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	50	1 000		1 050
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
Suma kosztów		1 050				
3.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109175D w Sławnikowicach o dł. 2 350 m				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	50	1 200	-	1 250
	Źródła finansowania	Środki własne, NPRDL				
	Uwagi	Zadanie własne				
Suma kosztów		1 250				
4.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109121D w Gozdaninie o dł. 840 m wraz z budową oświetlenia				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	50	700	-	750
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
Suma kosztów		750				
5.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109131D w Jerzmannkach o dł. 1 100 m				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	50	1 100	-	1 150
	Źródła finansowania	Środki własne, NPRDL				
	Uwagi	Zadanie własne				

TRANSPORT Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	Suma kosztów	1 150				
6.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109167D w Ręczynie o dł. 420 m				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	30	500	-	530
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	530				
7.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109161D w Łomnicy o dł. 580 m				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	30	400	-	430
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	430				
8.	Przedsięwzięcie	Budowa nowych obwodów oświetlenia drogowego w gminie Zgorzelec				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	500	500	500	1 500
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 500				
9.	Przedsięwzięcie	Przebudowa istniejących obwodów oświetlenia drogowego na energooszczędne				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	100	200	200	500
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	500				
10.	Przedsięwzięcie	Przebudowa chodników wzdłuż drogi gminnej na osiedlu w Żarskiej Wsi – etap III				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		80	-	-	-	80
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	80				
11.	Przedsięwzięcie	Wykonanie barierek ochronnych przy drodze gminnej w miejscowości Jędrzychowice – etap II				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		4	-	-	-	4
	Źródła finansowania	Środki własne				

TRANSPORT Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4				
12.	Przedsięwzięcie	Przebudowa drogi gminnej nr 109155 we wsi Łagów				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		65	-	-	-	65
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	65				
13.	Przedsięwzięcie	Przebudowa dróg wewnętrznych w Gronowie, Sławnikowicach, Łagowie, Ręczynie, Kostrzynie i Tylicach				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		70	-	-	-	70
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	70				
14.	Przedsięwzięcie	Budowa oświetlenia drogowego w Tylicach – etap VII				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		71	-	-	-	71
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	71				
15.	Przedsięwzięcie	Budowa oświetlenia drogowego w Koźminie				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		71	-	-	-	71
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	71				
16.	Przedsięwzięcie	Przebudowa systemu oświetlenia drogowego (ze słupów dzierżawionych na nowe lampy oświetleniowe) we wsi Kostrzyna, Spytków, Reczyn, Jerzmanki, Łagów, Gronów, Sławnikowice, Jedrzychowice				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		40	-	-	-	40
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	40				
17.	Przedsięwzięcie	Wymiana oświetlenia drogowego w Białogórze				
	Jednostki realizujące	Wydział Spraw Obywatelskich, Organizacyjnych i Drogownictwa				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		25	-	-	-	25

TRANSPORT		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	25				
18.	Przedsięwzięcie	Zakup i montaż wiat przystankowych (10 wiat rocznie)				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		35	29	29	29	122
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	122				
	Ogółem transport	8 858				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

EDUKACJA EKOLOGICZNA

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 6 zadań związanych z edukacją ekologiczną na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 7-6 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie edukacji ekologicznej na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

EDUKACJA EKOLOGICZNA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
1.	Przedsięwzięcie	Wydawanie ulotek, plakatów dotyczących segregacji odpadów				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		3	3	3	3	12
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	12				
2.	Przedsięwzięcie	Nauka segregacji odpadów w przedszkolach i szkołach				
	Jednostki realizujące	Gimnazjum, Szkoły Podstawowe, Przedszkola Publiczne				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	5	5	10
	Źródła finansowania	Budżet gminy				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	10				
3.	Przedsięwzięcie	Organizacja zajęć edukacyjnych, konferencji, szkoleń i szkółach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	3	3	3	9
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	9				
4.	Przedsięwzięcie	Konkursy fotograficzne promujące przyrodę gminy				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				

EDUKACJA EKOLOGICZNA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	1,5	2	3	6,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	6,5				
5.	Przedsięwzięcie	Konkursy z zakresu ochrony środowiska dla dzieci i młodzieży				
	Jednostki realizujące	Gimnazjum, Szkoły Podstawowe, Przedszkola Publiczne				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		1	1	1	1	4
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4				
6.	Przedsięwzięcie	Zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej realizowane przez szkoły (m. in. udział w akcji „Sprzątanie świata”, wycieczki dydaktyczne, rajdy, konkursy, spotkania z osobami związanymi z ochroną przyrody, segregacja odpadów)				
	Jednostki realizujące	Gimnazjum, Szkoły Podstawowe, Przedszkola Publiczne				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		3	3	3	3	12
	Źródła finansowania	Budżet gminy				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	12				
	Ogółem edukacja ekologiczna	53,5				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

KULTURA

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 36 zadań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego na terenie gminy w latach 2013-2016, które zostało przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 7-7 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

KULTURA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
1.	Przedsięwzięcie	Renowacja założenia Pałacowo-Parkowego w Kunowie wraz z adaptacją na cele kulturalno-społeczne				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	4 000	4 000	8 000
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	8 000				
2.	Przedsięwzięcie	Budowa świetlicy wiejskiej w Spytkowie				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		5	1 000	-	-	1 005

KULTURA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 005				
3.	Przedsięwzięcie	Budowa świetlicy wiejskiej w Ręczynie wraz z zapleczem sportowo – rekreacyjnym				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		5	1 000	-	-	1 005
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 005				
4.	Przedsięwzięcie	Budowa świetlicy wiejskiej w Gozdaninie				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		25	-	-	1 000	1 025
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 025				
5.	Przedsięwzięcie	Kompleksowy program budowy miejsc przyjaznych dzieciom w gminie Zgorzelec				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	500	500	500	1 500
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 500				
6.	Przedsięwzięcie	Budowa świetlicy wiejskiej w Jędrzychowicach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		350	100	-	-	450
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	450				
7.	Przedsięwzięcie	Budowa świetlicy wiejskiej w Koźminie wraz z zapleczem sportowo - rekreacyjnym				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		626	-	-	-	626
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	626				
8.	Przedsięwzięcie	Europejskie Centrum Edukacyjno – Kulturalne Zgorzelec/Goerlitz Meetingpoin Music Messiaen – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach	2013	2014	2015	2016	Razem

KULTURA						
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	2013-2014	33	34	-	-	67
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	67				
9.	Przedsięwzięcie	Budowa przedszkola				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	-	4 000	4 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4 000				
10.	Przedsięwzięcie	Budowa hali sportowej wraz z zagospodarowaniem otoczenia Szkoły Podstawowej w Trójcy				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	-	4 000	4 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4 000				
11.	Przedsięwzięcie	Budowa kompleksu boisk przy SP w Osieku Łużyckim				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	-	3 000	3 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3 000				
12.	Przedsięwzięcie	Budowa boisk przy Gimnazjum w Jerzmannkach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	1 000	-	1 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1 000				
13.	Przedsięwzięcie	„Magiczna Górka – budowa stoku narciarskiego w Spytkowie				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	1 500	1 500	3 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3 000				
14.	Przedsięwzięcie	„Krasnoludki – przedszkole bez granic” – adaptacja pomieszczeń wraz z małą architekturą				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach	2013	2014	2015	2016	Razem

KULTURA						
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	2013-2014	3 245	-	-	-	3 245
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3 245				
	Przedsięwzięcie	Zagospodarowanie centrum wsi Kunów – etap II				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
15.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		39	2 000	-	-	2 039
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	2 039				
	Przedsięwzięcie	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Jędrzychowicach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
16.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		350	-	-	-	350
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	350				
	Przedsięwzięcie	Przebudowa i modernizacja placu zabaw w Trójcy				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
17.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		5	-	-	-	5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	5				
	Przedsięwzięcie	Wykonanie wiaty ogrodowej we wsi Koźlice				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
18.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		4,2	-	-	-	4,2
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4,2				
	Przedsięwzięcie	Zakup 12 zestawów ław i stołów dla wsi Przesieczany				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
19.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		3,6	-	-	-	3,6
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3,6				
	Przedsięwzięcie	Zakup pawilonów wraz z kompletem ław i stołów dla wsi Żarska Wieś				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
20.	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		7,8	-	-	-	7,8

KULTURA		Przedsięwzięcia inwestycyjne				
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	7,8				
21.	Przedsięwzięcie	Doposażenie placu zabaw w miejscowości Ręczyn (zakup i montaż urządzeń oraz sprzętu)				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		1,9	-	-	-	1,9
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1,9				
22.	Przedsięwzięcie	Budowa wiaty drewnianej we wsi Kostrzyna				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		1,8	-	-	-	1,8
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	1,8				
23.	Przedsięwzięcie	Budowa garażu przy świetlicy wiejskiej w Gronowie				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		197	-	-	-	197
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	197				
24.	Przedsięwzięcie	Modernizacja i przebudowa świetlicy wiejskiej w Jerzmankach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		15	-	-	-	15
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	15				
25.	Przedsięwzięcie	Zakup nagłośnienia do świetlicy wiejskiej w Trójcy				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		4,6	-	-	-	4,6
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4,6				
26.	Przedsięwzięcie	Zakup specjalistycznego wyposażenia do świetlicy w Tylicach (w tym: na potrzeby zajęć w ramach działalności świetlicy socjalno-środowiskowej)				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach	2013	2014	2015	2016	Razem

KULTURA						
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	2013-2014	5,2	-	-	-	5,2
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	5,2				
27.	Przedsięwzięcie	Modernizacja infrastruktury technicznej w świetlicach wiejskich w Sławnikowicach, Gronowie, Trójcy, Białogórze i Przesieczanach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		34	-	-	-	34
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	34				
28.	Przedsięwzięcie	Budowa ogrodzenia boiska sportowego we wsi Białogórze – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		11,1	-	-	-	11,1
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	11,1				
29.	Przedsięwzięcie	Budowa oświetlenia obiektu sportowego we wsi Jędrzychowice – etap I (prace projektowe)				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		37	-	-	-	37
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	37				
30.	Przedsięwzięcie	Budowa boiska sportowego do koszykówki i siatkówki we wsi Kunów – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		11,1	-	-	-	11,1
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	11,1				
31.	Przedsięwzięcie	Budowa boiska sportowego do siatkówki we wsi Niedów – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		3,5	-	-	-	3,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3,5				
32.	Przedsięwzięcie	Zakup koszy na boisko sportowe do koszykówki w Tylicach				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				

KULTURA						
Przedsięwzięcia inwestycyjne						
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		6	-	-	-	6
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	6				
33.	Przedsięwzięcie	Zagospodarowanie placu zabaw (zakup i montaż sprzętu) na terenie boiska obiektu sportowego w Łagowie – etap II				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		5	-	-	-	5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	5				
34.	Przedsięwzięcie	Ogrodzenie boiska sportowego do koszykówki w Radomierzycach – etap I				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		3,5	-	-	-	3,5
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	3,5				
35.	Przedsięwzięcie	Budowa lodowiska w Łagowie				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		346	-	-	-	346
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	346				
36.	Przedsięwzięcie	Zagospodarowanie osiedla w Tylicach – etap I i II				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2014	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	-	2 000	2 000	4 000
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	4 000				
	Ogółem kultura	39 015,3				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

MONITORING

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 3 zadania związane z monitoringiem na terenie gminy w latach 2013 - 2016, które zostało przedstawione w tabeli poniżej. Gmina w najbliższych latach będzie wdrażać Program Systemu Informacji Przestrzennej, na bazie którego będzie opierał się m.in. dostęp do informacji o środowisku.

Tab. 7-8 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie monitoringu na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

MONITORING Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Budowa Systemu Informacji Przestrzennej (GIS) w Gminie Zgorzelec				
	Jednostki realizujące	Wydział Oświaty, Promocji i Rozwoju				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	25	25	25	75
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne, budżet państwa				
Uwagi	Zadanie własne					
Suma kosztów		75				
2.	Przedsięwzięcie	Monitorowanie stanu środowiska na podstawie dostępnych wyników badań				
	Jednostki realizujące	Zarządcy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		30	30	30	30	120
	Źródła finansowania					
Uwagi	Zadanie własne					
Suma kosztów		120				
3.	Przedsięwzięcie	Monitoring stanu powietrza, wód, ścieków, gleb, hałasu, gospodarki odpadami				
	Jednostki realizujące	WIOŚ				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	10	12	12	36
	Źródła finansowania					
Uwagi	Zadanie koordynowane					
Suma kosztów		36				
Ogółem monitoring		231				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

HAŁAS I POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano 2 zadania związane z hałasem i polem elektromagnetycznym na terenie gminy w latach 2013 - 2016, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 7-9 Plan operacyjny na lata 2013-2016 w zakresie hałasu i pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

HAŁAS I POLA ELEKTROMAGNETYCZNE – Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Wydawanie decyzji administracyjnych ograniczających poziom hałasu				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		2	2	2	2	8
	Źródła finansowania	Środki własne				
Uwagi	Zadanie własne					
Suma kosztów		8				
2.	Przedsięwzięcie	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne				

Jednostki realizujące	WIOŚ				
	2013	2014	2015	2016	Razem
Koszty planowane w latach 2013-2016	-	12	12	12	36
Źródła finansowania					
Uwagi	Zadanie koordynowane				
Suma kosztów	36				
Ogółem hałas i pola elektromagnetyczne	44				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA ZGŁOSZONE DO REALIZACJI W LATACH 2013 – 2016

W Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej przewidziano ponadto 2 dodatkowe zadania w latach 2013 – 2016. Zadania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab. 7-10 Inne zadania ujęte w planie operacyjnym na lata 2013-2016 na terenie Gminy Zgorzelec (w tys. PLN)

INNE PRZEDSIĘWZIĘCIA - Przedsięwzięcia inwestycyjne						
1.	Przedsięwzięcie	Usuwanie i zagospodarowanie wyrobów zawierających azbest				
	Jednostki realizujące	Urząd Gminy				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		-	30	30	30	90
	Źródła finansowania	Środki własne, fundusze strukturalne, budżet państwa, dofinansowania				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	90				
2.	Przedsięwzięcie	Budowa placów do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Gminy Zgorzelec				
	Jednostki realizujące	NGPiR				
	Koszty planowane w latach 2013-2016	2013	2014	2015	2016	Razem
		35	29	29	29	122
	Źródła finansowania	Środki własne				
	Uwagi	Zadanie własne				
	Suma kosztów	122				
	Ogółem inne	212				

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Zgorzelec

8 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

8.1 Wprowadzenie

Przy wdrażaniu Programu istotne jest właściwe wykorzystanie rozwiązań organizacyjnych, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju. Istotne jest również odpowiednie sformułowanie i zweryfikowanie zasad zarządzania środowiskiem w niniejszym Programie. Ważne jest, aby zarządzanie środowiskiem dotyczyło zarówno służb ochrony

środowiska, jak również przedstawicieli różnych branż i gałęzi gospodarki oraz sfery życia społecznego, a ich działania były zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Niniejszy rozdział prezentuje instrumenty jakie wspomagają realizację Programu ochrony środowiska. Są to tzw. instrumenty polityki ekologicznej obejmujące zasady zarządzania środowiskiem, które wynikają z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla gminnego.

Program ochrony środowiska pełni szczególną rolę w zarządzaniu środowiskiem. Z punktu widzenia władz gminy Zgorzelec, może być on postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji lub organizacji. Współpraca ta powinna być oparta o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania Programu. W związku z tym zasadne jest przedstawienie procedury wdrażania Programu, aby właściwe służby administracji publicznej miały czytelny obraz terminów i zakresów weryfikacji poszczególnych elementów Programu oraz jasne określenie zasad współpracy poszczególnych grup zadaniowych w realizacji Programu.

8.2 Instrumenty polityki ochrony środowiska

Instrumenty dostępne dla samorządu przy realizacji celów i działań, jakie zostały określone w niniejszym dokumencie, zostały przywołane w licznych aktach prawnych mających bezpośredni wpływ na ochronę środowiska. Kluczowym aktem prawnym w zakresie ochrony środowiska jest Prawo ochrony środowiska i jej poszczególne uwarunkowania, które zostały zawarte w następujących ustawach:

- prawo wodne
- o ochronie przyrody,
- o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- o odpadach,
- Inspekcji Ochrony Środowiska,
- prawo geologiczne i górnicze,
- prawo budowlane.

Występują różne podziały instrumentów zarządzania ochroną środowiska. Najbardziej istotną grupę stanowią instrumenty prawno - finansowe. Mają one charakter arbitralny i działają w oparciu o zobiektywizowane i dość jasno sprecyzowane normatywy. Pochodną stosowanych norm jest mechanizm koncesyjno - redystrybucyjny, którego celem jest pozyskanie środków od podmiotów i instytucji korzystających ze środowiska, i kierowanie ich do realizacji zadań mających na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko lub wprost likwidującego skutki takiego oddziaływania.

Taka sama ważność dotyczy instrumentów społecznych. Ich znaczenie jest nie do przecenienia, gdyż wynikają wprost z przekonań i światopoglądu mieszkańców. Zarówno, tych którzy mają największy, jak i najmniejszy wpływ na kształtowanie rzeczywistości w skali makro i mikro. Jednak dopiero suma działań zarówno tych wielkich, jak i tych małych powoduje, że istnieje możliwość osiągnięcia sukcesu w zakresie realizacji wymagań wynikających z wymogów prawa oraz światopoglądu uczestników poszczególnych procesów inwestycyjnych oraz realizacyjnych.

Instrumenty prawno - finansowe powszechnie traktuje się jako podstawowe w procesach zarządzania środowiskowego, jednak coraz silniejszą pozycję zyskują mechanizmy oparte na instrumentach społecznych.

8.2.1 Instrumenty prawne

Do podstawowych instrumentów prawnych będących w gestii bezpośredniego lub pośredniego wpływu samorządu powiatowego należą:

- pozwolenia zintegrowane;
- pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza;
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów;
- koncesje geologiczne na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz na wydobywanie kopalin;
- postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko;
- plan zagospodarowania przestrzennego;
- strategia rozwoju województwa;
- strategia rozwoju powiatu;
- strategia rozwoju gminy;
- uchwała w sprawie budżetu;
- studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- decyzje administracyjne;
- monitoring stanu środowiska.

Szczególną rolę odgrywają pozwolenia, które służą próbom całościowej oceny oddziaływania poszczególnych podmiotów na środowisko oraz skutkowały odejściem od praktyki wydawania pozwoleń i decyzji administracyjnych, odnoszących się do poszczególnych mediów (pobór wody, gospodarka odpadami), komponentów środowiska (emisje do powietrza, odprowadzanie ścieków) czy uciążliwości (hałas, pola elektromagnetyczne) na rzecz wydawania pozwoleń o charakterze całościowym, obejmującym wszystkie analizowane aspekty środowiskowe. Pozwolenia są wydawane w oparciu o analizy porównawcze najlepszych dostępnych technik i technologii (wymogi BAT).

Wprowadzenie wymogów Dyrektywy IPPC (ang. Integrated Pollution Prevention and Control) do polskiego systemu prawnego ochrony środowiska wpływa również na funkcjonowanie znacznej części przedsiębiorstw. Przyczynia się do wystąpienia konieczności stosowania zintegrowanego podejścia do zapobiegania i ograniczania emisji z prowadzonych procesów technologicznych oraz zasady ochrony środowiska jako całości.

Czynności kontrolne wykonywane są przez organy ochrony środowiska, czyli przez organy administracji powołane do wykonywania zadań publicznych z zakresu ochrony środowiska stosownie do ich właściwości. Podział kompetencji pomiędzy marszałka

województwa, starostę oraz wójta, burmistrza wynika z art. 378 i 379 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Starosta jest organem ochrony środowiska właściwym w sprawach:

- wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu (za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu uważa się przekroczenie wskaźnika hałasu L Aeq D lub L Aeq N) (115a ust. 1),
- przyjmuje określone w ustawie POŚ (art. 147 ust. 1, 2 i 4) wyniki pomiarów, wykonywanych przez prowadzących instalacje (Wykonywanie pomiarów i przekazywanie wyników do właściwych organów) jeżeli pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska (art. 149 ust. 1),
- nałożyć na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, o których mowa w POŚ (art. 147 ust. 1, 2 i 4), lub obowiązki nałożone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych (art. 150),
- przyjmuje zgłoszenia dla instalacji, z której emisja mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko nie wymaga pozwolenia (art. 152 ust. 1),
- ustalić, w drodze decyzji, wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska (art. 154 ust. 1),
- w drodze decyzji, nakłada na zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem obowiązek prowadzenia w określonym czasie pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku wprowadzanych w związku z eksploatacją tych obiektów, wykraczających poza obowiązki, o których mowa w art. 175 ust. 1–3, lub obowiązki nałożone w trybie art. 56 ust. 4 pkt 1 lub art. 95 ust. 1, jeżeli przeprowadzone kontrole poziomów substancji lub energii w środowisku, które są emitowane w związku z eksploatacją obiektu, dowodzą przekraczania standardów jakości środowiska (art. 178),
- w drodze decyzji może udzielić pozwolenia: zintegrowanego; na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza; wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi; na wytwarzanie odpadów (art. 183),
- w przypadku, jeśli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, starosta jest organem ochrony środowiska właściwym do wydawania decyzji, w których może zobowiązać prowadzący instalację podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego (art. 237),
- w przypadku, jeśli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, starosta jest organem ochrony środowiska właściwym do wydawania decyzji, w których może nałożyć obowiązek:
 - ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia,

- przywrócenia środowiska do stanu właściwego, określając równocześnie zakres ograniczenia lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko, a także czynności, zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego; tych celów oraz termin wykonania obowiązku,
- prowadzi okresowe badania jakości gleby i ziemi,
- prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska jest właściwy w sprawach przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zamkniętych.

Marszałek województwa jest właściwy w sprawach:

- przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, realizowanego na terenach innych niż wymienione w pkt 1.

W przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest właściwy w sprawach:

- wydawania decyzji, o których mowa w art. 150 ust. 1 i art. 154 ust. 1;
- przyjmowania wyników pomiarów, o których mowa w art. 149 i 150;
- przyjmowania zgłoszeń, o których mowa w art. 152 ust. 1.

Zadania samorządu województwa są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

Zarząd województwa jest właściwy w sprawach:

- opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (art. 91 ust. 1).
- opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza lub jego aktualizacji, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych (art. 91 ust. 3a).
- opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu (art. 91 ust. 5).

- opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu w którym ustala się działania mające na celu:
 - zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
 - ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń (art. 92 ust. 1).
- przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informację o uchwaleniu przez sejmik województwa programów ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych (art. 94 ust. 2).

Sejmik województwa jest właściwy w sprawach:

- określa, w drodze uchwały, program ochrony powietrza (art. 91 ust. 3),
- w drodze uchwały może w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki może określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku (art. 96),
- w drodze uchwały, sejmik województwa określa programy dla terenów o których mowa w art. 117 ust. 2 pkt. 2 (art. 119 ust. 2),
- w drodze uchwały tworzy obszar ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie (art. 135 ust. 2).

Marszałek województwa jest właściwy w sprawach:

- w drodze decyzji może nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska, który prowadzi działalność powodującą wprowadzanie substancji do powietrza, obowiązek prowadzenia pomiarów poziomów tej substancji w powietrzu, na obszarze, na którym istnieje przekroczenie dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu, w odniesieniu do zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. (art. 95 ust. 1),
- przyjmuje informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania od wykorzystujących substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (art. 162 ust. 3),
- przyjmuje informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska od wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (art. 162 ust. 6),
- prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (art. 162 ust. 7),
- przyjmuje wniosek o ustalenie programu dostosowawczego dla instalacji (art. 426 ust. 2),
- w drodze postanowienia może wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia w określonym czasie przeglądu ekologicznego, określając w razie potrzeby metody badań i studiów (art. 426 ust. 5),

- w drodze postanowienia wszczyna postępowania negocjacyjne dotyczące treści programu dostosowawczego (art. 428 ust. 1),
- koszty postępowania negocjacyjnego obciążają prowadzącego instalację ubiegającego się o ustalenie programu dostosowawczego; należności z ich tytułu są uiszczane na rachunek właściwego marszałka województwa (art. 430 ust. 2),
- w razie nieuzyskania w terminie, o którym mowa w art. 433, porozumienia pomiędzy komisją a prowadzącym instalację co do treści programu dostosowawczego przewodniczący zwraca sprawę marszałkowi województwa, który w drodze decyzji odmawia ustalenia programu dostosowawczego (art. 434),
- w drodze decyzji, po otrzymaniu programu dostosowawczego i protokołu, zatwierdza program dostosowawczy oraz wydaje pozwolenie zintegrowane na warunkach określonych w programie dostosowawczym (art. 435 ust. 3),
- w decyzji o wydaniu pozwolenia zintegrowanego dodatkowo:
 - zobowiązuje prowadzącego instalację do realizacji programu dostosowawczego;
 - wskazuje obowiązek poniesienia sankcji wskazanych w programie w przypadku niezrealizowania jego postanowień;
 - orzeka o odroczeniu terminu płatności opłat za korzystanie ze środowiska w procencie uzgodnionym w programie dostosowawczym na okres realizacji programu dostosowawczego (art. 435 ust. 5),
- w drodze decyzji, odmawia wydania pozwolenia zintegrowanego, jeżeli stwierdzi, że:
 - pomimo zrealizowania uzgodnionego programu dostosowawczego instalacja nie spełni wymagań wynikających z najlepszych dostępnych technik;
 - uzgodniony program nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 424 ust. 2 i art. 427 ust. 2–4 (art. 435 ust. 6),
- powołuje komisję do prowadzenia negocjacji o ustalenie treści programu dostosowawczego po wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 428 ust. 1 (art. 437 ust. 1),
- deleguje do komisji 1 osobę dysponującą wiedzą fachową w dziedzinie ochrony środowiska (art. 437 ust. 2),
- deleguje osobę na przewodniczącego składu komisji (art. 437 ust. 4),
- zapewnia techniczną obsługę pracy komisji (art. 437 ust. 8),
- nakłada, w przypadku stwierdzenia, że nie został zrealizowany określony etap programu dostosowawczego, w drodze decyzji, obowiązek zapłaty sankcji pieniężnej, ustalonej w programie dostosowawczym na rzecz budżetu gminy właściwej ze względu na miejsce, w którym znajduje się instalacja objęta programem dostosowawczym (art. 441 ust. 1),
- do należności z tytułu obowiązku zapłaty sankcji pieniężnej, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy działu III ustawy – Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują marszałkowi województwa (art. 441 ust. 2),

- wydaje decyzję o uchyleniu pozwolenia zintegrowanego wydanego w wyniku postępowania negocjacyjnego w razie stwierdzenia, iż określony etap nie został zrealizowany pomimo upływu okresu 6 miesięcy od przewidywanego w programie dostosowawczym terminu (art. 441 ust. 4).

Szczególnym instrumentem prawnym stał się monitoring stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiskowych. Monitoring był zwykle zaliczany do instrumentów informacyjnych, jako bardzo ważna podstawa analiz, ocen czy decyzji. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Obowiązek prowadzenia monitoringu środowiska leży w gestii Inspekcji Ochrony Środowiska, a opracowanie kompletnego wieloletniego programu monitoringu będzie możliwe po ukazaniu się wszystkich wymaganych rozporządzeń (m.in.: do ustawy Prawo Wodne, ustawy Prawo ochrony środowiska). Rozporządzenia te ukazują się sukcesywnie, a program jest opracowywany.

8.2.2 Instrumenty finansowe

Jednym z najważniejszych instrumentów realizacji Programu ochrony środowiska jest finansowanie inwestycji służących ochronie środowiska. Środki finansowo - prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- opłaty za korzystanie ze środowiska;
- administracyjne kary pieniężne;
- zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska pełnią zarówno funkcję prewencyjną, jak i redystrybucyjną. Funkcja prewencyjna dotyczy aktywnego zachęcania podmiotów gospodarczych do podejmowania działań w zakresie:

- instalowania odpowiednich urządzeń ochronnych,
- dokonywania wyboru najlepszej (z punktu widzenia minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko) dostępnej technologii,
- optymalizacji lokalizacji inwestycji,
- oszczędnego korzystania z zasobów środowiska.

Funkcja redystrybucyjna polega natomiast na gromadzeniu i przemieszczaniu środków przeznaczonych na ochronę środowiska.

Zgodnie z art. 273 ustawy Prawo ochrony środowiska z dn. 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2001 Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi;
- pobór wód;
- składowanie odpadów.

Opłaty kierowane są do funduszy celowych, w tym do powiatowych funduszy ochrony środowiska. Kary pieniężne pobierane są za działania niezgodne z obowiązującym prawem, w tym z wydanymi pozwoleniami, decyzjami i koncesjami.

Opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska pobierane są za korzystanie ze środowiska przez podmiot korzystający ze środowiska oraz za wprowadzanie gazów lub

pyłów do powietrza. Opłaty kierowane są na rachunek urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce korzystania lub ze względu na właściwego ze względu na miejsce rejestracji podmiotu korzystającego ze środowiska.

Wpływy z tytułu opłat i kar stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dochody budżetów powiatów i budżetów gmin.

Możliwości pozyskiwania środków z funduszy celowych dla inwestycji proekologicznych realizowanych na obszarze gminy istnieją poprzez dotacje i pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Instrumenty finansowania ochrony środowiska stanowią:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi i za składowanie odpadów;
- administracyjne kary pieniężne – są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, ustalonych decyzją, a także w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska. Kary wymierza, w drodze decyzji wojewódzki inspektor ochrony środowiska za:
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości lub rodzajów gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza,
 - przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości, stanu lub składu minimalnej procentowej redukcji stężeń substancji w ściekach oraz masy substancji w odprowadzanych ściekach przypadającej na jednostkę masy wykorzystanego surowca, materiału, paliwa lub wytworzonego produktu,
 - przekroczenie określonej w pozwoleniach na pobór wód ilości pobranej wody,
 - naruszenie warunków decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów albo decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów, wymaganych przepisami o odpadach, co do rodzaju i sposobu składowania lub magazynowania odpadów,
 - przekroczenie określonych w decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu lub pozwoleniu poziomów hałasu określonych.
- odpowiedzialność cywilna – do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Każdy, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko bezpośrednio zagraża szkoda lub została mu wyrządzona szkoda, może żądać od podmiotu odpowiedzialnego za te zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem; w razie gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może on zażądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie; jeżeli zagrożenie lub naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna.
- odpowiedzialność karna – zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi w tym zakresie;

- odpowiedzialność administracyjna - jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:
 - ograniczenia oddziaływania na środowisko,
 - przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

Instrumenty finansowe w układzie podmiotowym finansowania ochrony środowiska:

Budżet państwa

Z tego źródła finansuje się w trybie dotacji inwestycje ponadregionalne, realizowane przede wszystkim przez jednostki samorządu terytorialnego. W ten sposób finansowane mogą być m.in. inwestycje w zakresie gospodarki wodnej, zalesienia.

Fundusze ekologiczne

Obecnie funkcjonują następujące fundusze ekologiczne:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fundusze te funkcjonują na podstawie obecnie obowiązującej ustawy - Prawo ochrony środowiska. Narodowy i Wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej mają osobowość prawną.

8.2.3 Instrumenty społeczne

Do instrumentów społecznych należą działania mające na celu wypracowanie akceptacji społeczeństwa dla realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska. Istotne znaczenie dla ich realizacji mają:

- współdziałanie i partnerstwo, które polegać powinno na konsultacjach społecznych i debatach publicznych oraz współpracy samorządów,
- upowszechnianie w społeczeństwie informacji o środowisku zasięganie jego opinii podczas procedur prowadzonych w sprawach ochrony środowiska,
- edukacja ekologiczna, która jest jednym ze strategicznych elementów ochrony środowiska, mającym na celu kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i postaw,
- stymulacja i wspieranie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych kompetentnie i rzetelnie działających w sferze ochrony środowiska.

Współdziałanie społeczności lokalnych z samorządem terytorialnym

Narzędzia dla usprawniania współpracy i budowania partnerstwa, tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Wśród nich istnieje podział na dwie kategorie wewnętrzne:

- pierwsza dotyczy działań samorządów poprzez m.in. doskonalenie profesjonalne i systemy szkoleń, interdyscyplinarny model pracy, współpraca i partnerstwo w systemach sieciowych;
- druga polega na budowaniu powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem, jest to przede wszystkim udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez systemy konsultacji i debat publicznych, wprowadzanie mechanizmów, tzw. budowania świadomości między innymi poprzez udział w procesach decyzyjnych.

Koniecznym zatem będzie kontynuowanie niezbędnych rozwiązań dla stworzenia w urzędach administracji publicznej sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji oraz umożliwiania skutecznego udziału społeczeństwa w ochronie środowiska, zgodnego z projektem ustawy o postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko oraz dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie. Dla udroźnienia kanałów obiegu informacji w maksymalnie szerokim zakresie koniecznym będzie wykorzystanie nowoczesnych środków przekazywania informacji. Szczególnie istotnym jest znaczne poszerzenie zakresu informacji udostępnianego w postaci cyfrowej na stronach internetowych organów samorządu.

Koniecznym jest również stworzenie i systematyczne aktualizowanie publicznych rejestrów, w których następować będzie udostępnianie do opiniowania oraz dalszego wglądu:

- decyzji ustalających rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza,
- zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów,
- zezwoleń na zamierzone uwolnienie genetycznie zmodyfikowanych organizmów do środowiska w celach eksperymentalnych lub wprowadzenie do obrotu produktu zawierającego organizmy genetycznie zmodyfikowane lub składającego się z takich organizmów albo ich części,
- wykazów rodzajów i ilości zanieczyszczeń wprowadzonych do powietrza,
- decyzji o wymiarze, odroczeniu terminu płatności i rozłożeniu na raty kar pieniężnych za naruszanie wymagań ochrony środowiska,
- decyzji o wymiarze kar pieniężnych za naruszanie wymagań ochrony środowiska,
- pozwoleń na wytwarzanie odpadów,
- zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie transportu odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- wykazów rodzajów i ilości odpadów umieszczonych na składowisku odpadów oraz o czasie ich składowania,
- decyzji o wymiarze, odroczeniu terminu płatności i rozłożeniu na raty kar pieniężnych za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nie wyznaczonym lub niezgodnie z wymaganiami określonymi decyzją o pozwoleniu na budowę składowiska odpadów,
- pozwoleń wodnoprawne na pobór wód,
- pozwoleń wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,

- wykazów ilości pobranej wody oraz ilości, rodzaju i przeciętnego składu ścieków wprowadzonych do wód lub do ziemi,
- decyzji o wymiarze, odroczeniu terminu płatności i rozłożeniu na raty kar pieniężnych za wprowadzenie do wód lub do ziemi ścieków nie odpowiadających wymaganym warunkom,
- decyzji o karach pieniężnych za pobór wody w ilości większej niż ustalona w pozwoleniu wodno-prawnym oraz za piętrzenie wody wyższe od dozwolonego,
- decyzji w sprawie uznania lasów za ochronne lub pozbawienia ich tego charakteru,
- polityk, strategii, planów lub programów poddawanych postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- decyzji poddawanych postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- kart informacyjnych oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- raportów oddziaływania na środowisko,
- analiz porealizacyjnych,
- wykazów obiektów niebezpiecznych (zgodnie z dyrektywą SEVESO II),
- wykazów notyfikowanych substancji niebezpiecznych wprowadzanych do obrotu i wyrobów (produktów) zawierających takie substancje,
- wykazów zawierających informacje o uwalnianiu i transferze zanieczyszczeń

Edukacja ekologiczna

Ta forma edukacji jest bardzo ważnym instrumentem społecznym wspomagającym wdrażanie programu ochrony środowiska. Głównym jej celem jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków i codziennych postaw. W społeczeństwie zaczyna istnieć coraz większa potrzeba posiadania takiej wiedzy. W ciągu ostatnich dziesięciu lat obserwuje się znaczny rozwój edukacji ekologicznej. Rolę koordynującą tutaj odgrywać mogą organizacje ekologiczne.

Szkolenia

Działania edukacyjne realizowane są w różnych formach i na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni, a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji. Działalność ta prowadzona jest od wielu lat, lecz ciągle wymaga dalszego poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych i społecznych.

W szczególności powinny być organizowane szkolenia dla:

- pracowników administracji,
- samorządów mieszkańców,
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli,
- członków organizacji pozarządowych,

- dziennikarzy,
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych. Edukacja i informacja oraz komunikacja są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

8.2.4 Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Strategie i programy wdrożeniowe

Strategia rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego jest dokumentem wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska w skali gminy. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. dot. rozwoju przemysłu, turystyki, ochrony zdrowia, itd.), a także daje ogólne wytyczne co do kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla gminy Zgorzelec jest zarówno planem ochrony środowiska do 2020 roku, jak i programem wdrożeniowym na najbliższe 4 lata (2013-2016).

Należy jednak zaznaczyć, że program ochrony środowiska jest programem, który z jednej strony uwzględnia kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej strony wytycza pewne ramy tego rozwoju. Oznacza to, że działania realizowane np. w przemyśle czy rolnictwie, muszą być brane pod uwagę w programie ochrony środowiska i jednocześnie ochrona środowiska wymaga podejmowania pewnych działań w poszczególnych dziedzinach gospodarki i codziennego bytowania mieszkańców gminy. Program podaje zarówno projektowany system gospodarowania odpadami, ale także rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródeł.

Systemy zarządzania środowiskowego

Konieczne staje się przede wszystkim zapobieganie powstawaniu negatywnych oddziaływań czy szkód w środowisku. Działania na rzecz ochrony środowiska wymuszane były przez czynniki zewnętrzne: społeczeństwo, przepisy prawne, administrację publiczną zajmującą się ochroną środowiska, a także międzynarodowe otoczenie.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju stwarza podstawę do zmiany nastawienia przedsiębiorców do ochrony środowiska, polegającego na samodzielnym definiowaniu problemów i szukaniu (z wyprzedzeniem) środków zaradczych. Stąd powstała koncepcja zarządzania środowiskowego. Cechą zarządzania środowiskowego jest włączenie środowiska i jego ochrony do celów strategicznych firmy i przypisanie tych zagadnień do kompetencji zarządu firmy. Idea ta jest realizowana poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (systemy sformalizowane - np. normy ISO 14 000 EMAS lub

niesformalizowane - np. Program Czystszej Produkcji). Powinny być prowadzone działania inspirujące firmy do starań o wprowadzenie systemu zarządzania środowiskowego, wskazujące na niewątpliwe korzyści wynikające z jego wprowadzenia.

W późniejszym etapie należy poszukiwać sposobu jak włączyć system zarządzania środowiskowego w pozwolenia wydawane przez Wojewodę lub Starostę dla zakładów zlokalizowanych w gminie. Takie podejście jest zgodne z polityką Unii Europejskiej, która poleca systemy zarządzania środowiskowego jako wyraz własnej odpowiedzialności przemysłu za sprawy środowiskowe.

Wspomniane systemy zarządzania środowiskowego polecane są również dla zakładów gospodarki komunalnej oraz instytucji publicznych, w tym Urzędu Gminy Zgorzelec.

8.2.5 Instrumenty planistyczne

System planowania przestrzennego (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin, plany zagospodarowania przestrzennego województw oraz koncepcje polityki zagospodarowania przestrzennego kraju) stanowi jedno z podstawowych najważniejszych narzędzi zarządzania środowiskiem oraz realizowania w polityce państwa zasady regionalizacji (tj. dostosowania kierunków i sposobów działania w zakresie rozwoju poszczególnych obszarów kraju do ich zróżnicowanych predyspozycji) oraz zasady integrowania ze sobą polityk w różnych dziedzinach gospodarki i wzajemnego wyważania pomiędzy sobą ich nierzadko rozbieżnych interesów.

Strategia rozwoju województwa

Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego jest dokumentem nadrzędnym, wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. dotyczących rozwoju przemysłu, turystyki, ochrony środowiska, itd.).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa

Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego. Stanowi on podstawowe narzędzie równoważenia różnych sfer rozwoju województwa w przestrzeni a jednocześnie służy konkretyzacji przestrzennej celów sformułowanych w strategii rozwoju województwa.

Strategia rozwoju powiatu

Strategia rozwoju powiatu to kolejny dokument określający podstawowe tendencje rozwojowe, które są również wytycznymi dla programów sektorowych, w tym dla programu ochrony środowiska.

Strategia rozwoju gminy oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy

Strategia rozwoju gminy i studium kierunków jej zagospodarowania to dokumenty omawiające wprost poszczególne plany i uwarunkowania i wpływające bezpośrednio na kształt programów sektorowych. Dokumenty te zawierają listy celów i zadań na które muszą odpowiadać programy sektorowe w tym program ochrony środowiska.

8.3 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska

Zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie, znajdujące się w ich posiadaniu. Zakres informacji i zasady ich udostępniania określa art. 21. Urząd Gminy Zgorzelec będzie maksymalnie wykorzystywał nowoczesne środki komunikowania się. W pierwszej kolejności rozszerzony zostanie zakres informacji dostępny na stronach internetowych o dane dotyczące oceny stanu środowiska w gminie oraz informacje nt. realizacji niniejszego programu.

Zostaną podjęte działania zmierzające do udostępniania społeczeństwu danych poprzez elektroniczne bazy łatwo osiągalne poprzez publiczne sieci telekomunikacyjne.

Istotną rolę będą pełniły pozarządowe organizacje ekologiczne prowadzące działalność informacyjną lub konsultacyjną dla społeczeństwa. Intensyfikowane będą działania wynikające z „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” oraz jej programu wykonawczego.

8.4 Organizacja zarządzania środowiskiem

8.4.1 Wprowadzenie

Zarządzanie środowiskiem w okresie początkowym będzie wymagało wyodrębnienia struktury zarządzania środowiskiem od struktury zarządzania tym programem. Jednakże, docelowo program ten powinien utożsamiać się z systemem zarządzania środowiskiem w powiecie. Jest to jeden z najważniejszych celów postawionych przed zarządzającymi programem. Program powinien wypracować instrumentarium, które umożliwi osiągnięcie unifikacji zarządzania programem z zarządzaniem środowiskiem.

8.4.2 Ogólne zasady zarządzania środowiskiem

Dotychczasowy rozwój teorii i praktyki zarządzania ekologicznego wskazuje, że system zarządzania realizujący cele ekologiczne powinien opierać działania na następujących zasadach:

- zanieczyszczający płaci, użytkownik płaci,
- przezorności,
- współodpowiedzialności,
- pomocniczości.

Są to zasady powszechnie już akceptowane i stosowane w wielu krajach. Jednocześnie z istoty koncepcji zrównoważonego rozwoju wynikają tzw. złote reguły zarządzania ekologicznego:

- nieodnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane w takim zakresie, w jakim istnieje możliwość ich substytucyjnego kompensowania zasobami odnawialnymi,
- odnawialne zasoby środowiska powinny być wykorzystywane tylko w zakresie nie przekraczającym stopnia ich odnawialności,

- chłonność środowiska nie powinna być w żadnym zakresie przekroczona,
- różnorodność biologiczna środowiska nie powinna maleć.

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W gminie zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez gminę), a także jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w gminie. Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałe kontrole emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

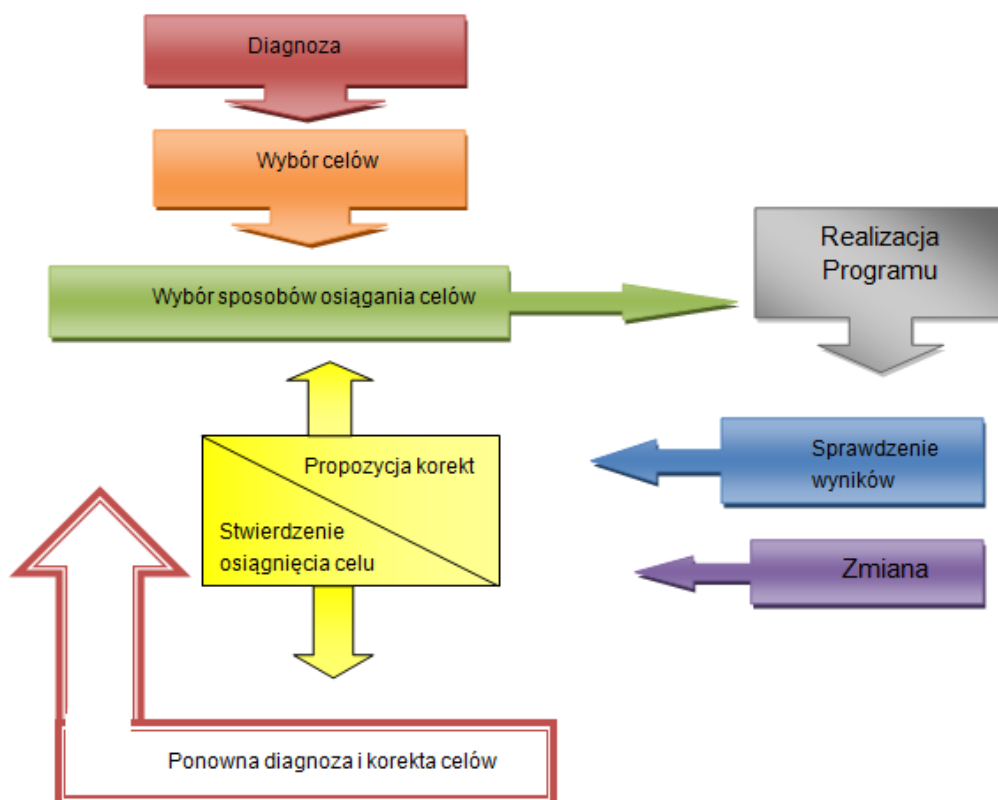
Jak wcześniej powiedziano, podstawowymi organami wykonawczymi w dziedzinie ochrony środowiska są wojewoda, starosta. Istotnym zagadnieniem w nowym podziale kompetencji jest nałożenie na wszystkie szczeble samorządu i organów rządowych ochrony środowiska obowiązku wzajemnego informowania się i uzgadniania. Na uwagę zasługuje w tym kontekście wzmocnienie relacji i wpływu organów samorządowych na działania Inspekcji Ochrony Środowiska, a także przyznanie odpowiednich uprawnień kontrolnych organom samorządowym. Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Organy wykonawcze województw, powiatów i gmin sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na wszystkich szczeblach, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Oznacza to w uproszczeniu, że wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szanse realizacji, jeśli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Samorząd gminny określa również strategię rozwoju gminy, na którą składa się m.in. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

8.4.3 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Podstawową zasadą realizacji Programu Ochrony Środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia programu i swojego uczestnictwa w nim. Ogólny schemat zarządzania programem przedstawiono poniżej.

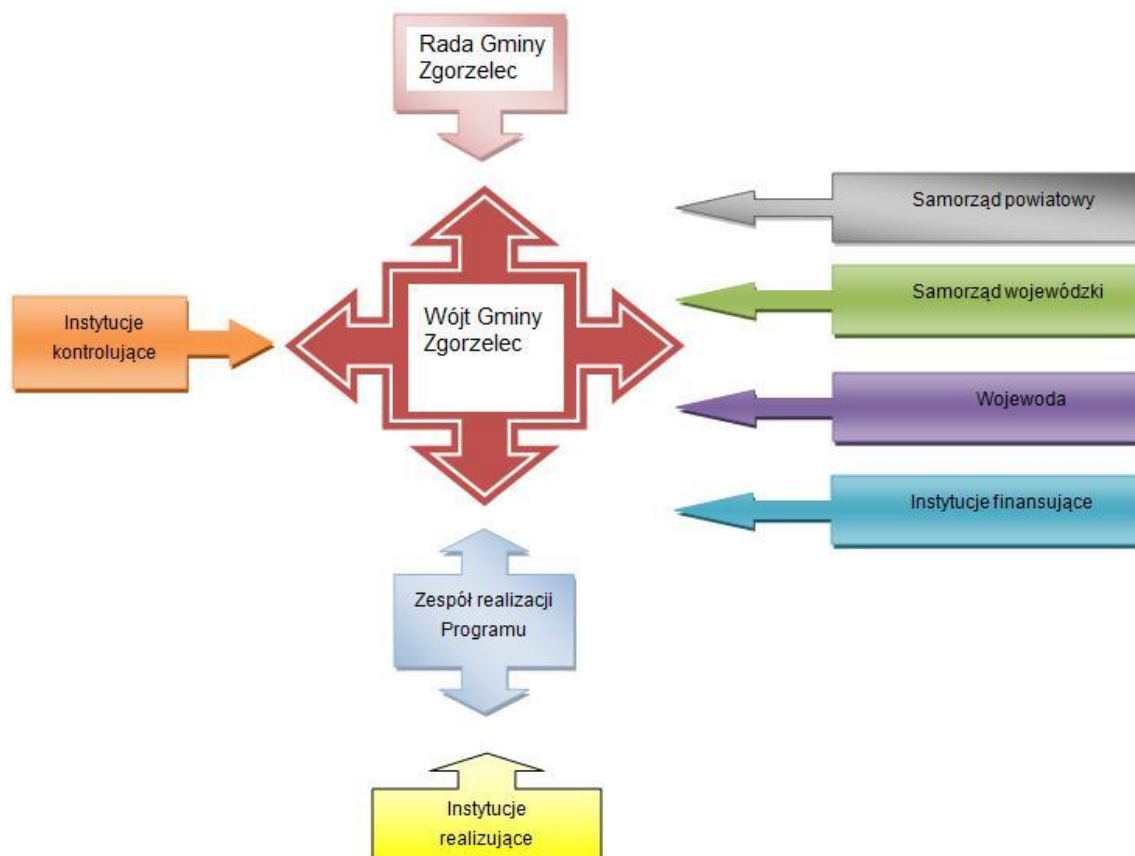
Ryc. 8-1 Schemat zarządzania Programem

Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem;
- podmioty realizujące zadania Programu, w tym instytucje finansujące;

- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty Programu;
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Ryc. 8-2 Relacje między podmiotami i instytucjami uczestniczącymi w realizacji Programu

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na wójcie gminy Zgorzelec. Natomiast Zarząd Gminy składa Radzie Gminy raporty z wykonania Programu. Wójt współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządem powiatowym, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOSiGW). Ponadto wójt współdziała z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji, których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (IŚ, WIOŚ), prowadzą monitoring wód (RZGW).

8.4.4 System ocen realizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z proponowanymi wskaźnikami

Zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa, ocena realizacji polityki ekologicznej państwa będzie prowadzona w oparciu o wskaźniki, których wykaz zostanie opracowany, na podstawie następujących założeń:

- ich ilość będzie ograniczona,
- odnosić się będą do podstawowych celów i priorytetów polityki ekologicznej,
- opierać przede wszystkim na informacjach pozyskanych: w ramach prac Głównego Urzędu Statystycznego, Państwowego Monitoringu Środowiska oraz w ramach tworzonych przez administrację zespólną systemów informacyjnych.

Większość zaproponowanych wskaźników powinna być przyporządkowana do schematu P-S-R (presja, stan, reakcja), który dzięki uniwersalnemu i szerokiemu podejściu do ochrony środowiska pozwala całościowo opisać zagadnienie polityki ochrony środowiska i daje możliwość międzynarodowych porównań.

Są to:

- Wskaźniki presji na środowisko, które wskazują główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych (np. emisja zanieczyszczeń do środowiska, tempo eksploatacji zasobów naturalnych, wyłączenie obszarów z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych itp.),
- Wskaźniki stanu środowiska, odnoszące się do jakości środowiska i jakości jego zasobów (np. jakość wód powierzchniowych i podziemnych, jakość powietrza, ilość odpadów gromadzonych na składowiskach, poziom hałasu, lesistość, itp.). Podstawą ich określenia są wyniki badań i pomiarów uzyskane w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Wskaźniki te obrazują ostateczny rezultat realizacji celów polityki ekologicznej i powinny być tak konstruowane, aby możliwe było dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian zachodzących w czasie.
- Wskaźniki reakcji/działań zapobiegawczych, pokazujące działania podejmowane przez społeczeństwo lub określoną instytucję w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropogenicznej presji na środowisko (np. wydatki na ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza, procent mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków, obszary prawnie chronione jako procent całego obszaru, powierzchnia zrehabilitowana jako procent całej zdegradowanej powierzchni gleb, udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska i w procesach decyzyjnych, liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych, itp.)

Tam, gdzie będzie to zasadne, wprowadzone zostaną wskaźniki zgodne z modelem D-P-S-I-R (czynniki sprawcze presje-stan-oddziaływania-przeciwdziałania). Wskaźniki, systematycznie modyfikowane, będą wykorzystywane dla cyklicznej oceny skuteczności realizacji polityki ekologicznej państwa oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, a także oceny realizacji programów naprawczych.

Oceny te będą dokonywane wg następującego schematu:

- co 4 lata - oceny realizacji polityki ekologicznej państwa,

- co 2 lata - oceny realizacji wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonych w celu realizacji polityki ekologicznej państwa.

W nawiązaniu do wykonywanych ocen będą sporządzane 2 rodzaje raportów:

- raporty Rady Ministrów z realizacji polityki ekologicznej państwa przedkładane Sejmowi (co 4 lata),
- raporty organów wykonawczych województwa, powiatu i gminy, przedkładane odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu, radzie gminy (co 2 lata).

8.4.4.1 Monitoring i ewaluacja Programu

Realizacja określonych w ramach programu celów i zadań będzie podlegać systematycznemu monitorowaniu oraz ewaluacji. Dla rozróżnienia obu terminów należy wskazać, że monitoring to bieżące badanie procesu wdrażania zapisów strategicznych, natomiast ewaluacja sprowadza się do oceny wykonania sformułowanych zadań oraz stopnia realizacji całego planu i na podstawie wyników monitoringu. W związku z tym monitoring może być prowadzony przez wyznaczone jednostki koordynujące realizację działań, np. wydziały merytoryczne urzędu. Ewaluacja zaś winna być przeprowadzana przy współdziałaniu Rady Programowej, która już została ukonstytuowana dla potrzeb opracowania niniejszego Programu. Rada Programu będzie nadzorowała realizację Programu, zapoznając się z okresowymi raportami dotyczącymi wykonania zadań i uzyskanych efektów ekologicznych. Efektem ewaluacji mogą być wprowadzane modyfikacje niektórych zapisów strategicznych. Nie powinny one dotyczyć celów strategicznych, w niewielkim stopniu mogą odnosić się do celów szczegółowych. Modyfikacjom mogą natomiast ulegać cele operacyjne i konkretne działania. Należy jednak pamiętać, że plan w zaproponowanej formie jest dokumentem otwartym, który powinien na bieżąco odpowiadać na nowe wyzwania. Zatem proponowane przez powołany komitet ewaluacyjny mogą już bezpośrednio przenosić się na rozwiązania zastosowane w aktualizacji planu rozwoju. Do monitoringu i ewaluacji Strategii zobowiązuje się samorząd, zatwierdzając dokument. Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostaje także rozwiązany problem dezaktualizacji założeń programu wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników mogących deformować zasadność podejmowanych działań w ramach dokumentu.

Proponuje się, aby monitoring Programu był prowadzony w przynajmniej półrocznych okresach, natomiast ewaluacja raz na dwa lata.

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie jest samorząd gminy oraz spółki będące własnością samorządu jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program. Wypracowane procedury i strategie powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą zinstytucjonalizowanej współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych i środowisk odpowiedzialnych za ostateczny wizerunek obszaru. Następuje uporządkowanie i uczynienie samego procesu planowania i zarządzania na tyle, że pewne działania stając się rutyną, powodują samoistne powtarzanie się dobrych rozwiązań wytwarzając mechanizmy samoregulacji. Jak już wspomniano wcześniej, odbiorcą Programu są mieszkańcy gminy, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć. Ocenę

taką można uzyskać poprzez wprowadzenie odpowiednich mierników świadomości społecznej, co opisano w dalszej części dokumentu.

Ocena realizacji Programu polega przede wszystkim na monitorowaniu, czyli obserwacji zmian w wielu wzajemnie ze sobą powiązanych sferach funkcjonowania danego obszaru (ekonomicznej, społecznej, ekologicznej itp.).

Analogicznie jak na poziomie wojewódzkim został określony „system monitoringu i oceny proponujemy stworzenie:

- systemu zbierania i selekcjonowania informacji,
- systemu oceny i interpretacji zgromadzonych danych.

Procesy te powinny być analogiczne na poziomie gminy i województwa. Proponowany więc system monitoringu powinien zawierać działania określone w Programie Operacyjnym Województwa:

- permanentne pozyskiwanie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań Programu (materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- przetworzenie i analiza danych,
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w Programie,
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Programu; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego Programu oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- analiza przyczyn zarejestrowanych odstępstw oraz identyfikacja działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia,
- wykonanie działań korygujących.

Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji Programu. Podstawą dla sprawnego zbierania danych monitoringu jest opracowany zestaw mierników.

8.4.4.2 Mierniki ekorozwoju

Realizacyjną formą wskaźników monitoringu Programu Ochrony Środowiska są mierniki realizacji zadań. Zostały one określone jako narzędzie oceny efektywności systemu wdrażania strategii ochrony środowiska i planów operacyjnych na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017 – 2020. Mierniki realizacyjne zostały wydzielone w ramach analizowanych obszarów środowiskowych i zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tab. 8-1. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego

L.p.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Udział powierzchni obszarów chronionych w ogólnej powierzchni	%	GUS
2	Liczba i powierzchnia obszarów NATURA 2000	ha	WKP
3	Liczba i powierzchnia parków krajobrazowych	ha	WKP
4	Liczba i powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	WKP
5	Liczba i powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych	ha	WKP
6	Liczba i powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu	ha	WKP

L.p.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
7	Liczba i powierzchnia użytków ekologicznych	ha	WKP
8	Liczba i powierzchnia nowych stanowisk dokumentacyjnych	ha	WKP
9	Liczba nowych pomników przyrody	szt.	WKP
10	Ilość opracowanych i przyjętych planów ochrony	szt.	WKP
11	Lesistość	%	GUS
12	Powierzchnia gruntów zalesionych i zadrzewionych	ha	GUS
13	Liczba wydrukowanych folderów informacyjnych dla turystów	tys. szt.	Gmina, centra informacji
14	Liczba szkoleń dla pracowników administracji publicznej i mieszkańców dotyczących wdrażania obszarów NATURA 2000	szt.	Powiat, gmina
15	Liczba interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców w zakresie ochrony środowiska	szt.	Powiat, gmina, służby ds. ochrony środowiska, NGO
16	Liczba gospodarstw agroturystycznych ekoturystycznych	szt.	Powiat, gmina

Tab. 8-2. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony środowiska wodnego

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	GUS
2	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	GUS
3	Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	GUS
4	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	GUS
5	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS
6	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy	km	GUS
7	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej stanowiącej własność gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	GUS
8	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	GUS
9	Ścieki odprowadzone	dam ³	GUS
10	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	GUS
11	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	GUS
12	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	dam ³ /rok	GUS
13	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³ /rok	GUS
14	Zużycie wody na potrzeby rolnictwa i leśnictwa	dam ³ /rok	GUS
15	Zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych	dam ³ /rok	GUS
16	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	km	GUS
17	Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	klasy	WIOŚ
18	Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	klasy	WIOŚ
19	Ilość wybudowanych i zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	szt.	GUS
20	Ilość oczyszczalni mechanicznych	obiekt	GUS
21	Ilość oczyszczalni biologicznych	obiekt	GUS
22	Ilość oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów	obiekt	GUS
23	Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzanych ogółem	dam ³ /rok	GUS
24	Ilość ścieków oczyszczanych mechanicznie	dam ³ /rok	GUS

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
25	Ilość ścieków oczyszczanych biologicznie	dam ³ /rok	GUS
26	Ilość ścieków oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³ /rok	GUS
27	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię ogółem	osoba	GUS
28	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię mechaniczną	osoba	GUS
29	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię biologiczną	osoba	GUS
30	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	GUS
31	Osady wytworzone w ciągu roku ogółem	Mg	GUS
32	Osady wytworzone w ciągu roku stosowane w rolnictwie	Mg	GUS
33	Osady wytworzone w ciągu roku stosowane do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne	Mg	GUS
34	Osady wytworzone w ciągu roku stosowane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu	Mg	GUS
35	Osady wytworzone w ciągu roku przekształcone termicznie	Mg	GUS
36	Osady wytworzone w ciągu roku składowane razem	Mg	GUS
37	Osady wytworzone w ciągu roku magazynowane czasowo	Mg	GUS
38	Ilość azotu ogólnego w ściekach oczyszczonych	mg N/l	WIOŚ
39	Ilość fosforu ogólnego w ściekach oczyszczonych	mg P/l	WIOŚ
40	Długość zmodernizowanych systemów melioracyjnych	km	WZMiUW, RZGW
41	Długość zmodernizowanych i wybudowanych wałów przeciwpowodziowych	km	WZMiUW, RZGW
42	Liczba wybudowanych polderów zalewowych	szt.	WZMiUW, RZGW
43	Powierzchnia zmeliorowanych i nawadnianych użytków rolnych	ha	WZMiUW, GUS, RZGW

Tab. 8-3. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Wielkość emitowanych zanieczyszczeń CO ₂ , SO ₂ , NO ₂ , pyłu	Mg/rok	WIOŚ
2	Liczba obiektów wytwarzających energię ciepłą z biomasy	szt.	WIOŚ, UM
3	Ilość budynków użyteczności publicznej, w których przeprowadzono termomodernizację	szt.	UG
4	Liczba opracowanych programów ochrony powietrza	szt.	Urząd Marszałkowski
6	Ilość wybudowanych elektrowni wiatrowych	szt.	Zakład Energetyczny
7	Ilość wybudowanych energetycznego wykorzystania biomasy	szt.	Zakład Energetyczny
8	Ilość zainstalowanych kolektorów słonecznych	szt.	Zakład Energetyczny
9	Ilość odbiorców korzystających z sieci gazowej	os	GUS
10	Ilość przyłączy urządzeń gazowych	szt.	GUS
11	Ilość odbiorców ogrzewających mieszkania gazem	os	GUS

Tab. 8-4. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony środowiska glebowego

L.p.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Liczba gospodarstw ekologicznych	szt.	UG
2	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	GUS
3	Powierzchnia zrehabilitowanych terenów poeksploatacyjnych	ha	GUS

Tab. 8-5. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Długość wybudowanych ekranów akustycznych	m	zarządcy dróg
2	Długość zmodernizowanych dróg	km	zarządcy dróg
3	Długość nowowybudowanych dróg	km	zarządcy dróg
4	Długość wybudowanych obwodnic	km	zarządcy dróg
5	Liczba punktów monitoringu hałasu, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu	szt.	WIOŚ

Tab. 8-6. Lista mierników realizacji w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Wielkość promieniowania elektromagnetycznego w stałych punktach pomiaru	Hz	WIOŚ
2	Liczba nowych punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania	szt.	WIOŚ

Tab. 8-7. Lista mierników realizacji w zakresie edukacji ekologicznej

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Program edukacji ekologicznej – opracowanie i wdrożenie	szt.	UG
2	Liczba festynów, konkursów i innych imprez dotyczących ekologii	szt.	UG
3	Wielkość środków finansowych przeznaczonych na edukację ekologiczną	zł	UG
4	Długość ścieżek edukacyjno-przyrodniczych	m	UG
5	Liczba wniosków o udostępnienie informacji o środowisku	szt.	UG
6	Liczba pracowników urzędów przeszkolonych z zakresu udostępniania informacji o środowisku	szt.	UG

Tab. 8-8. Lista mierników realizacji w zakresie awarii

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Ilość prowadzonych szkoleń oraz instruktażów z zakresu występowania skutków poważnych awarii	szt.	WKSP
2	Ilość awarii związanych z przewozem materiałów niebezpiecznych	szt.	WKSP

Tab. 8-9. Lista mierników realizacji w zakresie racjonalizacji wykorzystania materiałów i surowców

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Liczba koncesji na wydobywanie kopalin	szt.	starostwo, Urząd Marszałkowski
2	Liczba koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż	szt.	starostwo, Urząd Marszałkowski
3	Liczba nowoudokumentowanych złóż oraz ich zasobność	szt.	starostwo, Urząd Marszałkowski

Tab. 8-10. Lista mierników realizacji w zakresie rozwoju turystyki

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Liczba utworzonych parków kulturowych	szt.	UG, WUOZ w Wrocławiu, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
2	Liczba imprez o charakterze folklorystycznym	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki, Domy Kultury
3	Liczba opracowań i folderów promocyjnych kulturę regionu i jego produkty	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki, Domy Kultury
4	Liczba przeprowadzony rewitalizacji (obiekty)	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki, podmioty prawne, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
5	Liczba programów rewaloryzacji terenów zieleni	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki
6	Liczba przeprowadzony rewaloryzacji terenów zieleni	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki, podmioty prawne, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
7	Liczba utworzonych stref ochrony konserwatorskiej	szt.	UG, Zarząd Wojewódzki, podmioty prawne, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
8	Liczba zabytków uznanych za pomniki historii	szt.	Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Wrocławiu
9	Liczba parków kulturowych uznanych za pomniki historii	szt.	Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Wrocławiu
10	Ilość oznakowanych szlaków turystycznych	szt.	UG, WUOZ w Wrocławiu
11	Długość oznakowanych szlaków turystycznych	m	UG
12	Liczba wydanych folderów i przewodników o szlakach kulturowych w powiecie	szt.	UG, WUOZ w Wrocławiu
13	Liczba opracowanych koncepcji funkcjonalno-przestrzennych szlaków turystycznych	szt.	UG, WUOZ we Wrocławiu
15	Liczba wydrukowanych map turystycznych przez UG/Starostwo	tys. szt.	UG
16	Liczba zamontowanych tablic informacyjnych - edukacyjnych	szt.	UG

Tab. 8-11. Lista mierników realizacji w zakresie zapobiegania szkodom w środowisku

Lp.	Mierniki realizacji	Jednostki	Organ monitorujący
1	Liczba wniosków DSU	szt.	UG
2	Liczba postępowań OOS	szt.	UG
3	Liczba przeprowadzonych Strategicznych Ocen Oddziaływania na Środowisko	szt.	UG

Użyte skróty

UG – Urząd Gminy

WUOZ - Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu

WKSP – Wojewódzki Komisariat Straży Pożarnej

WZMiUW – Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego

WKP – Wojewódzki Konserwator Przyrody

LP – Lasy Państwowe

WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

8.5 Główne działania w ramach zarządzania Programem

W oparciu o zapisy niniejszego rozdziału w poniższej tabeli przedstawiono najważniejsze działania w ramach następujących zagadnień: wdrażanie Programu (koordynacja, weryfikacja celów ekologicznych, strategii ich i listy przedsięwzięć, współpraca z różnymi jednostkami), edukacja i komunikacja ze społeczeństwem (w tym system informacji o środowisku), systemy zarządzania środowiskiem, monitoring stanu środowiska. Dla każdego zagadnienia wskazano instytucje uczestniczące w realizacji wyszczególnionych działań.

Tab. 8-12 Najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2013 – 2016	Instytucje Uczestniczące
1	Wdrażanie "Programu ochrony środowiska"	Koordinacja wdrażania, Współpraca z różnymi jednostkami, Ocena wdrożenia przedsięwzięć: a) Ewaluacja Programu na podstawie Raportu z roku 2014, b) Ewaluacja Programu na podstawie Raportu z roku 2016, Raporty z realizacji Programu: a) Raport w roku 2015 z realizacji Programu ochrony środowiska za lata 2013-2014 b) Raport w roku 2017 z realizacji Programu ochrony środowiska za lata 2015-2016 Aktualizacja Programu ochrony środowiska na lata 2017-2020,	Samorząd gminy, Inne jednostki wdrażające Program
2	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się tym zagadnieniem, Realizacja ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie dostępu do informacji o środowisku, Większe wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, Internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, w tym realizacji programów, Stosowanie systemu "krótkich informacji" o środowisku (wydawanie ulotek i broszur informacyjnych), Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństwem	Samorząd gminy, Starosta, Zarząd Województwa WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem.	Starosta, Wojewoda Fundusze Celowe
4	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Informacje o stanie środowiska w gminie.	WIOŚ, WSSE Starosta

9 Aspekty finansowe wdrażania „Programu Ochrony Środowiska”

Źródła finansowania działań związanych z ochroną środowiska zaprezentowanych w niniejszym dokumencie to głównie:

- środki własne samorządów oraz podmiotów gospodarczych,
- budżet państwa,
- fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,

- zagraniczna pomoc finansowa,
- fundusze Unii Europejskiej,
- kredyty preferencyjne z Banku Ochrony Środowiska (BOŚ),
- kredyty udzielane przez banki a w tym międzynarodowe instytucje finansowe.

9.1 Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Fundusze ochrony środowiska działają na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2008 Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami). Fundusze (narodowy i wojewódzkie) mają osobowość prawną i są odpowiednio państwowym funduszem celowym oraz wojewódzkimi funduszami celowymi. Prowadzą one samodzielną gospodarkę finansową w sposób zapewniający wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Uzupełniają one fundusze gminne i powiatowe, które nie mają osobowości prawnej i z tego tytułu nie mogą udzielać pożyczek.

Przychodami funduszy są głównie wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych pobieranych na podstawie ustawy oraz przepisów szczególnych.

Środki funduszy przeznacza się na finansowanie działań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań realizowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej a także działań realizowanych z udziałem środków bezzwrotnych pozyskiwanych w ramach współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz współpracy dwustronnej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Podstawą działania Narodowego Funduszu jest ustawa Prawo Ochrony Środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w naszym kraju. Wdrażanie projektów ekologicznych, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe z Komisji Europejskiej oraz dofinansowanie tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu będzie służyło osiągnięciu przez Polskę efektów ekologicznych wynikających z zobowiązań międzynarodowych.

Źródłem wpływów NFOŚiGW są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kary za naruszanie prawa ekologicznego. Dzięki temu, że główną formą dofinansowania działań są pożyczki, Narodowy Fundusz stanowi „odnawialne źródło finansowania” ochrony środowiska. Pożyczki i dotacje, a także inne formy dofinansowania, stosowane przez Narodowy Fundusz, przeznaczone są na dofinansowanie w pierwszym rzędzie dużych inwestycji o znaczeniu ogólnopolskim i ponadregionalnym w zakresie likwidacji zanieczyszczeń wody, powietrza i ziemi. Finansowane są również zadania z dziedziny geologii i górnictwa, monitoringu środowiska, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, ochrony przyrody i leśnictwa, popularyzowania wiedzy ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej dzieci a także prac naukowo-badawczych i ekspertyz. W ostatnim czasie szczególnym priorytetem objęte są inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

NFOŚiGW administruje środkami pochodzącymi z pomocy zagranicznej przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce. Redystrybucja środków odbywa się w ramach następujących zagadnień:

- ochrona powietrza,
- ochrona wód i gospodarka wodna,
- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- geologia i górnictwo,
- edukacja ekologiczna,
- państwowy monitoring środowiska,
- programy międzydziedzinowe,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- ekspertyzy i prace badawcze.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z Narodowego Funduszu mogą być:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- szkoły wyższe i uczelnie,
- jednostki organizacyjne ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

Pożyczka udzielona przez Narodowy Fundusz nie może przekroczyć 80% kosztów przedsięwzięcia, za wyjątkiem przedsięwzięć, dofinansowywanych z nie podlegających zwrotowi środków zagranicznych a wielkość pożyczki na przedsięwzięcia finansowane wyłącznie ze środków Narodowego Funduszu nie może być niższa niż 2 000 000 zł (z wyłączeniem pożyczek płatniczych i pożyczek z subfunduszy).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu jest samorządową osobą prawną w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, posiadającą osobowość prawną, powołaną w 1993 roku na podstawie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska. Obecnie ich działalność określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. WFOŚiGW we Wrocławiu, wraz z pozostałymi piętnastoma funduszami wojewódzkimi i z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, tworzy sprawny system wspierania przedsięwzięć ekologicznych w Polsce.

Podstawowym zadaniem wojewódzkich funduszy jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Zgodnie z zapisami uchwalonej we wrześniu 2012 Strategii Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku kierunki finansowania zostały pogrupowane w nowe obszary problemowe i wymagają dalszego systematycznego wspierania finansowego ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu. Określono priorytety, które są odpowiedzią na wnioski wynikające z diagnozy stanu środowiska, diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, zaprezentowanych w rozdziale III Strategii, jak i wymogów Unii Europejskiej.

- Priorytet I: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Priorytet II: Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- Priorytet III: Ochrona atmosfery.
- Priorytet IV: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.
- Priorytet V: Edukacja ekologiczna.
- Inne działania ochrony środowiska:

9.2 Zagraniczna pomoc finansowa udzielana przez fundacje i programy pomocowe

9.2.1 Fundusze unijne

Podstawowymi instrumentami finansowania ochrony środowiska ze środków unijnych jest Fundusz Spójności (realizacja Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko) a także Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (realizacja WRPO). Pierwszeństwo w finansowaniu zadań będą miały przedsięwzięcia niezbędne dla realizacji środowiskowych zobowiązań Traktatu Akcesyjnego, a więc dotyczące przede wszystkim realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W odniesieniu do finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej największe znaczenie ze środków UE ma Fundusz Spójności, z którego na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) planuje się przeznaczyć ok. 21,5 mld euro w latach 2007 - 2013.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) to największy z punktu widzenia dostępnych środków i zakresu działań program operacyjny w całej Unii Europejskiej i najważniejsze źródło finansowania inwestycji związanych z ochroną środowiska w Polsce. Na jego realizację w latach 2007–2013 Polska otrzymała z unijnego budżetu ok. 27,9 mld euro, z czego na inwestycje w ochronę środowiska przeznaczonych zostało blisko 5 mld euro.

Środki unijne na PO Infrastruktura i Środowisko pochodzą z dwóch źródeł finansowania – z Funduszu Spójności (22,2 mld euro) oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (5,7 mld euro).

Minister Środowiska pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla pięciu Osi Priorytetowych tego Programu:

Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa

- budowa, rozbudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych oraz systemów kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM

Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

- kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi
- projekty dotyczące przywracania terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych
- ochrona brzegów morskich

Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

- retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
- projekty związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom
- monitoring środowiska

Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

- wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie:
 - systemów zarządzania środowiskowego
 - racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami
 - wdrażania najlepszych dostępnych technik
 - ochrony powietrza
- wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne

Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

- ochrona siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności biologicznej
- zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych
- opracowanie planów ochrony
- kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej.

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 - 2013, który zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 - 2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków.

Projekt Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowiska na lata 2014 – 2020, w trakcie przygotowywania POŚ był na etapie uzgadniania i opiniowania. Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 wynosić będzie 28,4 mld euro, z czego wkład unijny to 24,1 mld euro, zaś wkład krajowy – 4,2 mld euro.

9.2.2 Fundusze 2014 – 2020

Rozporządzenia Komisji Europejskiej

6 października 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet legislacyjny dla polityki spójności na lata 2014-2020, składający się z następujących projektów rozporządzeń:

- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 (COM(2011)615);
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i celu „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (COM(2011)614);
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 (COM(2011)607);
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 (COM(2011)612);
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (COM(2011)611);
- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w celu doprecyzowania, uproszczenia i usprawnienia procesu tworzenia takich ugrupowań oraz ich funkcjonowania (COM(2011)610).

9.2.3 Europa 2020

Europa 2020 to unijna strategia wzrostu na najbliższe dziesięciolecie. W zmieniającym się świecie UE potrzebna jest inteligentna i zrównoważona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu. Równoległa praca nad tymi trzema priorytetami powinna pomóc UE i państwom członkowskim w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej.

Unia wyznaczyła sobie konkretny plan obejmujący pięć celów – w zakresie:

- zatrudnienia,

- innowacji,
- edukacji,
- włączenia społecznego,
- zmian klimatu/energii,

które należy osiągnąć do 2020 r. W każdym z tych obszarów wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły z kolei własne cele krajowe. Konkretnie działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym wzmacniają realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

UE musi określić, gdzie chce się znaleźć w roku 2020. W tym celu Komisja proponuje wytyczenie kilku nadrzędnych, wymiernych celów UE:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Powyższe cele szczegółowe wpisują się w realizację trzech ogólnych priorytetów – rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Ich lista nie jest jednak wyczerpująca: aby je urzeczywistnić, potrzebne będą liczne działania prowadzone na poziomie krajowym, unijnym i międzynarodowym. Komisja przedstawia siedem projektów przewodnich, które umożliwią postępy w ramach każdego z priorytetów tematycznych:

- **„Unia innowacji”** – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- **„Młodzież w drodze”** – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- **„Europejska agenda cyfrowa”** – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;

– **„Europa efektywnie korzystająca z zasobów”** – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;

– **„Polityka przemysłowa w erze globalizacji”** – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkutowania na rynkach światowych;

– **„Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”** – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

– **„Europejski program walki z ubóstwem”** – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

9.3 Bank Ochrony Środowiska

Bank Ochrony Środowiska S.A. jest jednym z kilkudziesięciu banków komercyjnych, działających na polskim rynku, ale jedynym specjalizującym się w finansowaniu ochrony środowiska co powoduje, że jest jednym z filarów systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce.

Aktualnie w ofercie Banku jest około 30 produktów, które wiążą się z jego proekologiczną misją.

Bank Ochrony Środowiska proponuje w tej formule nisko oprocentowane kredyty na:

- usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz budowę składowisk przystosowanych do unieszkodliwiania odpadów azbestowych i wodociągów w technologii rur bezazbestowych w miejsce wodociągów z rur azbestowych,
- ograniczenie emisji spalin z pojazdów komunikacji zbiorowej,
- uszczelnianie i hermetyzację przeładunku i dystrybucji paliw,
- budowę ścieżek rowerowych,
- ograniczenie hałasu (wyciszanie stacjonarnych źródeł, budowa ekranów dźwiękochłonnych przy istniejących trasach komunikacyjnych),
- termomodernizację budynków,
- ograniczenie zużycia energii elektrycznej, w tym modernizację oświetlenia,
- budowę i modernizację systemów ciepłowniczych,
- zadania z zakresu czystszej produkcji.

9.4 Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2007 – 2013 (RPO)

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD) został formalnie zaakceptowany przez Komisję Europejską (KE) w dniu 4 września 2007 r. Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą Nr 748/III/07 z dnia 25 września 2007 r.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO WD) jest podstawą realizacji strategicznych przedsięwzięć przygotowanych przez dolnośląskie jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne, możliwych do realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Realizowane zadania będą zmierzać do zmniejszenia dysproporcji ekonomicznych, społecznych i terytorialnych w regionie.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 zmierzają do podniesienia poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawy konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Zostały one ustalane zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. oraz wpisują się w cele i priorytety Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia. Jednocześnie zapisy RPO WD są zgodne z treścią rozporządzeń Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczących funduszy strukturalnych w latach 2007–2013 oraz uwzględniają potrzebę zdynamizowania realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej.

Obszary interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, wskazane w Rozporządzeniu Rady i Parlamentu Europejskiego nr 1080/2006 oraz odpowiadające poszczególnym potrzebom regionu, zostały ujęte w RPO WD w ramach dziesięciu osi priorytetowych.

Realizowane osie priorytetowe obejmują:

1. stymulowanie i propagowanie regionalnej przedsiębiorczości i innowacyjności oraz zwiększanie zdolności w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego (Priorytet „Przedsiębiorstwa i innowacyjność”),
2. poprawę dostępu do usług informatycznych (Priorytet „Społeczeństwo informacyjne”),
3. inwestycje i rozwój transportu, w tym usprawnianie połączeń drogowych, kolejowych oraz promocję transportu ekologicznego (Priorytet „Transport”),
4. inwestycje związane z szeroko pojętą ochroną środowiska naturalnego oraz zapobieganiem zagrożeniom naturalnym i technologicznym (Priorytet „Środowiskom i bezpieczeństwo ekologiczne”),
5. bezpieczeństwo dostaw energii oraz rozwój produkcji energii odnawialnych (Priorytet „Energia”),
6. promowanie walorów przyrodniczych jako potencjału dla rozwoju zrównoważonej turystyki oraz podnoszenie rangi kultury regionu poprzez jej promowanie, rozwój infrastruktury kulturalnej i zachowanie dziedzictwa kulturowego (Priorytet „Turystyka i Kultura”),

7. zwiększenie dostępności i atrakcyjności edukacji i wyrównywanie szans społecznych poprzez inwestycje (Priorytet „Edukacja”),
8. poprawę i rozwój infrastruktury ochrony zdrowia (Priorytet „Zdrowie”),
9. zrównoważony rozwój obszarów miejskich (Priorytet „Miasta”),
10. w ramach RPO WD będzie także realizowany priorytet „Pomoc Techniczna”, który ma na celu podniesienie zdolności absorpcyjnych środków funduszy strukturalnych w ramach Programu oraz zapewnienie jego sprawnej i efektywnej realizacji.

W roku 2013 został przygotowany Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020. Podczas opracowywania POŚ, Projekt ten nie został jeszcze uchwalony.

9.5 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich jest finansowane w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich utworzonego na mocy Rozporządzenia Rady 1290/2005 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej. Zasady wsparcia rozwoju obszarów wiejskich zostały określone w Rozporządzeniu Rady 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez EFRROW. Według tego rozporządzenia każdy kraj członkowski musi opracować Krajowy Plan Strategiczny dla Obszarów Wiejskich oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. 1 sierpnia 2006 roku Rada Ministrów przyjęła projekt PROW 2007 – 2013, a w dniu 24 lipca 2007r. na posiedzeniu Komitetu Rozwoju Obszarów Wiejskich Unii Europejskiej został zaakceptowany.

Biorąc pod uwagę problemy i wyzwania, przed jakimi stoją obszary wiejskie, wyznaczono główne cele nowej polityki PROW:

Cel 1: Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez ich restrukturyzację.

Cel 2: Poprawa stanu środowiska oraz krajobrazu poprzez racjonalną gospodarkę ziemią.

Cel 3: Poprawa warunków życia ludności wiejskiej i promocja dywersyfikacji działalności gospodarczej.

Każdemu z celów głównych polityki odpowiada oś priorytetowa obejmująca odpowiednie instrumenty polityki rozwoju obszarów wiejskich:

- oś priorytetowa 1 (gospodarcza): poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
- oś priorytetowa 2 (środowiskowa): poprawa stanu środowiska naturalnego i obszarów wiejskich
- oś priorytetowa 3 (społeczna): jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej
- oś priorytetowa 4 Leader: dodatkowo wyodrębniono tzw. inicjatywę LEADER w celu wzmocnienia inicjatywy oddolnej, wymiany najlepszych praktyk i aktywizacji społeczności obszarów wiejskich. Inicjatywa LEADER tworzy oś

priorytetową 4, której zakres realizacji powinien głównie bazować na działaniach zdefiniowanych w ramach poszczególnych 3 osi priorytetowych, przede wszystkim umożliwiającym realizowanie i wdrażanie celów Osi III.

W roku 2013 został przygotowany Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020. Podczas opracowywania POŚ, Projekt ten nie został jeszcze uchwalony.

Celem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

PROW 2014 – 2020 będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla wspólnotowej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020 w odniesieniu do celów strategii Europa 2020. Są to priorytety:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich sektorów rolnictwa i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym;
6. Zwiększenie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Program stanowić będzie kontynuację i rozwinięcie większości kierunków wsparcia realizowanych w okresie po przystąpieniu Polski do UE. PROW 2014 – 2020 będzie ukierunkowany szczególnie na kwestie związane z budową konkurencyjności rolnictwa, które jest dziedziną szczególnie istotną z punktu widzenia rozwoju polskiej gospodarki i obszarów wiejskich, a zarazem, z racji problemów strukturalnych i wyzwań rozwojowych, wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia.

9.6 LIFE+

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

LIFE+ składa się z trzech komponentów, w ramach których współfinansowane są projekty w zakresie:

Komponent I LIFE+ PRZYRODA I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

W ramach komponentu pierwszego przewiduje się finansowanie projektów związanych z ochroną, zachowywaniem lub odbudową naturalnych ekosystemów, naturalnych siedlisk, dzikiej flory i fauny oraz różnorodności biologicznej, włącznie z różnorodnością zasobów genetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA 2000.

Podkomponent Przyroda skupia się na realizacji postanowień dwóch dyrektyw unijnych: nr 79/409/EC, w sprawie ochrony ptaków tzw „ptasiej” i nr 92/43/EEC, w sprawie ochrony siedlisk, tzw. „siedliskowej”. Podkomponent różnorodność biologiczna finansuje innowacyjne i demonstracyjne projekty przyczyniające się do realizacji celu określonego w Komunikacie Komisji Europejskiej COM (2006) 216 „Zatrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej na obszarze Europy do roku 2010 i w przyszłości – utrzymanie usług ekosystemowych na rzecz dobrobytu człowieka”.

Komponent II LIFE+ POLITYKA I ZARZĄDZANIE W ZAKRESIE ŚRODOWISKA

W ramach drugiego komponentu przewiduje się finansowanie innowacyjnych lub demonstracyjnych projektów z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska, w szczególności: zapobiegania zmianom klimatycznym; ochrony zdrowia i polepszania jakości życia; ochrony wód, ochrony powietrza, ochrony gleb; ochrony przed hałasem; monitorowania lasów oraz ochrony przed pożarami; zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i odpadami, jak również tworzenia, wdrażania i oceny polityk oraz prawa UE w zakresie ochrony środowiska.

Komponent III LIFE+ INFORMACJA I KOMUNIKACJA

Odwrócenie negatywnych trendów zmian zachodzących w środowisku naturalnym wymaga nie tylko zmian systemowych, harmonizujących rozwój społeczny i ekonomiczny z możliwościami środowiska, lecz również zaangażowania zarówno instytucji jak i społeczeństwa do zmiany indywidualnych zachowań tak, by zminimalizować ich negatywny wpływ na środowisko. Stąd w ramach trzeciego komponentu przewiduje się finansowanie projektów informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz wymianę najlepszych doświadczeń i praktyk.

Program LIFE+ zapewnia wsparcie finansowe w średniej wysokości 50% wartości projektu. Nabór wniosków odbywa się na poziomie krajowym za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska, natomiast ocena i wybór projektów do realizacji następować będzie na poziomie Komisji Europejskiej.

Minimalna wartość zgłaszanych projektów nie powinna być mniejsza niż 300 tys. zł., wartość maksymalna ograniczona jest roczną krajową alokacją, ca 10 mln. euro.

Wnioski o dofinansowanie mogą składać jednostki, podmioty, instytucje publiczne i prywatne.

Nabór wniosków odbywa się na poziomie krajowym za pośrednictwem Ministerstwa Środowiska, natomiast ocena i wybór projektów do realizacji następować będzie na poziomie Komisji Europejskiej.

9.7 Program Małych Dotacji Globalnego Funduszu Środowiska

Program Małych Dotacji GEF (SGP/GEF) powstał w 1992 r. i jest programem Globalnego Funduszu Środowiska. Program Małych Dotacji w Polsce rozpoczął działalność w 1994 roku w polskim biurze UNDP w Warszawie. Program SGP/GEF skierowany jest do organizacji pozarządowych (nie tylko ekologicznych), formalnie zarejestrowanych (stowarzyszenia, fundacje), posiadających własne konto bankowe. O dotację mogą ubiegać się także samorządy lokalne pod warunkiem ścisłej, udokumentowanej współpracy z organizacją pozarządową.

Program ma wspierać wszelkie małoskalowe przedsięwzięcia o wymiarze materialnym, wpływające na poprawę stanu środowiska naturalnego poprzez ochronę różnorodności biologicznej, wykorzystanie odnawialnej energii, stosowanie energooszczędnych technologii, ochronę zasobów wodnych. Dotyczy to rozwiązań modelowych, nadających się do powtarzania w skali lokalnej, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów ludzkich, materialnych i organizacyjnych. SGP/GEF nie finansuje badań naukowych oraz nie wspiera bezpośrednio organizacji pozarządowych jako takich. SGP/GEF udziela pomocy finansowej w formie dotacji. Pojedynczy grant nie może przekroczyć kwoty 50 tys. USD.

9.8 Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2013-2016

Szacunkowe koszty wdrażania "Programu Ochrony Środowiska gminy Zgorzelec w latach 2013-2016" przedstawiono w tabeli zbiorczej (Tab. 9-1). Koszty te zostały określone w oparciu o:

- szczegółowe dane zgłoszone przez różne jednostki nt. kosztów realizacji konkretnych przedsięwzięć lub szacunek kosztów przeprowadzony w oparciu o średnie wskaźnik dotyczące budowy i eksploatacji urządzeń,
- Wieloletni Plan Inwestycyjny dla Gminy Zgorzelec na lata 2013-2016.

Tab. 9-1. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2009-2012 (w tys. PLN) wynikające z realizacji programu operacyjnego

Lp.	Kategoria przedsięwzięć	Koszty planowane w latach 2013-2016
1.	Przyroda i krajobraz	61
2.	Turystyka	7 514
3.	Wody	8 693,9
4.	Powietrze atmosferyczne	450
5.	Transport	8 858
6.	Edukacja ekologiczna	53,5
7.	Kultura	39 015,3
8.	Monitoring	231
9.	Hałas i pola elektromagnetyczne	44
10.	Inne	212
	Suma kosztów:	65 132,7

Uwaga: W powyższej kalkulacji nie uwzględniono kosztów gospodarki odpadami

10 Podsumowanie

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska na terenie gminy Zgorzelec w latach 2013-2016 uwzględnia działania, które podjęte w ramach rozwiązań proponowanych w programie przyniosą zdecydowaną poprawę stanu środowiska przyrodniczego oraz poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

Kierunki działań, jak i same zadania zostały skonstruowane i dobrane tak, aby ich potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko było zminimalizowane oraz aby uwzględniały zasadę zrównoważonego rozwoju i łączyły zagadnienia z zakresu ochrony środowiska z polityką rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki.

Osiągnięcie zamierzonych efektów wiąże się z zastosowaniem:

- zaleceń dotyczących ochrony zasobów środowiska określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oraz w przepisach sektorowych i dokumentach strategicznych,
- odpowiednich systemów i technologii prowadzenia prac zgodnych z wymaganiami BAT.

Realizacja zapisanych w programie działań spowoduje:

- poprawę stanu jakości wód podziemnych i powierzchniowych poprzez:
 - eliminację zanieczyszczeń ze źródeł punktowych (np. nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, niekontrolowane odprowadzanie ścieków wprost do odbiorników),
 - racjonalną eksploatację zasobami wód podziemnych,
 - optymalizację zużycia wody,
 - ochronę terenów źródłiskowych i ujęć wodnych przed zanieczyszczeniem,
 - ograniczenie zagrożenia przeciwpowodziowego, na ten cel,
- poprawę stanu powietrza atmosferycznego w wyniku:
 - ograniczania emisji pyłowo - gazowej ze źródeł przemysłowych,
 - sukcesywnej likwidacji źródeł niskiej emisji,
 - ograniczania wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych,
 - zwiększenia udziału ekologicznych nośników ciepła i odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym,
 - termomodernizacji budynków,
 - zmniejszenia ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych na składowiska na rzecz innych metod odzysku,
 - unieszkodliwiania na składowiskach odpadów tylko odpadów przetworzonych, z których wcześniej już wysegregowano odpady nadające się do odzysku,
 - selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- poprawę w zakresie środowiska akustycznego poprzez:
 - ograniczenie hałasu ze źródeł pochodzenia komunikacyjnych,

- zapobieganie występowaniu ponadnormatywnych wartości hałasu na obszarach zabudowanych,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- poprawę bezpieczeństwa ekologicznego poprzez:
 - zmniejszenie ryzyka wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych (np. poprzez wyznaczanie optymalnych tras przejazdu, parkingów, kontrola stanu technicznego pojazdów),
 - podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego,
 - zmniejszenie degradacji gleb w wyniku:
 - rekultywacji terenów zdegradowanych,
 - prowadzenia właściwej polityki rolnej,
 - ograniczenie negatywnego oddziaływania na obszary podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody poprzez:
 - nie lokalizowanie nowych instalacji mogących oddziaływać na środowisko na obszarach chronionych lub w ich otulinie,
 - zapewnienie naturalnego zaplecza turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo,
 - rozwój infrastruktury technicznej w pobliżu obszarów cennych przyrodniczo.

System monitoringu realizacji programu składa się z podstawowych elementów:

1. monitoringu jakości środowiska, w tym inspekcje i egzekucje leżące w zakresie zadań WIOŚ i innych instytucji;
2. monitoringu polityki środowiskowej - wdrażania zapisów programu, a także jego przygotowania, oceny i aktualizacji;
3. monitoringu społecznego (odczucia i skutki).

System monitoringu i oceny realizacji zadań oraz celów zawartych w programie obejmuje: obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych, system sprawozdawczości organów urzędowych i podmiotów gospodarczych oraz wskaźniki realizacyjne zamierzonych działań.

Monitoring prowadzonej polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie programu będzie podlegało bieżącej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia realizacji założonych celów;
- określenia stopnia wykonania przyjętych zadań;
- analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

W celu oceny realizacji działań określonych w Programie wykorzystywany będzie system Państwowego Monitoringu Środowiska, nadzorowany merytorycznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Wykorzystywane będą także dane z instytucji i placówek badawczych zajmujących się zagadnieniami z zakresu ochrony środowiska.

W wyniku przeprowadzonych pomiarów i oceny stanu środowiska dostarczone będą informacje w zakresie: czystości wód powierzchniowych i podziemnych, stanu powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, powstałych awarii oraz przyrody ożywionej. Punktem odniesienia dla części wskaźników będą również dane statystyczne publikowane przez Główny Urząd Statystyczny oraz informacje znajdujące się w posiadaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Regionalnego Konserwatora Przyrody, Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych oraz samorządu gminnego.